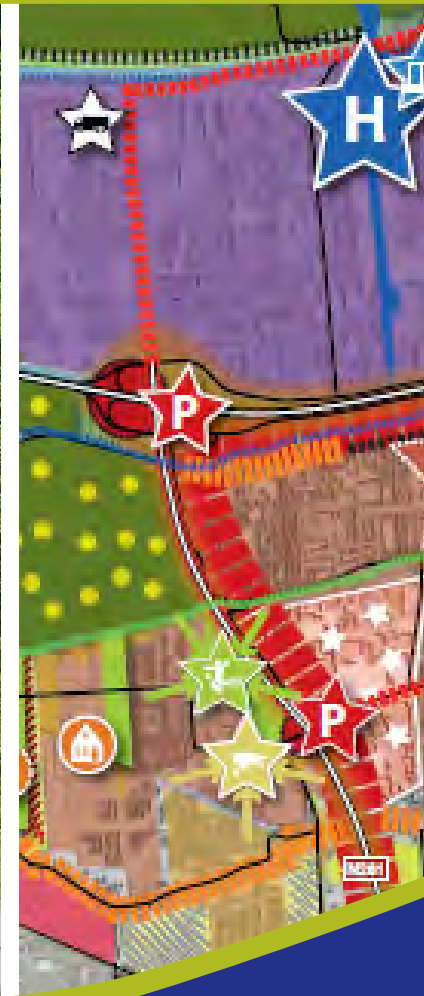
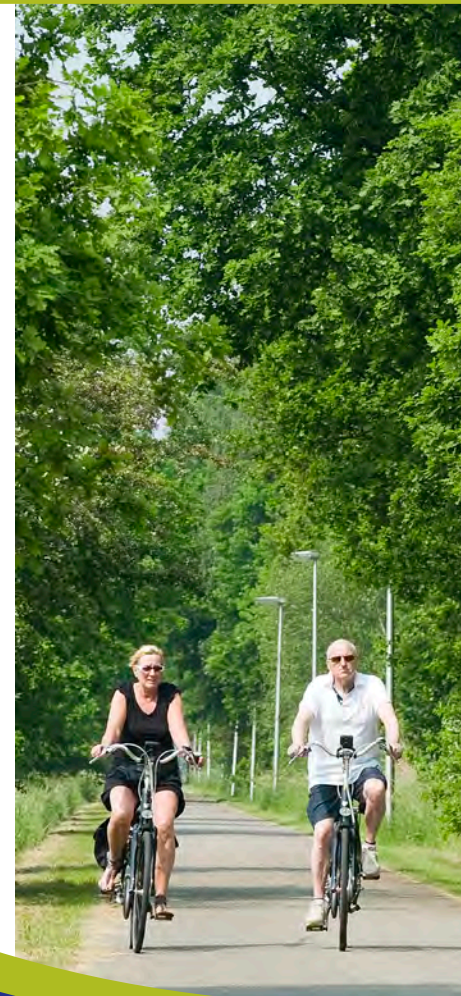

Structuurvisie ontwerp

Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden

Samenvatting

Een structuurvisie is een toekomstvisie. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening is het nodig een structuurvisie te hebben waarin op hoofdzaken de keuzes worden weergegeven over ruimtelijk relevante onderwerpen.

Aanleiding

Vertrekpunt voor de structuurvisie is de strategische visie (2010) met tussenbalans (2012) en de brainstorm/expertmeeting van de raad (2010/2011). Op 12 september 2013 heeft de raad de Structuurvisie op hoofdlijnen vastgesteld. De nu voorliggende Ontwerp Structuurvisie bevat de volgende aanvullingen:

- Verwerking van reacties vooroverleg met overheden en instanties.
- Uitwerking van de hoofdlijnen in schema's (deel A) en een onderbouwing (deel B) op basis van sectoraal beleid.
- Topografische vertaling in kaarten.
- Milieueffecten van de geplande ontwikkelingen met een PlanMER.
- Relaties tussen fysieke en sociale omgevingsaspecten.

Doel en ambitie

Doel van deze structuurvisie is een samenhangend ruimtelijk beleid formuleren op hoofdlijnen dat de ambities weergeeft voor 2035 en een visie uitwerkt voor 2025.

Met de structuurvisie geven we aan op welke wijze Waalwijk een bijdrage levert aan de ambities van de **regio** als vitale schakel. Tegelijk tonen we hoe Waalwijk zich binnen de regio onderscheidt met haar **lokale kwaliteiten**. Essentieel is de structuurvisie voor de positiebepaling om de verantwoordelijkheden en belangen van Waalwijk goed te kunnen inbrengen in de samenwerking op lokale, (sub)regionale en provinciale schaal.

Inhoudelijk willen we met deze visie bereiken dat Waalwijk **meer onderscheidend** wordt door het optimaliseren van typerende omgevingsfactoren op weg naar de ambitie:

Waalwijk is een stedelijk knooppunt in de regionale netwerken van Midden-Brabant, met lokaal een krachtige economische functie en karakteristieke kernen in een unieke landschappelijke omgeving.

Procesmatig willen we met deze visie bereiken dat Waalwijk de samenleving **meer** kan **verleiden** door, en tot het doen van, investeringen op weg naar de ambitie:

Waalwijk is een regie- en servicegerichte organisatie en bestuur welke vraaggericht, flexibel, snel en samenwerkend is (=netwerkorganisatie). Met een aanpak waarbij we sneller kunnen inspelen op de veranderende vraag en (markt)omstandigheden met een flexibel, globaal eindbeeld en samenwerken om tot oplossingen met draagvlak te komen (=organische gebiedsontwikkeling).

Leidende principes

Om de juiste keuzes voor 2025 te maken hebben we een aantal leidende principes geformuleerd:

- **Waarden ondergrond behouden en versterken.** Bij behoud is het zaak bedreigingen te voorkomen door bescherming van waarden en het reserveren van ruimte. Voor versterking kiest de gemeente ervoor deze alleen bij belangrijke projecten actief (mee) te ontwikkelen en in andere gevallen kansen vanuit de samenleving te benutten.
- **Bereikbaarheid netwerk optimaliseren.** In veel gevallen gaan we projecten op dit vlak actief (mee) te ontwikkelen. Bij overige projecten om het netwerk te verbeteren heeft de gemeente een voorkeur voor het benutten van kansen.
- **Vraaggericht functies versterken met kwaliteit.** Bij bestaande ontwikkelingen maken we het gekozen proces af maar wel (markt)vraaggericht. Als het gaat om nieuwe ontwikkelingen kiezen we belangrijke (sleutel)projecten die we actief (mee) ontwikkelen. Voor andere nieuwe ontwikkelingen is het zaak kansen te benutten die zich voordoen vanuit de samenleving, ook al betekent dat een getemporeerde, fasegewijze ontwikkeling. Tot slot is het van belang om op daarvoor geschikte locaties ruimte te reserveren in de nabijheid van het bestaande netwerk van weg en water voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en voorzieningen. Dit is om bedreiging van de ambities op de lange termijn te voorkomen.

Vanuit de leidende principes zijn speerpunten van beleid geformuleerd. Uit de speerpunten volgen inhoudelijke projecten en werkzaamheden waarbij de gemeente procesmatig kiest voor een bepaalde rol.

Sleutelprojecten

Sleutelprojecten zijn projecten die regionaal van belang zijn voor de functie van stedelijk knooppunt in het netwerk van Midden-Brabant. De volgende projecten krijgen daarom prioriteit bij het actief (mee) ontwikkelen door de gemeente:

- Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)
- Havenontwikkeling Waalwijk
- Centrumontwikkeling kern Waalwijk

Duurzaamheid

Als thema loopt duurzaamheid als een 'ladder' door alle ambities heen en is daarom apart uitgewerkt in de structuurvisie. Aan deze 'duurzaamheidsladder' zijn ook een aantal specifieke onderwerpen gekoppeld: milieu, energie, erfgoed en sociaal.

Duurzaamheid is voor onze gemeente een algemeen leidend principe.

We beschouwen het als onze plicht om de ontwikkeling van de huidige generatie te bevorderen, maar daarbij de ontwikkeling van de generaties na ons niet te belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes.

Versie 12 december 2013

Hoe dit document te lezen?

Deel A bevat de hoofdlijnen van deze structuurvisie. De hoofdlijnen worden weergegeven met een aantal schema's en totaalkaarten. Op deze wijze is het mogelijk snel inzicht te krijgen in de manier waarop deze structuurvisie tot stand is gekomen en via welke afwegingscriteria de relevante keuzes zijn gemaakt. Als afzonderlijke bijlage bij deel A is bovendien een kaartenoverzicht gemaakt waarin alle totaal- en deelkaarten snel met elkaar te vergelijken zijn. In elk schema is een (digitale) verwijzing opgenomen naar de bijbehorende paragraaf van deel B.

Deel B is de onderbouwing bij deel A. Het is een onderbouwing in tekst, tekstkaders met achtergrondinformatie, totaalkaarten en deelkaarten per aspect. [Blauwe woorden](#) in de tekst zijn (digitale) verwijzingen naar een andere locatie in het document of waarmee je nadere uitleg krijgt in een apart kader.

De **inhoudsopgave** van deel A en B is hierna in een schema weergegeven. Daardoor ontstaat inzicht in de relatie tussen de twee delen. In deel B is aanvullend een inhoudsopgave opgenomen met paginanummers. Zie de onderstaande tip om de inhoudsopgave altijd bij de hand te hebben.

Tip

Inhoudsopgave altijd bij de hand hebben
in het pdf-document?
Klik op bladwijzers, links in het scherm.

Schema Inhoudsopgave

Deel A, hoofdlijnen

Wat is de structuurvisie Waalwijk?

Schema a. Doel
Schema b. Opbouw
Schema c. Structurering

Wat hebben we in 2013?

Schema d. Typering - inhoud
Schema e. Typering - proces

Wat willen we zijn in 2035?

Schema f. Ambitie - inhoud
Schema g. Ambitie - proces

Deel B, onderbouwing

1. Inleiding

- 1.1 Vertrekpunt
- 1.2 Doel
- 1.3 Aanvullende ontwikkelingen
- 1.4 Opbouw en structurering
- 1.5 Procedure

2. Typering 2013

- 2.1. Ligging: regionaal centraal
- 2.2 Ondergrond: uniek landschap
- 2.3 Netwerken: gunstige ligging
- 2.4 Functies: kleinstedelijk en karakteristiek
- 2.5 Proces: structurele veranderingen

3. Ambitie 2035

- 3.1 Onderscheidend op inhoud
- 3.2. Verleiden op proces

Totaalkaart Typering

Totaalkaart Typering

Diverse deelkaarten

Beeld Ambitie

Beeld Ambitie

(Vervolg op volgende pagina)

(Vervolg van schema op
vorige pagina)

Deel A, hoofdlijnen

Wat kiezen we in 2025?

Totaalkaart Visie

Visie

Schema h. Ondergrond
Schema i. Netwerken
Schema j. Wonen
Schema k. Werken
Schema l. Voorzieningen

Schema m. Sleutelprojecten

Duurzaamheid

Schema n. Duurzaamheid algemeen
Schema o. Milieu
Schema p. Energie
Schema q. Erfgoed
Schema r. Sociaal

Welk inzicht en vervolg?

Schema s. Conclusies en aanbevelingen

Bijlagen

- Kaartenoverzicht (afzonderlijk document)

Deel B, onderbouwing

4 t/m 6. Visie 2025

Totaalkaart Visie

Diverse deelkaarten

4. Visie

- 4.1 Leidende principes: onderscheidend meer verleiden
- 4.2 Ondergrond: behouden en versterken
- 4.3 Netwerken: optimaliseren
- 4.4 Wonen: vraaggericht versterken met kwaliteit
- 4.5 Werken: vraaggericht versterken met kwaliteit
- 4.6 Voorzieningen: vraaggericht versterken met kwaliteit

5. Sleutelprojecten

- 5.1 Gebiedsontsluiting Oostelijke Langstraat (GOL)
- 5.2 Havenontwikkeling Waalwijk
- 5.3 Centrumontwikkeling kern Waalwijk

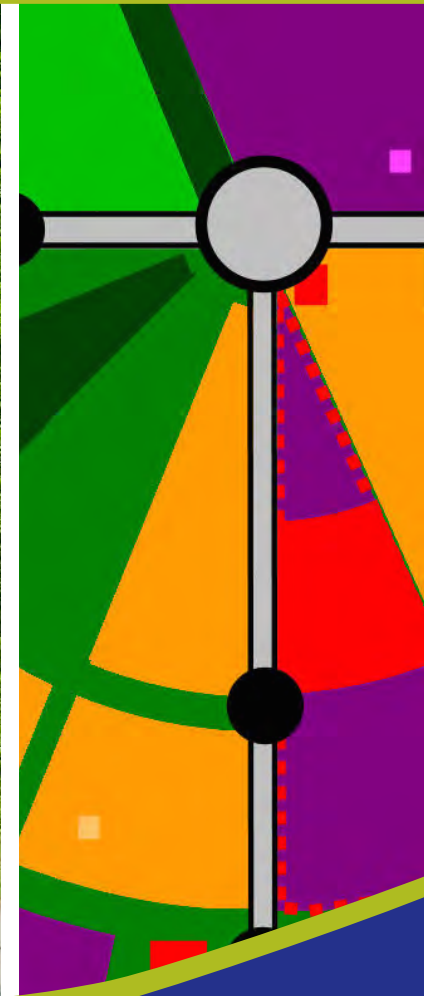
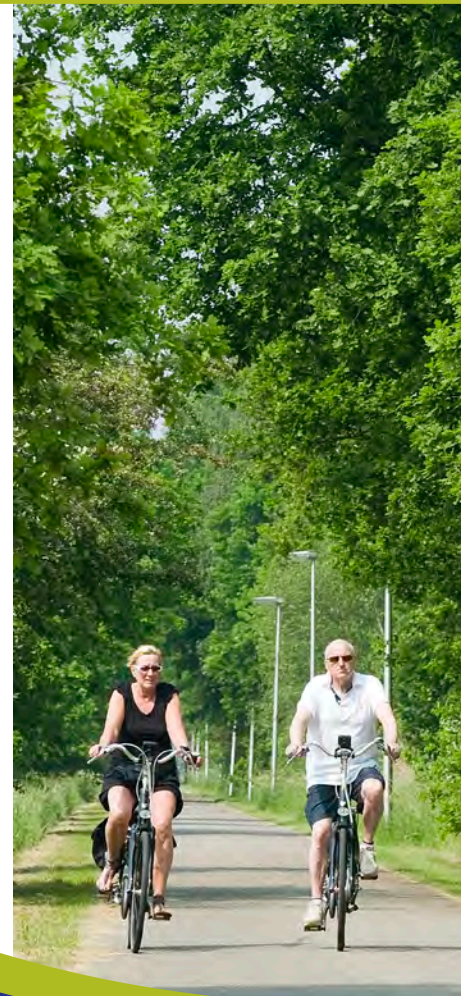
6. Duurzaamheidsladder

- 6.1 Duurzaamheid algemeen
- 6.2 Milieu
- 6.3 Energie
- 6.4 Erfgoed
- 6.5 Sociaal

7. Conclusies en aanbevelingen

Bijlagen

- Begrippen en afkortingen
- Trends
- PlanMER (afzonderlijk document)

Deel A: hoofdlijnen

Structuurvisie ontwerp

Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden

Deel A. Hoofdpijnen

Wat is de structuurvisie Waalwijk?

Het doel van deze structuurvisie is opgenomen in schema a.
Uit welke delen deze structuurvisie is opgebouwd, is weergegeven in schema b. Het uitvoeringsprogramma van deel C is nog niet uitgewerkt in de ontwerp structuurvisie.
Om de verzamelde informatie bruikbaar te maken is gestructureerd en ruimtelijk vertaald op basis van schema c.

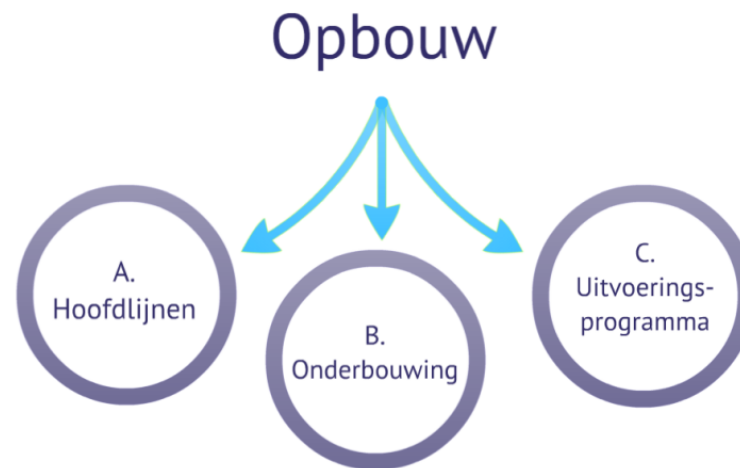
Schema a. Doel

In deel B – paragraaf 1.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Schema b. Opbouw

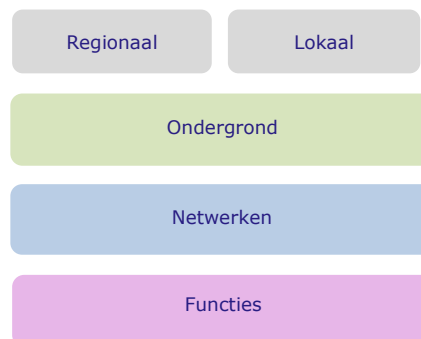
In deel B – paragraaf 1.4 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

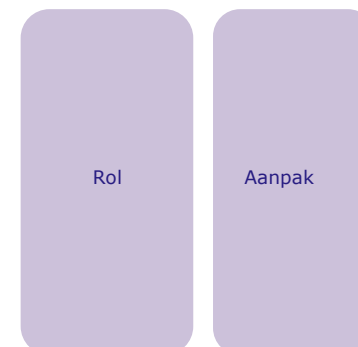
Schema c. Structurering

In deel B – paragraaf 1.4 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Inhoud

Proces

Wat hebben we in 2013?

Op de Totaalkaart Typering 2013 zijn alle zaken aangegeven welke typerend zijn voor de bestaande situatie in 2013. In schema d zijn de typerende kenmerken aangegeven voor de lagen ondergrond, netwerken en functies. De typerende zaken die spelen op procesniveau zijn opgenomen in schema e.

Schema d. Typering – inhoud

In deel B – paragraaf 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Algemeen

- Centrale ligging: Waalwijk ligt in het hart van de provincie Noord Brabant, tussen Tilburg, Breda, Den Bosch en het rivierengebied
- Diverse samenwerkingsverbanden, vooral met de Langstraat-demeenten en regio Hart van Brabant

Ondergrond

Bodem
Water
Natuur
Landschap

- Ligging op regionale overgang van landschappelijk open kleigronden in het noorden en besloten zandgronden in het zuiden
- Grote potentie waarden natuur en landschap op overgang met veengronden in Natte Natuurparel
- Ligging nabij Loonse en Drunense Duinen

Netwerken

Weg
Water

- Watervverbinding met Rotterdam - Venlo via Bergsche Maas en veerpont verbinding met Aalburg en Werkendam
- Snelwegverbinding Breda - Den Bosch - Tilburg met A59 en N261 met knooppunt in Waalwijk
- Regionaal netwerk fiets- en wandelknooppunten

Functies

Wonen
Werken
Voorzieningen

- Zowel grootschalige woongebieden bij snelwegen als kleinschalige dorpen in groene omgeving
- Bedrijventerreinen gelegen bij snelwegen en waterwegen met havenfaciliteiten
- (Boven) regionale voorzieningen o.a. in centrum Waalwijk en woonthemapcentrum op bedrijventerrein Zanddonk, lokale voorzieningen in centra van de drie kernen

Basis

	Water
	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden

Functies

	Woongebied
	Bedrijventerrein/industriegebied/havengebied

Natuur

	Natuurgebied
	In realisatie: Natte natuurparel
	Ecologische verbindingszone

Water

	In realisatie: Ruimte voor de rivier
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering

Landschappelijke elementen

	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Groene verbinding

Infrastructuur

	Beroepsvaart
	Recreatievaart
	Snelweg A59
	Autoweg N261
	Hoofdontsluiting
	Halvezolenpad

Transport

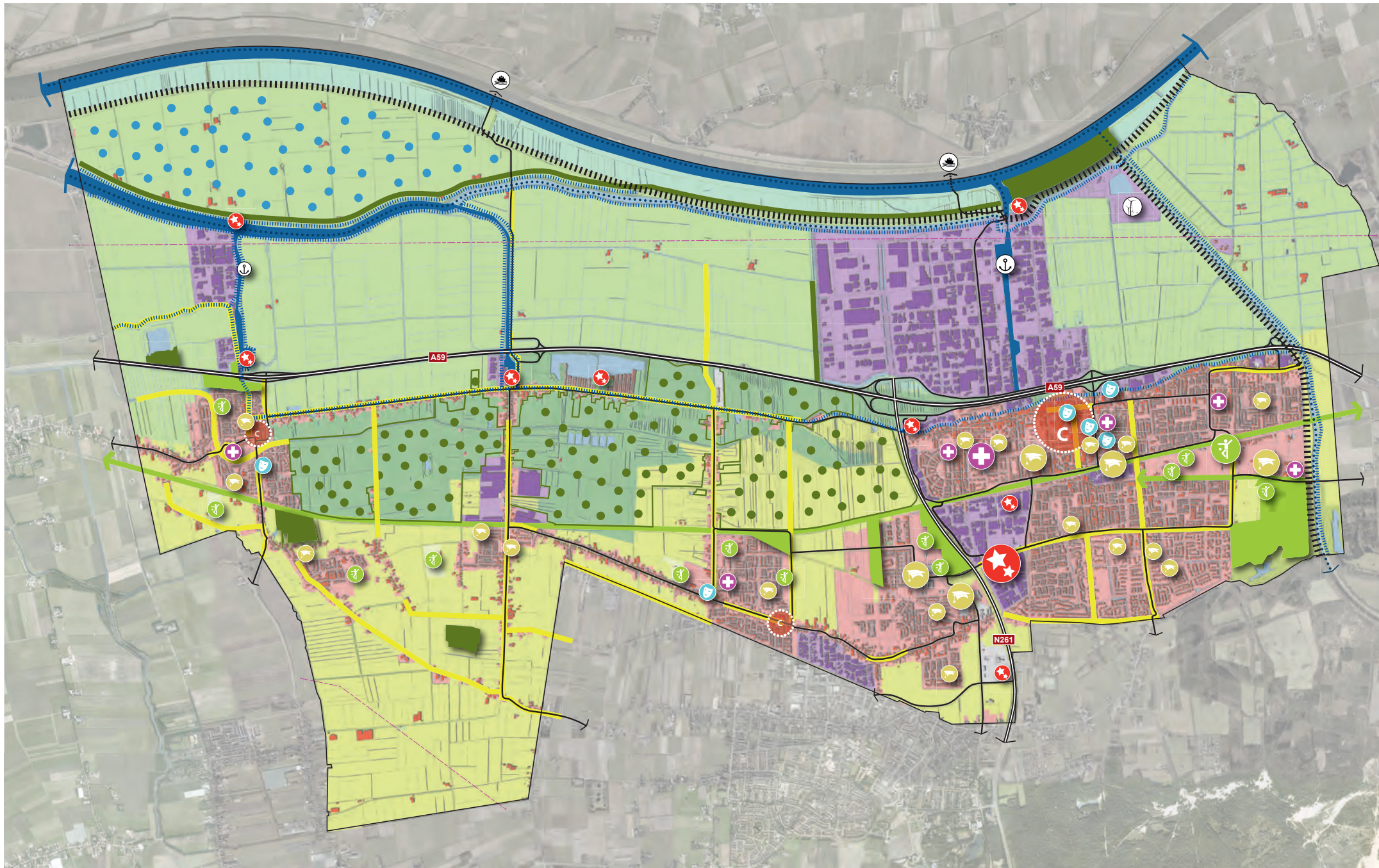
	Busstation
	Vrachtwagenparkeerplaats
	Veer
	Industriële haven

Energie

	Ecopark
	Hoogspanningslijn

Voorzieningen

	Centrumgebied
	Zorgfunctie
	Cultureel-maatschappelijke functie
	Onderwijsfunctie
	Leisure-functie
	Sportfunctie

Schema e. Typering – proces

In deel B – paragraaf 2.5 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Structurele veranderingsprocessen

- Globalisering en lokalisering
- Bevolkingsopbouw
- Klimaatveranderingen
- Eindigheid fossiele brandstoffen
- Digitalisering
- Economische ontwikkeling
- Decentralisaties, opschaling en teruglopende overheidsmiddelen

Netwerksamenleving

- Vraaggericht
- Flexibel en snel
- Samenwerkend

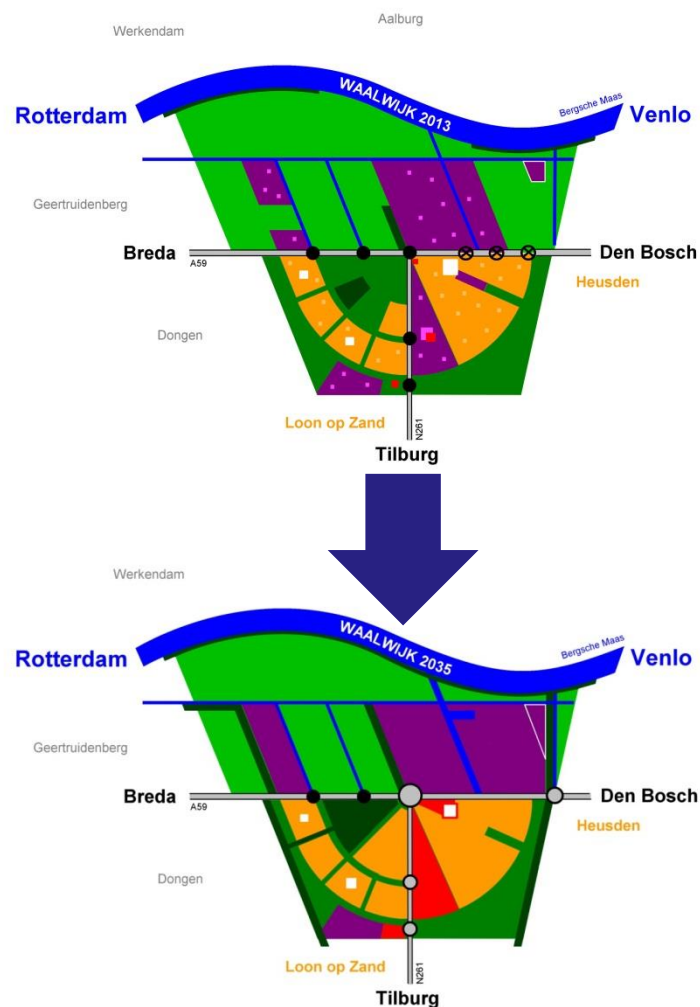

Gemeentelijke organisatie

- Planning lange termijn lastig
- Andere rol en aanpak

Wat willen we zijn in 2035?

Op basis van strategische visie, tussenbalans, typering bestaande situatie, recent beleid, recente planvorming en trends zijn vanuit de onderscheidende punten ambities geformuleerd op inhoud in schema f en proces in schema g.

In deel B –bijlage Begrippen, afkortingen en legenda is de legenda opgenomen.

Schema f. Ambitie - inhoud

In deel B – paragraaf 3.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Regionaal en lokaal onderscheidend

- Regionaal: stedelijk knooppunt in de netwerken van Midden-Brabant
- Lokaal: krachtige economische functie en karakteristieke kernen in een unieke landschappelijke omgeving

Ondergrond

Onderdeel van een robuuste regionale en unieke lokale wisselwerking tussen bodem, water, natuur en landschap

Netwerk

Multimodaal en goed bereikbaar regionaal en lokaal

Wonen

Diversiteit woonomgeving met kleinstedelijke en dorpse kernen afgestemd op regionale en lokale behoefte

Werken

Toekomstbestendig regionaal werkgelegenheidscentrum en lokaal krachtige economische functie

Voorzieningen

(Boven)regionaal voorzieningenaanbod en lokaal basispakket kleinschalige voorzieningen

D

U

U

R

Z

A

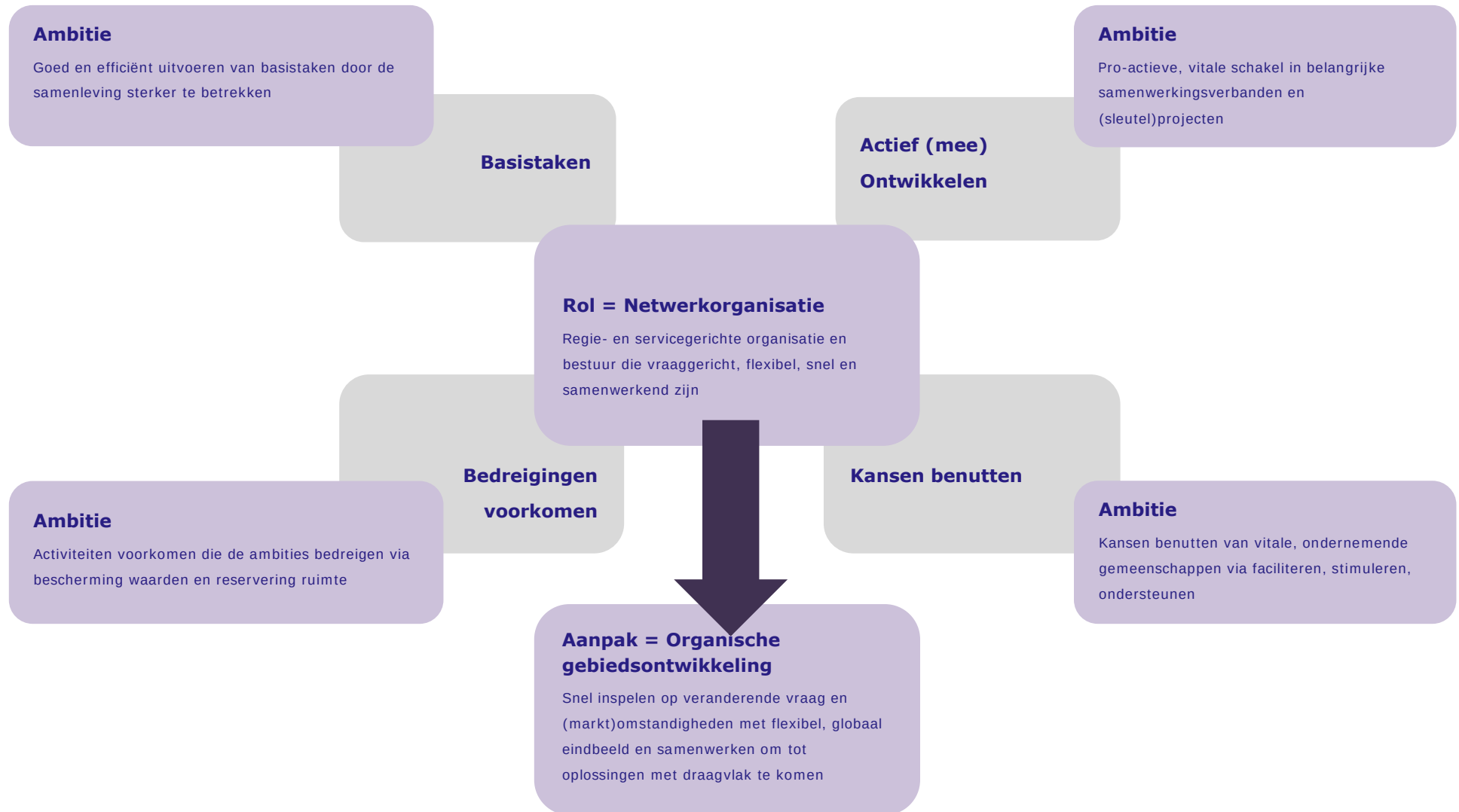
A

M

Schema g. Ambitie - proces

Verleiden met proces in een netwerkorganisatie via organische gebiedsontwikkeling

In deel B – paragraaf 3.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Wat kiezen we voor 2025?

De totale ambitie kan niet in 2025 volledig zijn gerealiseerd.

Belangrijkste redenen hiervoor zijn de structurele veranderingsprocessen die zijn aangegeven in schema e.

De keuzes voor de visie 2025 zijn weergegeven op de totaalkaart van de visie. Om goed het verschil te zien tussen de bestaande situatie, visie en deelkaarten is een aparte kaartbijlage gemaakt.

Om de juiste keuzes voor 2025 te maken formuleren we een aantal leidende principes, zowel op inhoud als op proces. Vanuit de ambities, leidende principes en speerpunten van beleid zijn de onderwerpen ondergrond, netwerken, wonen, werken en voorzieningen verder uitgewerkt in de schema's h tot en met l. De sleutelprojecten zijn opgenomen in schema m.

Landschappelijke zones

	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden
	Water

Natuur, water en landschappelijke elementen

	Natuurgebied
	Ecologische verbindingzone
	Te realiseren ecologische verbindingzone
	Ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering
	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Accentuering/ontwikkeling landschappelijke lijnen
	Groene verbinding
	Beleefbaar maken winterdijk

Wonen

	Kleinstedelijk wonen
	Dorps wonen
	Planologisch geregelde woningbouwlocatie
	Ruimtelijke reservering woningbouw
	Ontwikkeling recreatief wonen
	Gemengd wonen in bebouwingslint
	Dynamisch wonen in bebouwingslint

Werken

	Bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Bedrijventerrein met bepaalde menging in functies
	Glastuinbouw
	Agrarisch gebied op kleigronden
	Agrarisch gebied op zandgronden
	Ruimtelijke reservering uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Planologisch geregelde uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Versterken en verbreden landbouw
	Landbouw met ontwikkeling ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard
	Nieuw overslagterrein
	Agrarisch natuurbeheer

Infrastructuur, transport en energie

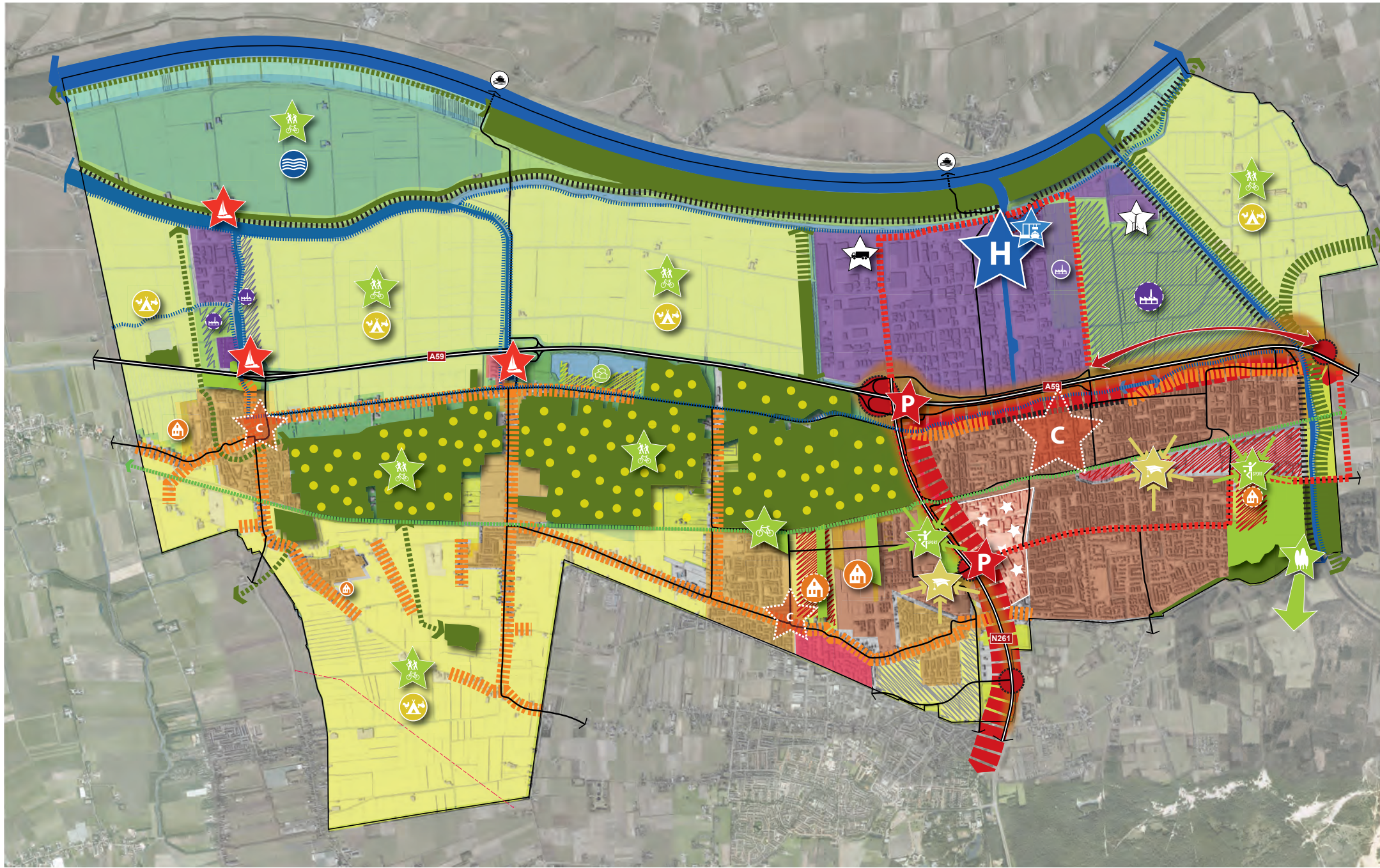
	Beroepsvaart
	Recreatievaart
	Snelweg A59
	Autoweg N261
	Hoofdontsluiting
	Halvezolenpad
	Optimaliseren A59 en N261
	Zoekgebied nieuwe verbinding
	Entree Waalwijk / aanpassing afslagenstructuur
	Optimalisatie HOV-verbinding
	Ontwikkeling ringweg
	Busstation
	Ontwikkeling vrachtwagenparkeerplaats
	Veer
	Industriële haven
	Havenontwikkeling
	Ontwikkeling Ecopark
	Verdubbeling hoogspanningslijn

Voorzieningen

	Versterken centrumgebied
	Clustering onderwijsfuncties
	Leisure en zorg Zanddonk
	Regionale leisureboulevard
	Versterking poort leisureboulevard
	Versterking recreatieve haven
	Clustering sportfuncties
	Toegankelijker maken agrarisch gebied voor extensieve recreatie
	Recreatieve fietsroute
	Ontwikkeling entree Loonse- en Drunense duinen

Overig

	Invulling nader te bepalen
---	----------------------------

Schema h.1 Visie Ondergrond - inhoud

Bodem Water Natuur Landschap

In deel B – paragraaf 4.2.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

Onderdeel van een robuuste regionale en unieke lokale wisselwerking tussen bodem, water, natuur en landschap

Leidende principes

Inhoud

- Veiligheid bodem- en watersysteem behouden en versterken
- Waarden landschap en natuur behouden en versterken

Proces

- Vooral kansen benutten en alleen actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) belangrijke projecten
- Bedreigingen voorkomen door bescherming van waarden en ruimte te reserveren

Speerpunten van beleid

Speerpunten

Behouden en versterken:

- Veilig bodemsysteem
- Veilig watersysteem
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
- (Thematisering) Landschapswaarden

Thematisering

Landschapswaarden:

- Uiterwaarden: tussen Bergsche Maas en dijken
- Kleigronden: tussen dijken en A59
- Veengronden: tussen kernen Waspik, Waalwijk, A59 en Halvezolenpad
- Zandgronden: ten zuiden van Halvezolenpad

Schema h.2 Visie Ondergrond - proces

Bodem. water. natuur en landschap

In deel B – paragraaf 4.2.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Rol van gemeente bij projecten en werkzaamheden

Basistaak

Zorgen voor veiligheid bodem- en watersysteem, behoud EHS o.a.:

- In beeld brengen locaties bodemverontreiniging
- Beheersen of saneren spoedlocaties
- Advisering waterschap in beschermingszone waterkeringen

Actief (mee) ontwikkelen

Bij (koppeling aan) belangrijke projecten op de speerpunten o.a.:

- EVZ Baardwijkse Overlaat realiseren van Drongelens kanaal naar Elshoutse Zeedijk met GOL
- EVZ Sprangsesloot afmaken met Haven Zeven

Kansen benutten

Initiatieven faciliteren, stimuleren, ondersteunen op de speerpunten o.a.:

- Hergebruik van grond in de regio
- Deltaprogramma grote rivieren, rijk trekker
- Natte Natuurparel, realiseren in fases met prioriteit Natura 2000-gebied Langstraat, provincie trekker
- Versterken landschapswaarden

Bedreigingen voorkomen

Beschermen van waarden en ruimte reserveren o.a.:

- Gebiedsgericht grondwaterbeheer
- Behoud drinkwaterwinning zuiden kern Waalwijk
- Uiterwaarden Bergsche Maas vanwege Deltaprogramma
- EHS Natte Natuurparel
- EVZ 's-Gravenmoer
- EVZ Eendenest
- EVZ Drongelens kanaal met uitbreiding Haven Acht
- EVZ Maasoevers-Scharlo met uitbreiding bedrijventerrein
- Behoud landschapswaarden

Schema i.1 Visie Netwerken - inhoud

Weg Water

In deel B – paragraaf 4.3.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

Multimodaal en goed bereikbaar regionaal en lokaal

Leidende principes

Inhoud

Netwerk optimaliseren zodat weg en water maximaal faciliterend zijn voor functies, mits leefbaarheid en waarden ondergrond voldoende behouden blijven

Proces

- Voor optimaliseren van weg en water actief (mee) ontwikkelen
- Voor het overige vooral kansen benutten en alleen actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) belangrijke projecten
- Bedreigingen voorkomen door bescherming van waarden en ruimte te reserveren bij bestaand netwerk

Speerpunten van beleid

Speerpunten

- Bereikbaarheid over de weg optimaliseren
- Bereikbaarheid over water optimaliseren en thematiseren
- Multimodaliteit optimaliseren
- Hoogwaardige regionale OV-verbinding verder optimaliseren, lokaal OV verbeteren

Thematisering

Industriële havenvoorzieningen:

- Grootschalige industriële havenvoorziening: bedrijventerrein Haven
- Kleinschalige industriële havenvoorziening: bedrijventerrein Maasoevers-Scharlo

De recreatieve havenvoorzieningen zijn uitgewerkt bij de functie voorzieningen

Schema i.2 Visie Netwerken - proces

Weg & Water

In deel B – paragraaf 4.3.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Rol van gemeente bij projecten en werkzaamheden

Basistaak

- Onderhoud openbaar gebied
- Verkeers- en vervoersbeleid

Actief (mee) ontwikkelen

- Optimaliseren bereikbaarheid over weg en water o.a. :
- Regionale bereikbaarheid via optimaliseren A59 (GOL) en N261
 - Lokale bereikbaarheid via gebiedsontsluitingswegen, fietspaden en lokaal OV
 - Havenontwikkeling Waalwijk met nieuwe oostelijke insteekhaven, noordelijke ontsluitingsroute Haven, vrachtwagenparkeerterrein

Kansen benutten

- Initiatieven faciliteren, stimuleren, ondersteunen voor o.a.:
- Aanpak A27 met knooppunt Hooipolder
 - Verder optimaliseren hoogwaardige OV-route Tilburg-Waalwijk-Den Bosch
 - Verbeteren lokale bereikbaarheid door samenleving
 - Vervanging brug Drongelens kanaal (GOL)
 - Optimaliseren fiets- en wandelknooppunten door deelnemen aan routebureau

Bedreigingen voorkomen

Ruimte reserveren bij bestaand netwerk

Schema j.1 Visie Functie Wonen - Inhoud

In deel B – paragraaf 4.4.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

Diversiteit woonomgeving met kleinstedelijke en dorpse kernen afgestemd op de regionale en lokale behoefte

Leidende principes

Inhoud

- Regionale functies leidend, mits leefbaarheid en waarden voldoende behouden blijven
- Lokale functies versterken met voorkeur voor kwaliteit in plaats van kwantiteit

Proces

- Bij bestaande ontwikkelingen vraaggericht gekozen proces afmaken
- Bij nieuwe ontwikkelingen vooral kansen benutten in fases vanuit vraagkant en alleen actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) belangrijke projecten
- Bedreigingen voorkomen door ruimte te reserveren bij bestaand netwerk

Speerpunten van beleid

Speerpunten

- Bestaande woongebieden vraaggericht herstructureren volgens duurzaamheidsladder en thematisering
- Overige (nieuwe) woningbouwlocaties vraaggericht ontwikkelen volgens duurzaamheidsladder en thematisering
- Scheiden wonen en zorg

Thematisering

- Kleinstedelijk wonen: kern Waalwijk
- Dorps wonen: dorpskernen Waspik en Sprang-Capelle
- Gemengd: oude bebouwingslinten

Schema j.2 Visie Functie Wonen - Proces

In deel B – paragraaf 4.4.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Rol van gemeente bij projecten en werkzaamheden

Basistaak

(Sub)regionale afstemming van nieuwbouw, herstructurerings- en transformatieopgaven voor woonomgeving

Actief (mee) ontwikkelen

Bestaande projecten vraaggericht en in fases afmaken o.a.:

- De Rugt en Waesgeerd West
- Landgoed Driessen, fase 1

(Koppeling aan) belangrijke projecten:

- Versterken woongebieden, o.a. groenvoorzieningen, parkeerruimte, waterberging

Kansen benutten

Nieuwe projecten in fases vanuit vraagkant op basis van thematisering, o.a.

- Inbreidingslocaties bestaand stedelijk gebied
- De Sprankelaer ontwikkelen tot recreatieve woonlocatie
- Verbindingen met woningen (en/of voorzieningen) tussen Grotestraat en Winterdijk
- Collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)
- Op maat gesneden woonvormen in combinatie met zorg-, welzijns- en dienstverleningsvoorzieningen

Bedreigingen voorkomen

Ruimte reserveren bij bestaand netwerk o.a.:

- Landgoed Driessen, fase 2
- Groene Wig en Hoefsvengebied

Schema k.1 Visie Functie Werken -Inhoud

In deel B – paragraaf 4.5.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

Toekomstbestendig regionaal werkgelegenheidscentrum en lokaal krachtige economische functie

Leidende principes

Inhoud

- Regionale functies leidend, mits leefbaarheid en waarden voldoende behouden blijven
- Lokale functies versterken met voorkeur voor kwaliteit in plaats van kwantiteit

Proces

- Bij bestaande ontwikkelingen vraaggericht gekozen proces afmaken
- Bij nieuwe ontwikkelingen vooral kansen benutten in fases vanuit vraagkant en alleen actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) belangrijke projecten
- Bedreigingen voorkomen door ruimte te reserveren bij bestaand netwerk

Speerpunten van beleid

Speerpunten

- Logistieke sector versterken
- Bestaande bedrijventerreinen vraaggericht revitaliseren, herstructureren, transformeren volgens duurzaamheidsladder en thematisering
- Nieuwe bedrijventerreinen vraaggericht ontwikkelen volgens duurzaamheidsladder en thematisering
- Kweekkasfunctie kleinschalige bedrijven (aan huis)
- Landbouw versterken, zorgvuldig en verbreed

Thematisering

- Grootschalige industrie en logistiek: Haven
- Kleinschalige industrie en logistiek: Maasoever-Scharlo
- Gemengde economische zone: Zanddonk
- Kleinschalige woon-werk combinaties: Berkhaag
- Gemengd gebied: Eerste Zeine
- Kleinschalige werklocatie en recreatie: Nederveenweg
- Kantoren: Cartografenweg en Laageinde
- Horeca en ABC-goederen: Van Andelstraat
- Kernen: kweekkasfunctie kleinschalige bedrijven (aan huis)
- Glastuinbouw: Glasnat
- Zorgvuldige, verbrede landbouw: agrarisch gebied

Schema k.2 Visie Functie Werken -Proces

In deel B – paragraaf 4.5.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Rol gemeente bij projecten en werkzaamheden

Basistaak

(Sub)regionale afstemming van nieuwbouw, herstructurerings- en transformatieopgaven voor bedrijventerreinen en kantoren

Actief (mee) ontwikkelen

Bestaande projecten vraaggericht en in fases afmaken o.a.:

- Afbouwen Haven I-VI

Belangrijke (sleutel)projecten o.a.:

- Overslagterrein Oostelijke Insteekhaven

Kansen benutten

Nieuwe projecten in fases vanuit vraagkant op basis van thematisering o.a.:

- Herstructurering bedrijventerrein Haven
- Transformatie bedrijventerreinen Zanddonk, Eerste Zeine
- Uitbreiding glastuinbouw concentratiegebied Glasnat

Bedreigingen voorkomen

Ruimte reserveren bij bestaand netwerk o.a:

- Uitbreiding Haven Acht
- Uitbreiding Maasoevers-Scharlo

Schema I.1 Visie Functie Voorzieningen - Inhoud

In deel B – paragraaf 4.6.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

(Boven)regionaal voorzieningenaanbod en lokaal basispakket kleinschalige voorzieningen

Leidende principes

Inhoud

- Regionale functies leidend, mits leefbaarheid en waarden voldoende behouden blijven
- Lokale functies versterken met voorkeur voor kwaliteit in plaats van kwantiteit

Proces

- Bij bestaande ontwikkelingen vraaggericht gekozen proces afmaken
- Bij nieuwe ontwikkelingen vooral kansen benutten in fases vanuit vraagkant en alleen actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) belangrijke projecten
- Bedreigingen voorkomen door ruimte te reserveren bij bestaand netwerk

Speerpunten van beleid

Speerpunten

- Regionale voorzieningenfunctie centrum en woonthemapcentrum versterken
- Lokaal basispakket in de kernen en wijkcentra vaststellen
- Voorzieningenaanbod verder vraaggericht versterken op basis van duurzaamheidsladder en thematisering

Thematisering

- Leisure Hart van Brabant: centrum, Zanddonk, langs A59 en N261
- Schoen- en lederthema: Langstraat
- Onderwijs en sport: Groene wig en Landgoed Driessen
- Zorg: Twee Stedenziekenhuis, Zanddonk
- Recreatie en toerisme: fietsroute Halvezolenpad, agrarische en natuurgebieden voor extensieve recreatie. Rondom natuur en water kleinschalige, intensieve recreatie
- Recreatieve havenvoorzieningen: Maasoevers-Scharlo, Nederveenweg en Overdiepse polder. Andere oplossing bestaande recreatieve havenvoorziening bedrijventerrein Haven vanwege de komst van een nieuwe oostelijke insteekhaven

Schema I.2 Visie Functie Voorzieningen - Proces

In deel B – paragraaf 4.6.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Rol gemeente bij projecten en werkzaamheden

Basistaak

(Sub)regionale afstemming
nieuwbouw, herstructurerings- en
transformatieopgaven voor
detailhandel

Actief (mee) ontwikkelen

Bestaande projecten
vraaggericht en in fases afmaken
o.a. :

- Centrum Sprang Capelle
herontwikkelen

Belangrijke (sleutel)projecten
o.a. :

- Centrumontwikkeling kern
Waalwijk
- Alternatieve oplossing voor
de bestaande recreatieve
havenvoorziening
bedrijventerrein Haven
- Koppeling onderwijs en sport
in Landgoed Driessen en
Groene Wig
- Zorgvoorzieningen gemeente
door scheiden wonen - zorg

Kansen benutten

Nieuwe projecten in fases vanuit vraagkant op
basis van thematisering o.a. :

- Woonthemaparc en leisure Zanddonk
uitbreiden
- Leisure langs (knoop) A59 en N261
- Voorzieningen in centrum Waspik
concentreren
- Recreatiepoorten natuurgebieden
- Ruimte voor (mantel)zorg
- Op maat gesneden zorg-, welzijns- en
dienstverleningsvoorzieningen in combinatie
met woonvormen
- Schoen en lederthema Langstraat verder
uitbouwen
- Recreatieve havenvoorzieningen Maasoever-
Scharlo, Overdiepse polder, Nederveenweg
- Recreatieve fiets- en wandelroutes
- Verbindingen met woningen (en/of
voorzieningen) tussen Grotestraat en
Winterdijk

Bedreigingen voorkomen

Voorzieningen

Ruimte reserveren bij bestaand
netwerk o.a.:

- Leisure langs (knoop) A59 en
N261

Schema m. Sleutelprojecten

In deel B – hoofdstuk 5 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

- Afslagenstructuur A59 complementeren
- Noordelijke en zuidelijke (parallel)structuur tussen kern Waalwijk en A59 verbeteren
- Vervanging brug over Drongelens kanaal
- EVZ Baardwijkse Overlaat realiseren van Drongelens kanaal naar Elshoutse dijk

Havenontwikkeling Waalwijk

- Oostelijke insteekhaven aanleggen
- Noordelijke ontsluitingsroute Haven
- Vrachtwagenparkeerplaats
- Overslagterrein Oostelijke Insteekhaven

Centrumontwikkeling kern Waalwijk

- Thematisering: Leisure Hart van Brabant, Schoen- en lederthema
- Raadhuisplein/Markt als hart van de stad
- Kwaliteitsimpuls centrum Waalwijk
- Functies clusteren, o.a. horeca- en winkelconcentratiegebied, kansen in aanloopstraten
- Verbindingen tussen Grotestraat en Winterdijk versterken met woningen en/of voorzieningen

Wat is duurzaamheid?

De uitwerking van de 'duurzaamheidsladder' wordt door de gemeente Waalwijk breder opgepakt dan de strikte uitvoering van de wettelijk verankerde 'ladder voor duurzame verstedelijking' (Besluit ruimtelijke ordening). We betrekken hierbij ook het gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaamheid in het algemeen, milieu, energie, erfgoed en sociale aspecten in de schema's n tot en met r. Dit zijn allemaal thema's die zowel doorwerken op de laag ondergrond, netwerken als functies.

Schema n. Duurzaamheid algemeen

In deel B – paragraaf 6.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Leidend principe

Ontwikkeling van de huidige generatie te bevorderen, maar daarbij de ontwikkeling van de generaties na ons niet te belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes

Speerpunten van beleid

- Duurzaamheid concreet maken
- Ruimtelijke plannen actueel houden
- Zorgvuldig ruimtegebruik
- Behouden en versterken van ruimtelijke kwaliteit
- Verantwoorde investeringen

Rol van gemeente

Basistaak

- Actueel houden van ruimtelijke plannen
- Toetsen aan de ladder voor duurzame verstedelijking
- Toetsen aan milieunormen en parkeereisen
- Landschappelijke kwaliteitsverbetering
- Verantwoorde investeringen

Actief (mee) ontwikkelen

- Goede voorbeeld geven

Kansen benutten

- Gemeentelijke Praktijkrichtlijn (GPR)
- Werk met werk maken
- Multifunctionele invulling
- Uitwerking thematisering
- Voldoende groen in de woonomgeving, sociaal veilig, zorgvoorzieningen

Bedreigingen voorkomen

- Ontwikkeling generaties na ons niet belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes

Schema o1. Milieu - milieubeleid

In deel B – paragraaf 6.2.1 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Leidend principe

Ontwikkeling van de huidige generatie te bevorderen, maar daarbij de ontwikkeling van de generaties na ons niet te belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes

Speerpunten van beleid

- Behouden en waar mogelijk versterken van de milieukwaliteit
- Waar mogelijk milieuproblemen aanpakken bij de bron

Rol van gemeente

Basistaak

- Verlenen van vergunningen op basis van wet- en regelgeving

Actief (mee) ontwikkelen

- Goede voorbeeld geven

Kansen benutten

- Anderen in beweging brengen
- Gebiedsgericht milieubeheer

Bedreigingen voorkomen

- Milieuschade

Schema o2. Milieu - milieueffecten

In deel B – paragraaf 6.2.2 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Algemeen

- Uitgesproken positief scoren de natuurprojecten zoals realisatie van de ecologische verbindingzones, Deltaprogramma en Natte Natuurparel (Natura 2000-gebied)
- De overige projecten hebben een neutrale score, met enkele positieve en/of negatieve scores op een of meer milieuaspecten
- Voor projecten met een negatieve score zoals aanleg noordelijke parallelstructuur, vervangen van de brug en aanleg van nieuwe woningbouwlocaties, kan het volgende nodig zijn:
 - Negatieve effecten (deels) voorkomen door het treffen van maatregelen
 - Negatieve effecten (deels) compenseren door koppeling aan ander positief project
 - Nadere uitwerking van het project, nader onderzoek naar de effecten, passende maatregelen

Ondergrond

- Realisering EHS middels natuurgebieden en EVZ's
- Landschappelijke inpassing van ontwikkelingen
- Landschappelijke en cultuurhistorische lijnen

Netwerken

- Nadere uitwerking van verkeersmaatregelen en ander wegdek in Mobiliteitsplan
- Nadere uitwerking projecten: GOL, aanleg noordelijke parallelstructuur, vervangen van de brug

Funcities

- Nadere uitwerking projecten: aanleg van nieuwe woningbouwlocaties, overslagterrein bij nieuwe insteekhaven

Duurzaamheid

- Gezondheidseffectscreening en GPR een rol laten spelen bij beoordeling van ontwikkelingen

Schema p. Energie

In deel B – paragraaf 6.3 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

De gemeente Waalwijk wil op de lange termijn (2043) klimaatneutraal zijn

Leidend principe

Trias energetica. Dit is een drie-stappenstrategie voor energiezuinigheid met de volgende prioriteit:

1. Energievraag zoveel mogelijk verminderen
2. overblijvende energievraag zoveel mogelijk uit duurzame bronnen invullen (zon, wind, biomassa, aardwarmte, water)
3. Wat er nog aan fossiele energiebronnen moet worden ingezet, zo efficiënt mogelijk gebruiken

Speerpunten van beleid

- Afname energiegebruik
- Productie duurzame energie
- Afname mobiliteitsbehoefte

Rol van gemeente

Basistaak

- Toetsen aan veiligheidsvoorschriften, zoals voor hoogspanningsleidingen
- Verdubbeling zuidelijke hoogspanningsleiding
- Verlenen van vergunningen op basis van het wettelijk vastgestelde energieprestatiecertificaat (EPC)

Actief (mee) ontwikkelen

- Energiebesparing bij het gemeentelijk gebouwenbeheer

Kansen benutten

- Mogelijkheden voor energiewinning, -opslag en -opwekking behouden en benutten, met name via zon, wind en biomassa
- Klimaatneutraal en/of CO₂-neutraal bouwen bij nieuwbouw, herstructurering en/of bestaande bouw
- Uitbreiden ecopark ten oosten van het bedrijventerrein Haven in afstemming met Haven Acht, onder andere met windmolens
- Voor elektrisch (openbaar) vervoer
- Minder woonlasten door energiebesparing

Bedreigingen voorkomen

- Geen (proef)boringen naar schaliegas

Schema q. Erfgoed

In deel B – paragraaf 6.4 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Ambitie

Bestaande erfgoed voor de langere termijn veilig stellen

Leidend principe

Het Waalwijkse erfgoed in de vorm van cultuurhistorische waarden van ondergrond, lijnen en gebouwen behouden en versterken

Speerpunten van beleid

- Stimuleren onderhoud
- Stimuleren hergebruik
- Vergroten bewustwording

Rol van gemeente

Basistaak

- Bescherming monumentale en archeologische waarden
- Vaststellen gemeentelijke erfgoedbeleid

Actief (mee) ontwikkelen

Actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) andere projecten

Kansen benutten

- Informatieverstrekking inzake restauratie, herbestemming en exploitatie
- Voor versterking cultuurhistorische lijnen, o.a. Winterdijk en Halvezolenpad, zie het hoofdstuk over de ondergrond
- Door ruimere gebruiksmogelijkheden indien sprake is van (dreigend) functieverlies en leegstand
- Digitaal ontsluiten informatie over erfgoed
- Cultuurhistorische lijnen, o.a. Winterdijk en Halvezolenpad

Bedreigingen voorkomen

- Verdwijnen monumentale en archeologische waarden

Schema r. Sociaal

In deel B – paragraaf 6.5 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Algemeen

- Gezonde sociale leefomgeving creëren door onder andere vroegtijdig in het ruimtelijke planvormingsproces aandacht te besteden aan de invloed van fysieke omgevingsaspecten op de gezondheid
- Relaties tussen gezondheid, fysieke leefomgeving en sociale leefomgeving:

Ondergrond

- Natuur, landschap en groen in de wijk en de nabij omgeving hebben een gunstig effect op de leefbaarheid en gezondheid

Netwerken

- Voldoende mobiliteit voor iedereen om deel te kunnen nemen aan de samenleving

Functies

- Geschikt wonen aanbieden voor alle levensfasen al dan niet met een zorgbehoefte en aanpassingen in woningvoorraad als gevolg van scheiden wonen – zorg
- Iedereen werkt mee naar vermogen op de arbeidsmarkt
- De agrarische sector zet ontwikkeling in gang naar een zorgvuldige landbouw met meer aandacht voor gezondheid
- Aanpassingen in zorgvoorzieningen als gevolg van scheiden wonen – zorg

Duurzaamheid

- Gezondheidseffectscreening als methodiek om effecten van ruimtelijke plannen op de gezondheid concreet te maken en mee te wegen
- Duurzaamheidsladder voor functionele ontwikkelingen
- Minder woonlasten door energiebesparende maatregelen, met prioriteit voor de lagere inkomens
- Voor erfgoed focus op stimuleren en bewustwording van mensen

Welk inzicht en vervolg?

Uit de voorgaande schema's blijkt dat vanuit de gekozen doelen in deze structuurvisie zowel inhoudelijke als procesmatige ambities voor 2035 zijn uitgewerkt. Om de juiste keuzes voor 2025 te maken zijn leidende principes geformuleerd met speerpunten van beleid. Vanuit de speerpunten volgen inhoudelijke projecten en werkzaamheden waarbij de gemeente procesmatig kiest voor een bepaalde rol. Deze structuurvisie geeft ons daarmee een aantal inzichten en zaken om uit te werken in schema's.

Schema s. Conclusies en aanbevelingen

In deel B – hoofdstuk 7 is de onderbouwing van dit schema opgenomen

Conclusies

- Afmaken waar we aan begonnen zijn
- Positiebepaling lokaal, regionaal, provinciaal
- Combinaties projecten en verbanden sectoraal beleid
- Duurzame, verantwoorde keuzes

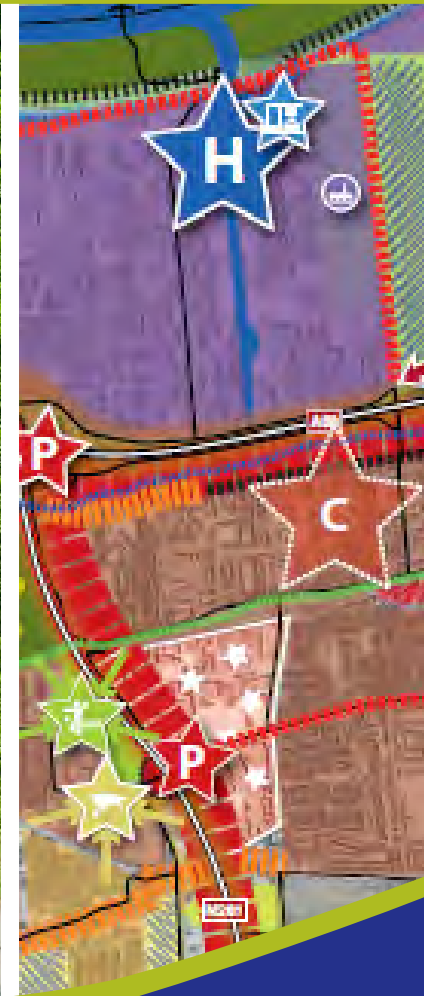
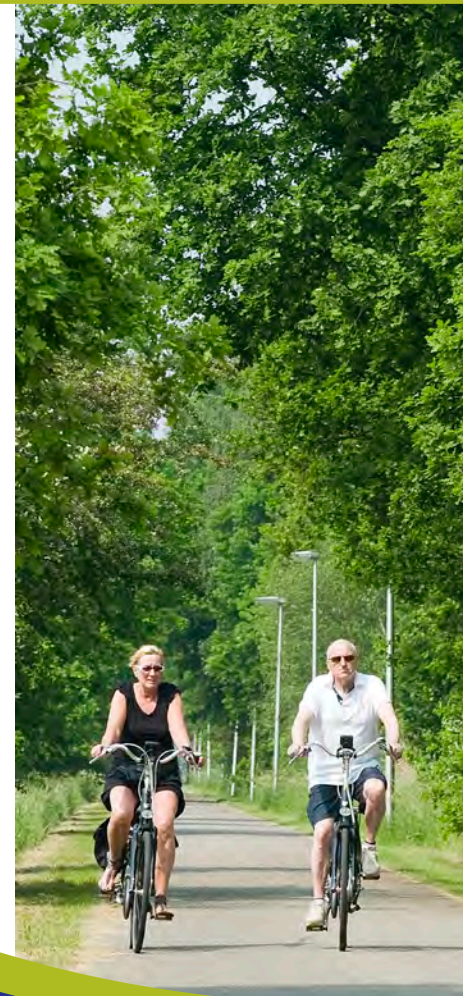
Aanbevelingen

- Vertaling nieuwe strategische visie
- Sociaal-ruimtelijk
- Visie op trends

Bijlage Kaartenoverzicht

(afzonderlijk document)

Deel B: onderbouwing

Structuurvisie ontwerp

Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden

Inhoudsopgave deel B

1. Inleiding	43	4.5 Werken: vraaggericht versterken met kwaliteit	100
1.1 Vertrekpunt	43	4.5.1 Speerpunten van beleid voor werken	100
1.2 Doel	43	4.5.2 Rol van gemeente voor werken	104
1.3 Aanvullende ontwikkelingen	44	4.6 Voorzieningen: vraaggericht versterken met kwaliteit	108
1.4 Opbouw en structurering	44	4.6.1 Speerpunten van beleid voor voorzieningen	108
1.5 Procedure	45	4.6.2 Rol van gemeente voor voorzieningen	110
2. Typering 2013	48	5. Sleutelprojecten	112
2.1 Ligging: (boven)regionaal centraal	48	5.1 Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)	112
2.2 Ondergrond: uniek landschap	52	5.2 Havenontwikkeling Waalwijk	112
2.3 Netwerken: gunstige ligging	56	5.3 Centrumontwikkeling kern Waalwijk	112
2.4 Functies: kleinstedelijk en karakteristiek	64	6. Duurzaamheidsladder	113
2.5 Proces: structurele veranderingen	67	6.1 Duurzaamheid algemeen	113
3. Ambitie 2035	69	6.2 Milieu	116
3.1 Onderscheidend op inhoud	69	6.2.1 Milieubeleid	116
3.2 Verleiden op proces	70	6.2.2 Milieueffecten	117
4. Visie 2025	74	6.3 Energie	121
4.1 Leidende principes: onderscheidend meer verleiden	74	6.4 Erfgoed	124
4.2 Ondergrond: behouden en versterken	78	6.5 Sociaal	126
4.2.1 Speerpunten van beleid voor de ondergrond	78	7. Conclusies en aanbevelingen	130
4.2.2 Rol van gemeente voor de ondergrond	81	Bijlagen	132
4.3 Netwerken: optimaliseren	86	Begrippen, afkortingen, legenda	132
4.3.1 Speerpunten van beleid voor het netwerk	86	Trends	134
4.3.2 Rol van gemeente voor het netwerk	88	PlanMER	136
4.4 Wonen: vraaggericht versterken met kwaliteit	92		
4.4.1 Speerpunten van beleid voor wonen	92		
4.4.2 Rol van gemeente voor wonen	95		

Deel B. Onderbouwing

Deel B is de onderbouwing bij deel A. Het is een onderbouwing in tekst, tekstkaders met achtergrondinformatie, totaalkaarten en deelkaarten per aspect. **Blauwe woorden** in de tekst zijn (digitale) verwijzingen naar een andere locatie in het document of waarmee je nadere uitleg krijgt in een apart kader.

1. Inleiding

In deel A - **schema a**, **schema b** en **schema c** zijn de hoofdlijnen uit dit hoofdstuk weergegeven. Een structuurvisie is een toekomstvisie. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening is een structuurvisie een document waarin op hoofdzaken de keuzes worden weergegeven over ruimtelijk relevante onderwerpen. Dit deel B is de onderbouwing van de Waalwijkse visie op het ruimtelijk beleid voor de (middel)lange termijn. De gemeente kan hiermee verantwoorde keuzes maken voor de korte termijn.

1.1 Vertrekpunt

De 'strategische visie' vormt de basis voor deze structuurvisie. De strategische visie is vastgesteld door de raad in mei 2010 en bevat ambities voor de hoofdlijnen voor besluitvorming, beleid en projecten tot 2020. De raad heeft in 2010 en 2011 een brainstorm/expertmeeting met deskundigen gehouden over hun visie op de ruimtelijke ambities van Waalwijk op de lange termijn. In 2012 heeft het college een 'tussenbalans strategische visie' opgesteld. Hierin is de laatste stand van zaken opgenomen op basis van trends, recent beleid en planvorming.

1.2 Doel

Uit de 'tussenbalans strategische visie' is gebleken dat niet alle ambities uit de strategische visie voor 2020 haalbaar zijn. Dit komt onder andere door de economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren. We houden echter onze ambities voor de lange termijn in beeld (2035) en werken de visie voor de middellange termijn (2025) verder uit.

Doel van deze structuurvisie is een samenhangend ruimtelijk beleid formuleren op hoofdlijnen dat de ambities weergeeft voor 2035 en een visie uitwerkt voor 2025.

Regionaal en lokaal

Met deze visie geven we aan op welke wijze Waalwijk een bijdrage levert aan de ambities in de netwerken van Midden-Brabant als vitale schakel. In het bijzonder in de regio Hart van Brabant en subregio Langstraat. We tonen hoe Waalwijk zich binnen de (sub)regio onderscheidt met haar kwaliteiten op lokaal niveau. Ook is deze structuurvisie essentieel om de verantwoordelijkheden en belangen van Waalwijk goed te kunnen inbrengen in de samenwerking op lokale, (sub)regionale en provinciale schaal. Waar regionaal staat, wordt hierna tevens subregionaal bedoeld.

Inhoudelijk meer onderscheidend

Inhoudelijk willen we met deze visie bereiken dat Waalwijk meer onderscheidend wordt door het optimaliseren van typerende omgevingsfactoren op weg naar de ambitie:

Waalwijk is een stedelijk knooppunt in de regionale netwerken van Midden-Brabant, met lokaal een krachtige economische functie en karakteristieke kernen in een unieke landschappelijke omgeving.

Procesmatig meer verleiden

Procesmatig willen we met deze visie bereiken dat Waalwijk de samenleving meer kan verleiden door, en tot het doen van, investeringen op weg naar de ambitie:

Waalwijk werkt als een netwerkorganisatie met een aanpak van organische gebiedsontwikkeling.

Een netwerkorganisatie betekent een regie- en servicegerichte organisatie en bestuur welke vraaggericht, flexibel, snel en samenwerkend is. Organische gebiedsontwikkeling betekent dat we sneller kunnen inspelen op de veranderende vraag en (markt)omstandigheden met een flexibel, globaal eindbeeld en samenwerken om tot oplossingen met draagvlak te komen.

1.3 Aanvullende ontwikkelingen

Vanuit de strategische visie en de tussenbalans als basis is een aantal aanvullingen voor deze visie van belang:

- Resultaten brainstorm en expertmeeting raad, zie [paragraaf 1.1](#).
- Trends die van invloed zijn op het ruimtegebruik, bijvoorbeeld de economische ontwikkeling. Zie de bijlage 'Trends' voor een nadere toelichting.
- Recent beleid en planvorming. Regionaal is de [Ruimtelijke visie Hart van Brabant](#) in ontwikkeling. Recent gemeentelijk beleid is onder andere vastgesteld in de [Detailhandelsvisie](#) en [Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen](#). Wat betreft recente planvorming zijn bijvoorbeeld de [Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat](#), en de [Oostelijke Insteekhaven](#) van belang.
- Inventarisatie en onderzoek. Om alle relevante ruimtelijke aspecten in beeld te hebben. Onder andere is onderzoek gedaan naar milieueffecten van verkeersontwikkelingen op de natuur in een planMER.
- Sectoraal beleid. De beleidsstukken vanuit de sectorale vakdisciplines zijn gebruikt voor de onderbouwing van deel B, bijvoorbeeld het [Groenstructuurplan](#) en [Milieubeleidsplan](#).
- Vanuit wet- en regelgeving:
 - In de Wet ruimtelijke ordening is opgenomen dat een structuurvisie in ieder geval een visie, ruimtelijk beleid en een uitvoeringsprogramma moet bevatten.
 - De [duurzaamheidsladder](#) is in 2012 in het Besluit ruimtelijke ordening verankerd. Dit is een afwegingsmethode bij de vestiging van nieuwe functies. In deze visie betreft de gemeente hierbij ook duurzaamheidsaspecten in het algemeen, milieu, energie, erfgoed en sociale aspecten.
 - Een [planMER](#) is nodig op basis van de Wet milieubeheer. Dit houdt in dat de milieueffecten van beoogde ontwikkelingen in beeld moeten worden gebracht om negatieve gevolgen op het milieu te voorkomen of te beperken.
 - De provincie heeft een aanpassing van de [Verordening Ruimte](#) 2014 in voorbereiding welke de gemeente moet doorvertalen in haar ruimtelijke plannen.

1.4 Opbouw en structurering

De structuurvisie 2025 bestaat uit drie delen:

- Deel A – Hoofdpijnen. Bestaat uit een schematische weergave van de hoofdpijnen van de structuurvisie.
- Deel B – Onderbouwing. Bestaat uit de onderbouwing van de hoofdpijnen uit deel A en de planMER. De totaalkaarten zijn uitgesplitst in deelkaarten voor ondergrond, netwerken, wonen, werken en voorzieningen. Per coalitieperiode kan dit deel worden bijgesteld, in ieder geval de speerpunten van het beleid.
- Deel C – Uitvoeringsprogramma. Dit onderdeel is in de ontwerp structuurvisie nog niet uitgewerkt. Belangrijk onderdeel is het kostenverhaal om een basis te vormen voor besteding van bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen en kwaliteitsverbetering landschap. Een volledig uitvoeringsprogramma kan door de nieuwe raad worden vormgegeven in samenhang met het nieuwe coalitieprogramma en jaarlijks worden aangepast in de begrotingscyclus.

Om de verzamelde informatie bruikbaar te maken is deze in deel A en B op de volgende wijze gestructureerd en ruimtelijk vertaald:

- Op inhoud. Met daarbij onderscheid in schaalniveau en op basis van de lagenbenadering:
 - Zowel het schaalniveau van de regio Hart van Brabant, de subregio Langstraat als lokaal de gemeente Waalwijk is verwerkt.
 - De [lagenbenadering](#) wordt algemeen gebruikt als methode om de ruimtelijke hoofdstructuur te analyseren. In deze benadering is aandacht voor de lagen ondergrond, netwerken en functies.
- Op proces. Met daarbij onderscheid in de beleidsmatige rol van de gemeente en bijbehorende aanpak:
 - Basistaken: taken die wettelijk moeten of waarvan we vinden dat deze moeten.
 - Actief (mee) ontwikkelen: plannen en projecten die we op eigen initiatief willen ontwikkelen. Alleen of samen met partners.
 - Kansen benutten: Ontwikkelingen waarvan we vinden dat die moeten kunnen vanuit een initiatief van andere partijen uit de samenleving.
 - Bedreigingen voorkomen: activiteiten met negatieve effecten op het publieke belang voorkomen.

1.5 Procedure

Vanuit de wens van de raad om de visie actief mee voor te bereiden en anderen de gelegenheid te geven te participeren heeft de raad op 30 september 2013 eerst de 'Structuurvisie op hoofdlijnen' vastgesteld als tussenproduct.

Op basis van de structuurvisie op hoofdlijnen is de mogelijkheid tot participatie geboden voor overheden, instanties en belangenverenigingen.

Tegelijk is de structuurvisie op hoofdlijnen uitgewerkt tot ontwerp structuurvisie inclusief planMER. De huidige raad kan, met in achtneming van de ingekomen reacties, de ontwerp structuurvisie inclusief planMER vrijgeven in januari 2014. Daarmee is de koers voor de structuurvisie uitgezet. Daarna kan vervolgens uitvoering worden gegeven aan participatie voor een ieder. Afhankelijk van de wensen van de nieuwe raad kan de structuurvisie vastgesteld worden in de tweede helft van 2014.

De structuurvisie is geen statisch document. Als gevolg van de snelle maatschappelijke ontwikkelingen zal de visie regelmatig worden geactualiseerd in samenhang met de strategische visie en de begrotingscyclus. Ook geldt in zijn algemeenheid dat bij het maken van de uiteindelijke keuzes altijd een weging nodig is van zowel sociale, ruimtelijke, milieuhygiënische en economische aspecten.

Samenwerkingsagenda Langstraat

De gemeentelijke samenwerking tussen Heusden-Loon op Zand-Waalkijk is al enige jaren in ontwikkeling. De geografische verbondenheid, de gemeenschappelijke identiteit en nabijheid bieden de mogelijkheid om een gezamenlijke agenda te vormen. Het algemene doel van de samenwerking in De Langstraat kan worden omschreven als het met behoud van de huidige bestuurlijke schaal vergroten van de bestuurskracht. Te bereiken door het bundelen van beleidsthema's op strategisch, tactisch en operationeel niveau, met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie. De samenwerkingsagenda heeft betrekking op de toekomst van wonen, werken, mobiliteit en vrijetijdseconomie en de drie decentralisaties (AWBZ, Participatiewet, Jeugdzorg) in het sociale domein in de drie gemeenten. Op deze vijf prioritaire beleidsthema's worden strategische doelen voor de komende jaren neergezet en uitgewerkt in een werkprogramma.

Ruimtelijke visie Hart van Brabant

Vanuit de regio Hart van Brabant is er een grote behoefte aan een gezamenlijke ruimtelijke koers voor de lange termijn, een ontwikkelperspectief voor diverse thema's en een uitnodiging aan derden om met de overheden de ruimte binnen de regio te ontwikkelen. Deze regionale visie kan dan ook dienen als kader voor een op te stellen regionaal uitvoeringsprogramma.

In hoofdlijnen betekent de regionale visie voor Waalkijk dat sprake is van een stedelijk gebied langs een oost-west georiënteerde infrastructuur, omringd door de kamers van het groen blauwe netwerk. De regionale visie en de gemeentelijke visie in hoofdlijnen zijn congruent aan elkaar, dat wil zeggen dat de visie van Waalkijk naadloos binnen de visie van de regio past.

Basis

	Water
	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden

Functies

	Woongebied
	Bedrijventerrein/industriegebied/havengebied

Natuur

	Natuurgebied
	In realisatie: Natte natuurparel
	Ecologische verbindingszone

Water

	In realisatie: Ruimte voor de rivier
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering

Landschappelijke elementen

	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Groene verbinding

Infrastructuur

	Beroepsvaart
	Recreatievaart
	Snelweg A59
	Autoweg N261
	Hoofdontsluiting
	Halvezolenpad

Transport

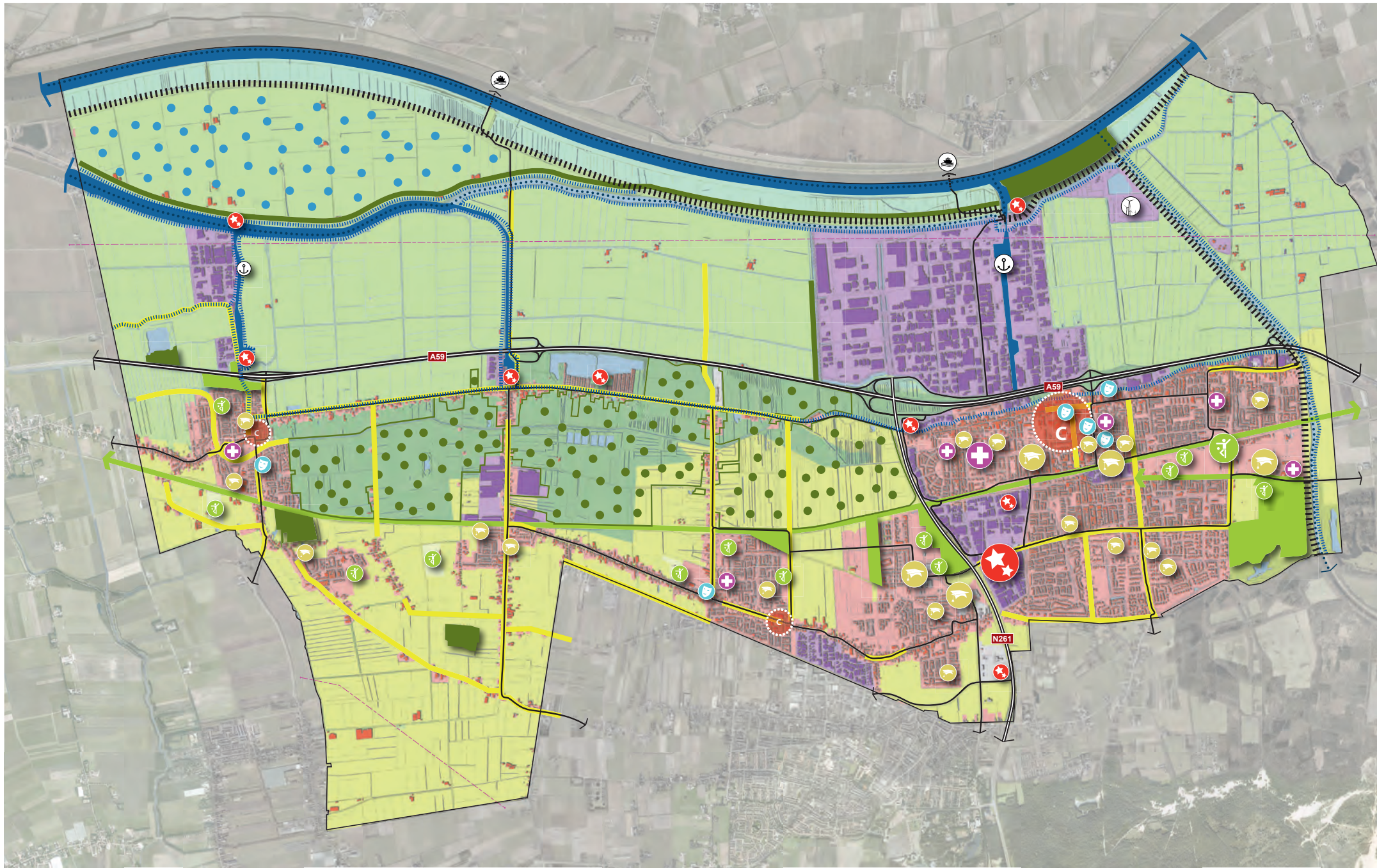
	Busstation
	Vrachtwagenparkeerplaats
	Veer
	Industriële haven

Energie

	Ecopark
	Hoogspanningslijn

Voorzieningen

	Centrumgebied
	Zorgfunctie
	Cultureel-maatschappelijke functie
	Onderwijsfunctie
	Leisure-functie
	Sportfunctie

2. Typering 2013

In dit hoofdstuk staat de vraag **'Wat hebben we in 2013?'** centraal. De bestaande structuur wordt getypeerd op basis van ligging, **lagenbenadering** (ondergrond, netwerken en functies) en procesmatige **trends**. De typering is met name gericht op de onderscheidende punten van Waalwijk. De onderwerpen energie en erfgoed hebben onderdelen die doorwerken in alle lagen en komen daarom aan bod in het hoofdstuk over **duurzaamheid**.

Totaalkaart Typering 2013

Samenstelling van de deelkaarten typering ondergrond, netwerken, wonen, werken en voorzieningen welke in de volgende paragrafen zijn opgenomen.

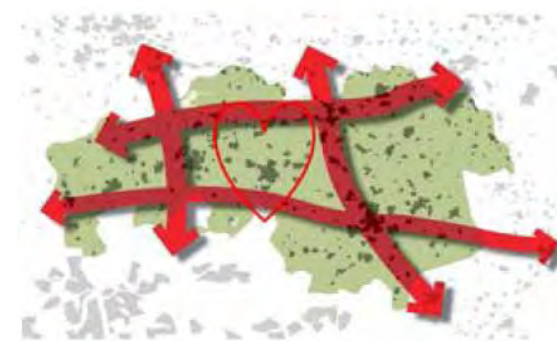
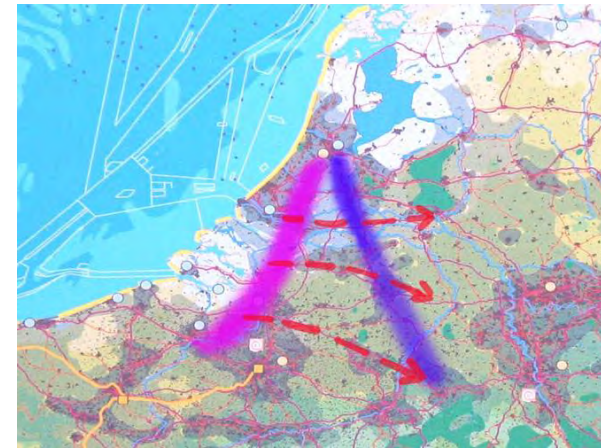
2.1 Ligging: (boven)regionaal centraal

Waalwijk ligt in het hart van de provincie Noord-Brabant, tussen Tilburg in het zuiden, Breda in het westen, het rivierengebied in het noorden en Den Bosch in het oosten.

Midden-Brabant heeft diverse belangrijke nationale oost-west georiënteerde hoofdinfrastructuurassen met de A59, A58, Bergsche Maas, Wilhelminakanaal en spoorlijn Breda-Eindhoven. Via verschillende modaliteiten (weg, water en spoor) verbinden deze hoofdinfrastructuurassen de regio met de internationale ontwikkelingsassen voor logistieke en informatiegerichte activiteiten. De logistieke ontwikkelingsas loopt vanuit de randstad via Mainport Rotterdam door het westen van Brabant naar Vlaamse Ruit. De informatiegerichte ontwikkelingsas gaat vanuit de randstad door het oosten van Brabant via Brainport Eindhoven richting het Ruhr- en Rijngebied. De ligging van Midden-Brabant wordt daarom ook wel gesymboliseerd als een hashtag (#). De ligging van Waalwijk aan de A59 en Bergsche Maas is daarom een erg sterk punt.

Gezien de centrale ligging in Noord-Brabant is Waalwijk vooral actief in het samenwerkingsverband van de Langstraat en de regio Hart van Brabant. De Langstraat bestaat uit de gemeenten Waalwijk, Heusden en Loon op Zand. In Hart van Brabant zijn de gemeenten Waalwijk, Tilburg,

Loon op Zand, Oisterwijk, Dongen, Gilze Rijen, Hilvarenbeek en Goirle vertegenwoordigd. Heusden is ingedeeld bij de regio Noord-oost maar sluit op veel onderdelen wel aan bij regio Hart van Brabant. Met de overige buurgemeenten Geertruidenberg, Woudrichem en Aalburg, wordt waar nodig afstemming gezocht.

Hashtag Brabant (bron: VNSB, bewerkt).

Basis

	Water
	Kern
	Bebouwing

Landschappelijke zones

	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden

Natuur

	Natuurgebied
	In realisatie: Natte natuurparel
	Ecologische verbindingszone

Water

	In realisatie: Ruimte voor de rivier
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering

Landschappelijke elementen

	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Groene verbinding

2.2 Ondergrond: uniek landschap

In deel A - [schema d](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De ondergrond bestaat uit water, bodem en het zich daarin bevindende leven. Ook natuur en landschap rekenen we tot deze laag.

De ondergrond in Waalwijk is te typeren als een uniek landschap met grote potentiële waarden voor natuur. Dit komt omdat de gemeente ligt op de overgang van rivierkleigronden in het noorden en zandgronden in het zuiden, de zogenaamde 'Naad van Brabant'. In het overgangsgebied met veengronden tussen de kernen Waspik en Waalwijk is dan ook de zogenaamde Natte Natuurparel gelegen. Dit gebied heeft nationale status als Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en een gedeelte heeft ook een Europese status als Natura 2000-gebied Langstraat. Het natuurgebied Loonse en Drunense Duinen dat ten zuidoosten grenst aan de gemeente is vooral waardevol vanwege de stuifzanden en is eveneens een Natura 2000-gebied en EHS.

In de beleving van het Waalwijkse landschap onderscheiden we 4 zones:

1. Uiterwaarden. De noordelijkste zone wordt gevormd door de uiterwaarden tussen de Bergsche Maas en bijbehorende dijken. In de uiterwaarden is sprake van rivierkleigronden met kleinschalige percelen in een strook tussen rivier en dijk.
2. Kleigronden. Tussen de dijken van de uiterwaarden en de A59 is sprake van een gebied met kleigronden dat gekenmerkt wordt door openheid. De percelen zijn grootschalig met relatief weinig perceels- en laanbeplanting. Daardoor is de weidsheid van het landschap te ervaren. Bijzondere plek is de Overdiepse Polder waar de dijk verlegd wordt om de rivier meer ruimte te kunnen geven in tijden van hoog water.
3. Veengronden. Globaal het gebied tussen de kernen Waspik, Waalwijk, A59 en het Halvezolenpad. Dit gebied heeft grote (potentiële) natuurwaarden doordat er veengronden ontstaan zijn op de overgang van rivierkleigronden naar zandgronden. Bijzonder is het zogenaamde 'slagenlandschap' dat bestaat uit een fijnmazig slotenpatroon waardoor lange, smalle kavels zijn ontstaan. In deze zone is het project [Natte Natuurparel](#) in ontwikkeling.

4. Zandgronden. Ten zuiden van de A59 en de Natte Natuurparel hebben de zandgronden een meer besloten en afwisselend karakter van agrarisch grondgebruik, laanbeplanting en lintbebouwing.

Deze vier landschapszones zijn te beleven vanwege het [ontstaan van het landschap](#) en de [waterstructuur](#). De bodemopbouw en waterstructuur in de Natte Natuurparel zorgt voor het kunnen [ontstaan van natuur\(waarden\)](#). Op plekken is al sprake van (gedeeltelijk) ingerichte natuurgebieden en ecologische verbindingzones (EVZ). De bestaande dijkstructuur is voor Waalwijk functioneel voor de waterveiligheid (waterkeringen). De belangrijkste landschappelijke lijnen bestaan uit een aantal wegen en waterlopen met veelal een cultuurhistorische waarde. In de chemische kwaliteit van de ondergrond is de industriële ontwikkeling van Waalwijk te herkennen. Op de [bodemkwaliteitskaart](#) is dit weergegeven.

Deelkaart Ondergrond Typering 2013

Deze kaart bevat een topografische weergave van de meest typerende structuren van de ondergrond in de bestaande situatie. De vier landschapszones zijn aangegeven met daaroverheen de gerealiseerde natuurgebieden en EVZ's. Voor de Natte Natuurparel is vereenvoudigd symbolisch weergegeven dat pas op enkele plekken sprake is van gerealiseerde natuur. Voor de dijkstructuur is onderscheid gemaakt in primaire en regionale waterkeringen. Alleen de landschappelijke lijnen welke in de bestaande situatie geaccentueerd zijn met laanbeplanting en/of groenvoorzieningen zijn aangegeven. Als bijzondere groene verbinding van oost naar west is het Halvezolenpad aangegeven.

Ontstaan natuur(waarden)

Het Natura 2000-gebied Langstraat ligt op de Naad van Brabant. Deze 'naad' omvat een gebied van circa één tot vijf kilometer breed en is een ruimtelijk begrensde, ecologische situatie op de grens van zand en klei. In dit gebied treedt zeer ijzer- en kalkrijk kwelwater uit de grond afkomstig uit de hogere gronden van o.a. de Loonse en Drunense duinen, waar het water in de grond zakt en pas na honderden jaren via ondergrondse waterstromen in 'de naad' weer naar boven komt. Door de verschillende bodemtypen die in de Langstraat bij elkaar komen en het kwelwater, is hier een zeer bijzondere plantengroei aanwezig en een rijk dierenleven.

Ontstaan landschap

Aan het eind van de laatste ijstijd kwam de rivier de Maas tot rust en werd fijn zand en klei afgezet. Door de wind vonden opstuivingen plaats van de afgezette gronden. Zo zijn bijvoorbeeld de Loonse en Drunense duinen en kleinere zandophoping (donken) ontstaan (bijv. Zanddonk).

Na de ijstijd steeg de zeespiegel en de grondwaterstand waardoor een natte situatie en op grote schaal veen ontstond. De veengronden strekten zich uit van de Maas tot aan de Loonse en Drunense duinen. Op het veen werd aanvankelijk akkerbouw bedreven. De veengronden werden verdeeld in percelen (slagen) van enkele tientallen meters breed en ruim een kilometer lang met aan weerszijden sloten voor ontwatering.

Vanaf oeverwallen werd het veen in zuidelijke richting ontgonnen. Als gevolg van de ontwatering klonk het veen in, waardoor het maaiveld daalde. Hierdoor werd men genoodzaakt om zich op meer zuidelijk gelegen hogere gronden te vestigen. Men vestigde zich op de achterkade aan de achterzijde van de percelen (ca. 1350). Door overstromingen van zowel de zee als de Maas, verplaatste de woonkern meer zuidelijk. De zwaarste overstroming was de St. Elizabethsvloed in 1421 waardoor de veengrond grotendeels overspoeld werd met zware zeeklei. Een gedeelte van het veen bleef aan de oppervlakte (met name in Waspik).

Na de St. Elizabethsvloed werd de Zomerdijk aangelegd vlak bij de rivier en later de hoger en zuidelijker gelegen Winterdijk. Dijkdoorbraken konden echter nog niet helemaal voorkomen worden. In 1766 werd de Baardwijkse Overlaat aangelegd als overstromingsvlakte voor het Oude Maasje. Na de aanleg van de Bergsche Maas (1877-1904) en het Drongelens Kanaal (1905) is de oorspronkelijke functie van de Baardwijkse Overlaat komen te vervallen.

Waterstructuur

Om de waterveiligheid te vergroten wordt momenteel het project Overdiepse Polder uitgevoerd. De Bergsche Maas krijgt hier meer ruimte, zodat bij hoge waterstanden in de Bergsche Maas het water weg kan. Daarnaast is voor de waterveiligheid van Waalwijk de dijkstructuur van belang van primaire en regionale waterkeringen. De grondwaterstroming in Waalwijk is noord-noordwest gericht. Een deel van de gemeente (Westelijke Langstraat) maakt onderdeel uit van het grote Lommel-Neerpelt-grondwatersysteem. Het infiltratiegebied van dit systeem ligt in de omgeving van Lommel op de Belgische Kempen. In deze regio infiltrteert het hemelwater wat vervolgens weer als diepe kwel aan het oppervlak komt in de omgeving van de Westelijke Langstraat. Op regionaal niveau is het Drunense Duinen systeem van belang. Het infiltratiegebied van dit systeem bevindt zich ter hoogte van de Loonsche en Drunense duinen. In het zuiden van Waalwijk heeft Brabant Water een drinkwaterwinning.

Bodemkwaliteitskaart

De bodemkwaliteitskaart geeft inzicht in de chemische bodemkwaliteit van de gemeente Waalwijk. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in grond met de kwaliteit AW (schoon), wonen en industrie. Op de kwaliteitskaart is de gemeente ingedeeld in zones op basis van grondsoort en bebouwingsgeschiedenis. Het buitengebied van de gemeente en de gebieden waar na 1945 gebouwd is, hebben de kwaliteit AW (schoon). Met name in de gebieden waar al bebouwing was voor 1945 (centrum van Waalwijk en de lintbebouwing) is een kwaliteit wonen vastgesteld. Het grootste deel van industrieterrein Haven heeft de kwaliteit industrie. Deze slechtere kwaliteit wordt veroorzaakt door chroom. De stof chroom is afkomstig van de vroegere leerlooierijen. Ook in de gebieden van Waalwijk waar vroeger havenslib is gebruikt wordt een kwaliteit industrie gevonden als gevolg van chroom.

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Infrastructuur

Beroepsvaart

Recreatievaart

Snelweg A59

Autoweg N261

Hoofdontsluiting

Secundaire ontsluiting

Buslijn

Primaire fietsroute

Halvezolenpad

Transport

Busstation

Vrachtwagenparkeerplaats

Veer

Industriële haven

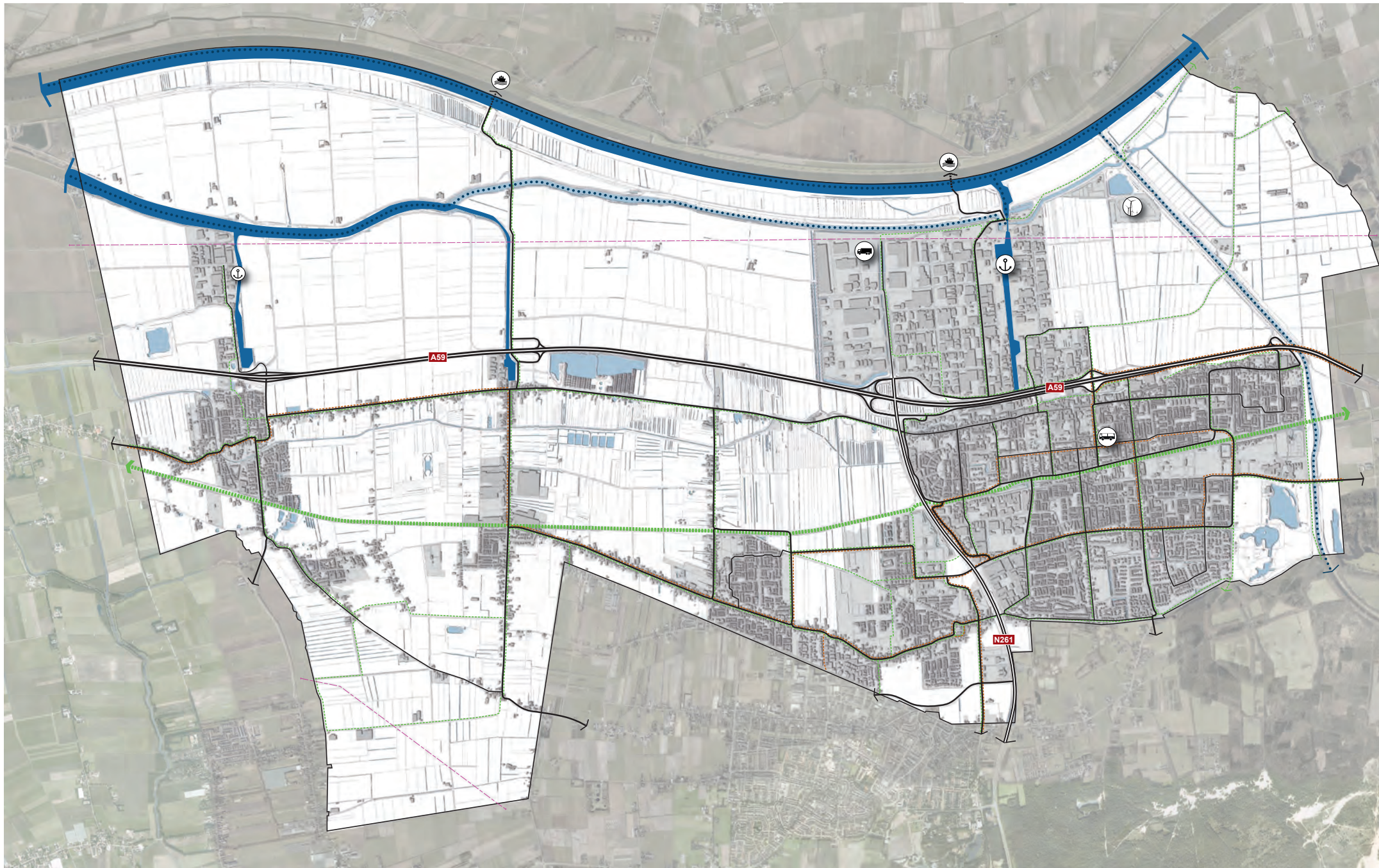
Energie

Ecopark

Hoogspanningslijn

2.3 Netwerken: gunstige ligging

In deel A - [schema d](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De netwerken bestaan uit de infrastructuur van weg en water.

Het [ontstaan van het landschap](#) en de [ruimtelijk functionele ontwikkeling](#) is bepalend geweest voor de bestaande infrastructuur van weg en water.

De netwerken in Waalwijk zijn typerend door de gunstige ligging. De snelwegen A59 en N261 komen samen in Waalwijk en zorgen voor een knooppunt van verbindingen tussen steden als Breda, Den Bosch en Tilburg. In het verlengde van de N261 is recent een vrachtwagenparkeerplaats gerealiseerd op bedrijventerrein Haven. De Bergsche Maas in het noorden van de gemeente zorgt voor een waterverbinding met Rotterdam en Venlo. Vanwege de relatief korte afstand van weg- tot waterstructuur biedt dit optimale mogelijkheden tot multimodale ontsluiting (over weg en water). De veerdiensten naar Dussen en Drongelen zorgen voor waterverbindingen met de gemeente Werkendam en Aalburg. Voor het langzame verkeer zijn de regionaal samengestelde netwerk van fiets- en wandelknooppunten van belang. Bijzonder is de fietsverbinding via het Halvezolenpad die de gemeente van oost naar west in een nagenoeg rechte lijn doorkruist. Verder kan het openbaar vervoer worden genoemd. Enkele jaren geleden is er een sneldienst tussen de steden Tilburg en 's-Hertogenbosch gerealiseerd, waarmee een snelle verbinding met openbaar vervoer als alternatief voor de personenauto is ontstaan. Helemaal nu het afgelopen jaar de frequentie van een halfuur dienst naar een kwartier dienst is omgezet in de spits. Deze busverbinding rijdt via de route Tilburgseweg-Professor Kamerlingh Onnesweg-Mozartlaan-Burg. Smeelelaan-busstation Vredesplein-Wilhelminastraat-A59. Het belangrijkste busstation in Waalwijk is gelegen aan het Vredesplein.

Deelkaart Netwerken Typering 2013

Deze kaart bevat een topografische weergave van de meest typerende structuren van het netwerk in de bestaande situatie. Voor de netwerken geven we vooral de hoofdstructuren weer waarlangs de verschillende vervoerswijzen zich verplaatsen: auto, fiets, openbaar vervoer, beroeps- en recreatievaart. De voet- en wandelpaden zijn niet

afzonderlijk aangegeven omdat deze te fijnmazig zijn voor het niveau van de structuurvisie. Daarnaast zijn voor de netwerken een aantal specifieke voorzieningen op het gebied van transport van belang: industriehavens vrachtwagenparkeerplaats, busstation, veerdiensten. De recreatieve havens staan op de deelkaart voorzieningen. De hoogspanningslijnen en het windmolenpark zijn ook aangegeven omdat deze duidelijk zichtbaar zijn in het landschap. De verdere uitwerking van deze en andere energievoorzieningen is opgenomen in de [paragraaf Energie](#).

Basis

Water

Kern

Bebouwing

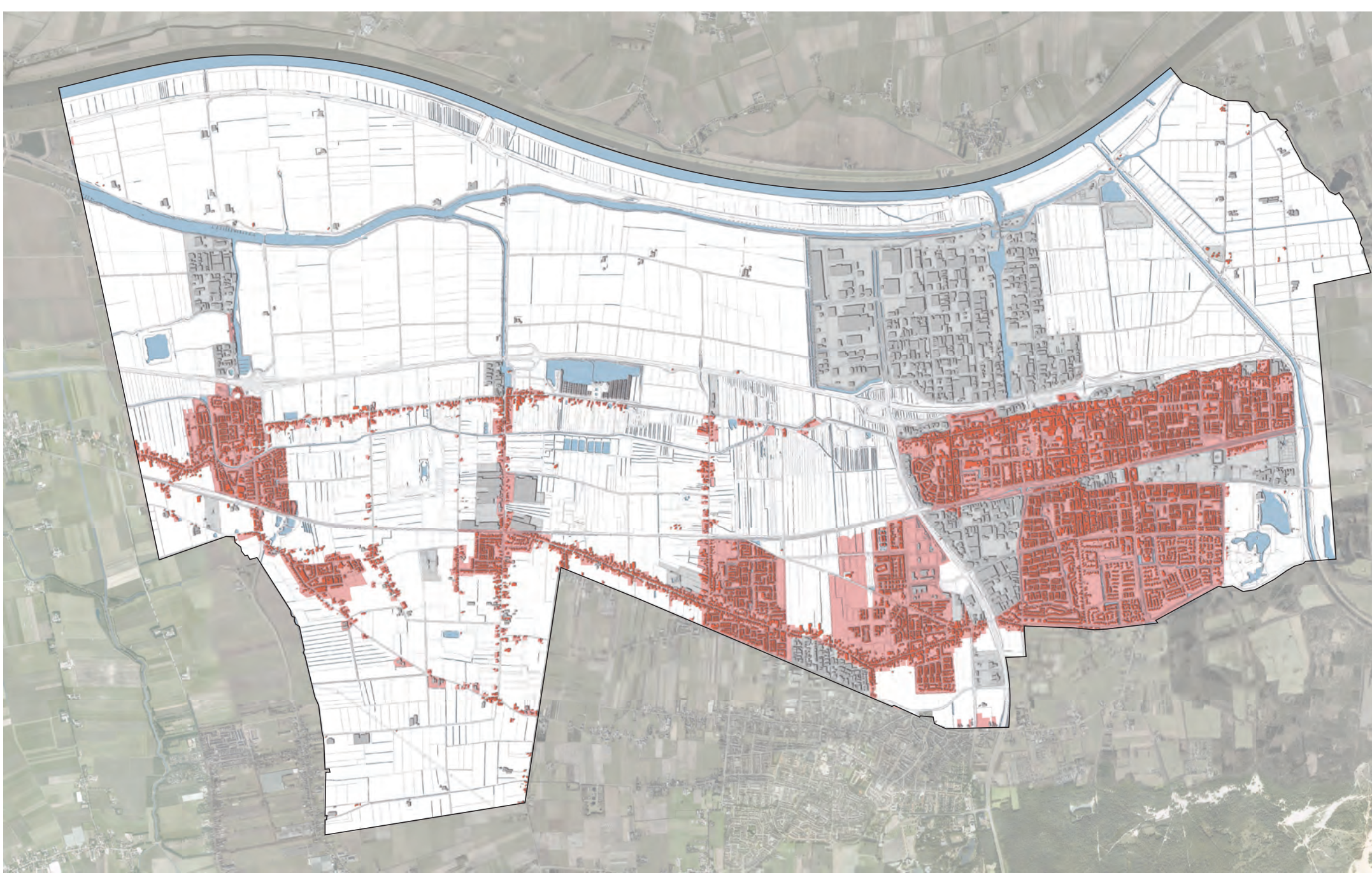
Wonen

Woongebied

Woonbebouwing

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Werken

Bedrijventerrein/industriegebied/
havengebied

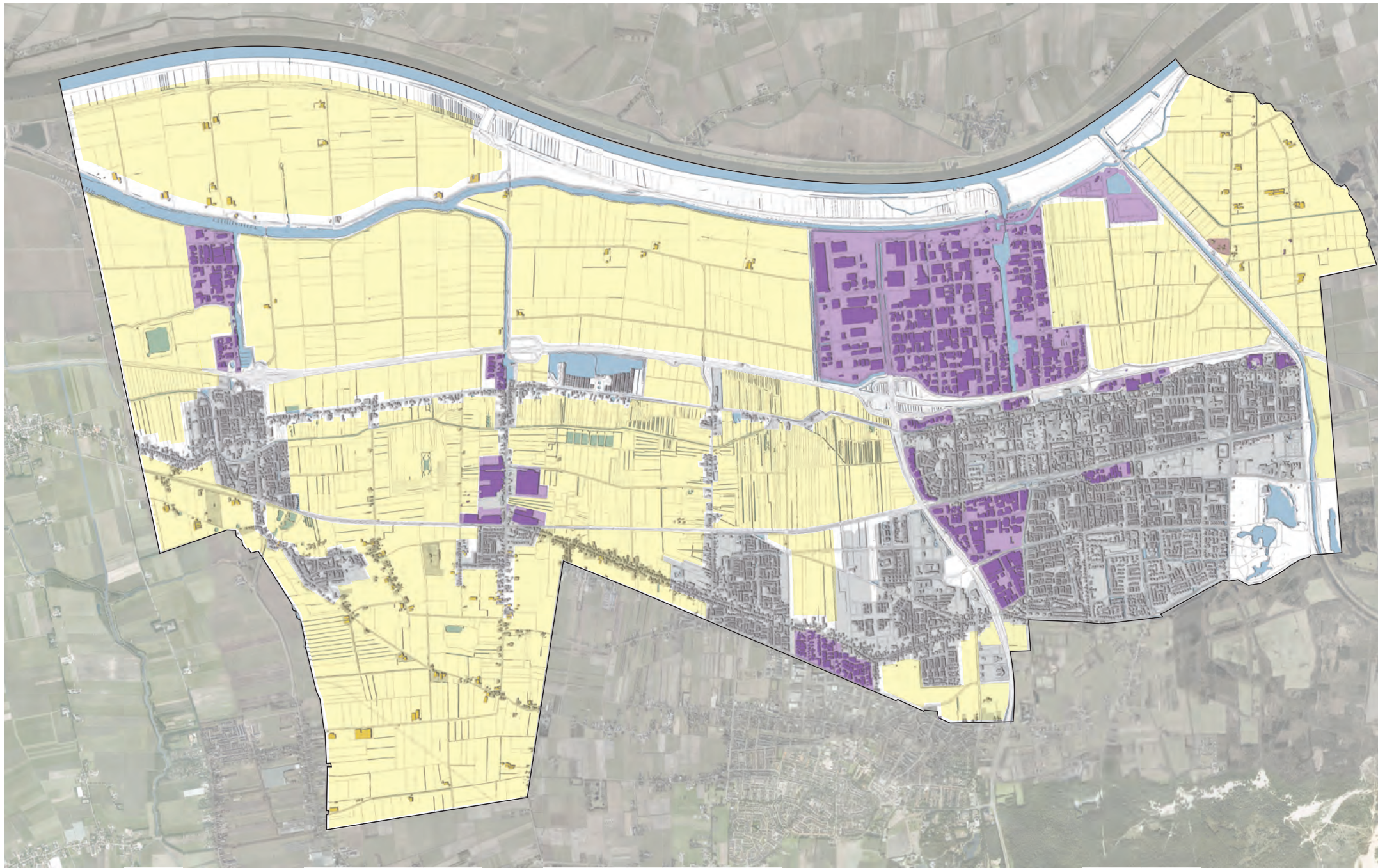
Bedrijfsbebouwing

Agrarisch gebied

Agrarische bebouwing

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Voorzieningen

Centrumgebied

Zorgfunctie

Cultureel-maatschappelijke functie

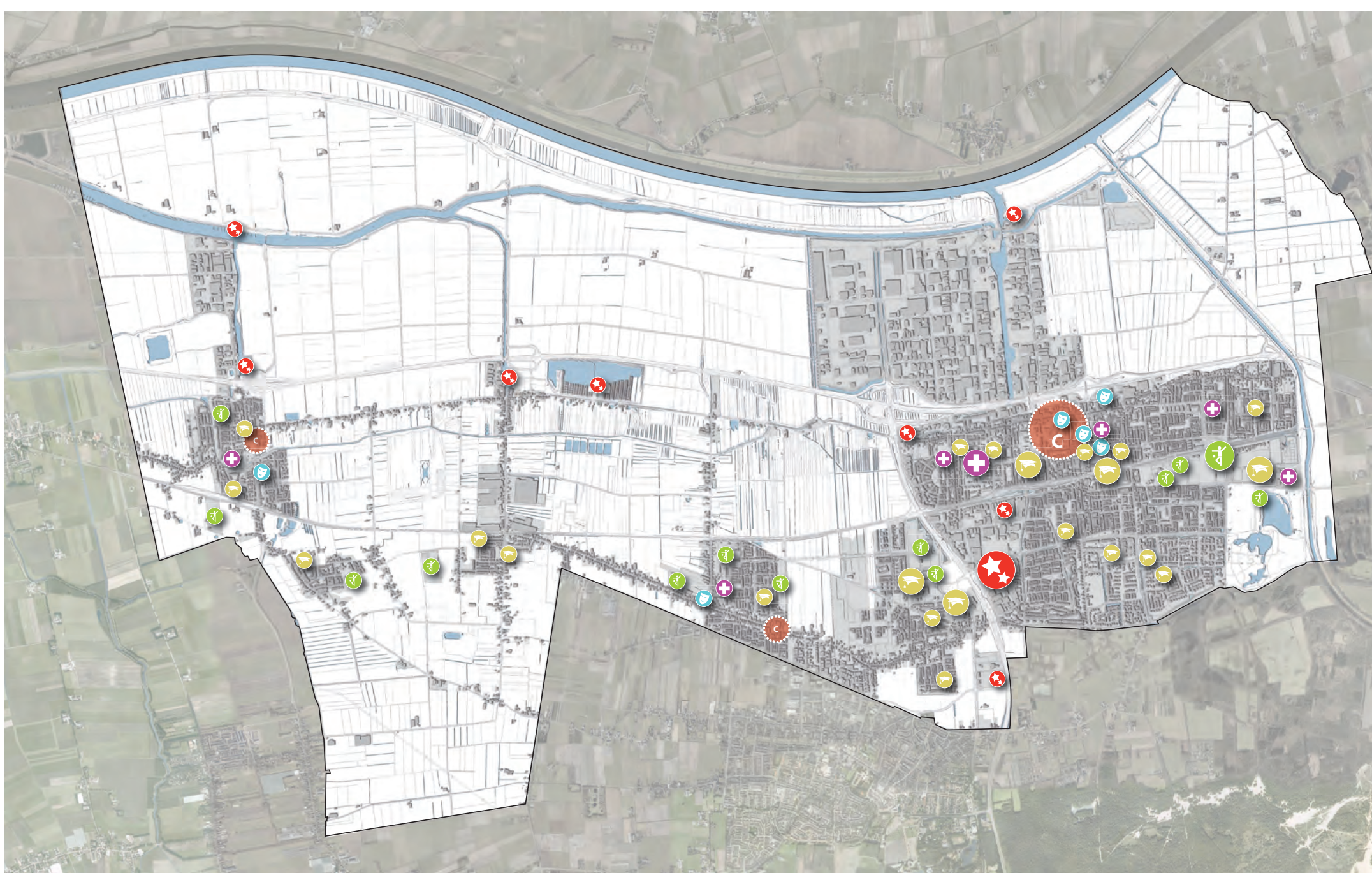
Onderwijsfunctie

Leisure-functie

Sportfunctie

2.4 Functies: kleinstedelijk en karakteristiek

In deel A - **schema d** zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De functies bestaan uit de ruimtelijke patronen ten gevolge van menselijk gebruik, ofwel de 'ruimtelijke inrichting' voor wonen, werken en voorzieningen.

Het **ontstaan van het landschap** is van grote invloed geweest op de **ruimtelijk functionele ontwikkeling** van Waalwijk. De bebouwingslinten zijn hierdoor in hun plaats bepaald. Achter de linten hebben in de loop der tijd verschillende uitbreidingen met woningbouw en bedrijventerreinen plaatsgevonden. In het buitengebied wordt de grond in hoofdzaak agrarisch gebruikt. Mede door de ontstaansgeschiedenis zijn de functies in Waalwijk te typeren als divers: zowel kleinstedelijk als karakteristiek.

Diversiteit in oud, nieuw, type en schaalgrootte. Daarvan is sprake zowel binnen als tussen woon- en werkgebieden. In het bebouwd gebied zien de gebieden er vooral door hun functie anders uit. De grootst herkenbare eenheden zijn de woongebieden. Grondgebonden woningen met een tuin overheersen het beeld. De linten komen eveneens nadrukkelijk tot uiting. De historische karakteristiek is over het algemeen nog goed zichtbaar. In de linten zijn de centra van de kernen gelegen. De winkels en andere voorzieningen in de linten geven deze gebieden een ander karakter. De verscheidenheid van de bebouwing is groot. Doordat het concentratiepunten van activiteiten zijn, zijn ze in grote mate bepalend voor de indruk die van Waalwijk achterblijft na een bezoek. De bedrijventerreinen kenmerken zich vooral door de grootte van de gebouwen en de rondom gelegen grote verharde erven voor bevoorrading en parkeren. In groene gebieden, zoals parken, recreatiegebieden, sportterreinen en plantsoenen, is nauwelijks bebouwing aanwezig. Toch bepaalt de groenstructuur in belangrijke mate hoe een gemeente ervaren wordt.

Kleinstedelijk is de gemeente door de grootschalige woongebieden in de kern Waalwijk en de wijk landgoed Driessen. Daarbij beschikt de gemeente op het bedrijventerrein Haven over havenfaciliteiten met een rechtstreekse aansluiting op de Bergsche Maas en op de bedrijventerreinen Maasoevers-Scharlo en Nederveenweg over

havenfaciliteiten via het Oude Maasje. Deze bedrijventerreinen liggen bovendien direct aan de snelwegen A59 en N261. Vooral in de kern Waalwijk zijn (boven)regionale voorzieningen aanwezig in de vorm van onder andere centrumvoorzieningen, scholengemeenschappen, woonzorgcomplexen, ziekenhuis, woonthemaparc en theater. Karakteristiek is de gemeente door de kleinschalige dorpen in de kernen Waspik en Sprang-Capelle, gelegen in een groene omgeving. Deze dorpen hebben ieder hun eigen lokale voorzieningen, vooral in het centrum van de kern.

Zie de Deelkaarten Wonen, Werken en Voorzieningen Typering 2013 voor een topografische weergave van de meest typerende woon- werk en voorzieningenstructuren in de bestaande situatie.

Deelkaart Functie Wonen Typering 2013

Gebieden met een overwegende woonfunctie staan centraal op deze kaart. Losse verspreide (woon)bebouwing in het buitengebied is ook aangegeven.

Deelkaart Functie Werken Typering 2013

De bestaande bedrijventerreinen en gebieden met een clustering van bedrijven zijn aangegeven. Daarnaast is ook het agrarisch gebied met de agrarische bedrijven in het buitengebied opgenomen.

Deelkaart Functie Voorzieningen Typering 2013

Op de kaart staan alleen de voorzieningen met een:

- (Boven)lokale functie. Verschil in omvang komt in grootte van icoontjes terug.
- Publieksaantrekkende functie. Politie en brandweer staan daarom niet op de kaart bijvoorbeeld.

Met kleur is onderscheid gemaakt in verschillende soorten voorzieningen: centrum, leisure, sport, onderwijs, zorg en cultureel-maatschappelijk.

Ruimtelijk functionele ontwikkeling

De ontwikkeling van de nederzettingen van de huidige gemeente Waalwijk begon met de aanleg van een eenvoudige verbindingsweg (de Langstraat) over de oeverwal aan de zuidkant van de Maasloop. De aanleg van deze verbindingsweg was een direct gevolg van de start met de ontginning van het hoogveen. Iedere bewoner kreeg een zogenoemde concessie toegewezen: een strook grond van slechts enkele tientallen meters breed, maar soms wel met een lengte van meer dan een kilometer. Deze grondstrook, ook wel slag genaamd, werd aan weerszijden begrensd door sloten om het gebied te ontwateren. Aan het einde van de slagen lag een lage dijk, ofwel achterkade. Na afgraving van het veen, werd de vrijgekomen zandgrond gebruikt als hooiland. In zuidelijke richting werd een nieuwe slag uitgezet. Op deze wijze ontstond het voor Waalwijk typische slagenlandschap. Met iedere nieuwe slag werd de oude nederzetting verlaten en op de achterkade een nieuw huis gebouwd. Zo ontstonden telkens nieuwe bewoningsassen, die een oost-westelijke richting volgden. Bebouwing strekte zich eveneens uit langs de noord-zuid gelegen turfvaarten.

Ter hoogte van een kruising verdichtte het lange bebouwingslint zich tot een kleine kern. Capelle en Waspik zijn op deze wijze ontstaan. Ook ter hoogte van Hoge Vaart-Labbegatsevaartweg is zo een kleine straatnederzetting ontstaan. Genoemde nederzettingen lagen oorspronkelijk in noordelijkere richting. Dit heeft alles te maken met de onlosmakelijke verbinding tussen de ontwikkeling van de kernen en het leven met het water. Regelmatig werd het land getroffen door overstromingen. Van grote invloed was de St. Elisabethsvloed van 1421. Een groot gebied van de Langstraat kwam onder water te staan. Kort daarna werd de Winterdijk aangelegd, die als beschermende dijk voor het achterland diende. De Maasloop, die als voorganger van de in 1904 gegraven Bergsche Maas kan worden beschouwd, was van strategisch belang voor de afvoer van de turf en aanvoer van goederen. Met de aanleg van de Winterdijk heeft de kern Waalwijk zich vanaf de Grotestraat ontwikkeld in zuidelijke richting. In eerste instantie bestonden er drie oeverwalnederzettingen: Besoijen, Waalwijk en Baardwijk.

De opkomst van handel en bedrijvigheid in de 17e eeuw leidde tot een verdichting van de bebouwing. Van belang was de opkomst van de leerlooierijen. Deze leidde in de 19e eeuw mede tot de bloei van de schoen- en lederindustrie. Vooral de spoorlijn die aan het eind van de 19e eeuw werd aangelegd, speelde daarin een belangrijke rol. De spoorlijn werd ook wel het halvezolenpad genoemd, vanwege het enkele spoor en de nabijheid van de schoen- en lederindustrie. In de jaren zeventig werd de spoorlijn buiten bedrijf gesteld. Deze centraal door de gemeente lopende voormalige spoorlijn heet nu ook officieel Halvezolenpad en is nu een fietspad dat als 'groene ader' de kernen onderling van oost naar west verbinden met de naastgelegen gemeenten.

De bebouwing breidde zich vanaf het begin van de 20e eeuw uit door invulling van het gebied tussen en aansluitend aan de oude lintbebouwingsassen. De komst van het industriegebied Haven en de snelweg A59 na 1960 versterkte de voortvarende groei van de kern Waalwijk. Na de oorlog lag de nadruk vooral op de productie van woningen en fabrieken. De productie nam in de jaren zestig een vogelvlucht. Toen dit doorsloeg eind jaren 60 kwam de reactie met woonerven en meer expressieve bouw. Nieuwe woningtypen ontstonden, gebaseerd op architectuurstijlen als forum en het structuralisme. De recessie van de jaren tachtig leidde tot een meer zakelijk beeld. De hedendaagse tijd geeft ruimte aan nieuwe bouwvormen. Het historische lint van de Langstraat is in moderne zin terug te zien in de A59. Van oorsprong vormde de Langstraat de verbinding van de gemeente met de regio en het land, thans heeft de A59 deze functie overgenomen. De A59 was eerst een provinciale autoweg met gelijkvloerse kruisingen. Rijkswaterstaat heeft deze weg geruild voor de N261 (die was eerst in handen van Rijkswaterstaat). Vanaf de zeventiger jaren zijn er over de A59 viaducten gebouwd en twaalf aansluitingen gemaakt tussen het knooppunt A59-N261 en knooppunt Empel (A2-A59) bij Den Bosch.

2.5 Proces: structurele veranderingen

In deel A - [schema e](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De samenleving is continue in beweging en daarom zijn de belangrijkste trends welke invloed kunnen hebben op het ruimtegebruik geanalyseerd, zie voor meer informatie de bijlage [Trends](#). Daaruit is gebleken dat in de samenleving een aantal structurele veranderingsprocessen gaande zijn:

- Globalisering en lokalisering. Enerzijds is sprake van globalisering, onder andere door internet. Anderzijds is sprake van lokalisering door de behoefte van betrokkenheid met de directe leefomgeving. Deze sociaal-maatschappelijk ontwikkeling wordt ook wel 'glokalisering' genoemd.
- Bevolkingsopbouw. De demografische bevolkingsopbouw verandert door vergrijzing en ontgroening. Dit betekent respectievelijk meer ouderen en minder jongeren. Op termijn leidt deze ontwikkeling tot een afnemende groei van het aantal inwoners. De toenemende vergrijzing leidt bovendien tot een heroriëntatie in het zorgaanbod. De komende jaren wordt voor Waalwijk nog een lichte groei voorspeld. Op termijn wijzen de demografische ontwikkelingen ook voor Waalwijk op krimp.
- Klimaatveranderingen. Meer extremen in natte en droge perioden.
- Eindigheid van fossiele brandstoffen. Zorgt voor een sterkere behoefte aan duurzame opwekking van energie.
- Digitalisering. Ontwikkelt zich in een hoog tempo met toepassingen op allerlei gebieden, bijvoorbeeld logistiek, zorg, onderwijs maar recentelijk ook steeds meer op detailhandel. De toename van internetverkoop heeft ook in ruimtelijke zin gevolgen zoals minder winkels, andere winkelformules, toename koerierdiensten.
- Economische ontwikkeling. De stagnerende economie uit zich bijvoorbeeld in een toename van de werkloosheid en leegstand van gebouwen. Tegelijk is sprake van een afname van financiële

middelen en van consumentenvertrouwen. De huidige economische crisis laat zich hopelijk snel opvolgen door een periode van opleving maar zal wel blijvende veranderingen in de economische structuur achterlaten.

- Decentralisaties, opschaling en teruglopende overheidsmiddelen. Door decentralisatie krijgen gemeenten er de komende jaren veel taken bij, vooral op sociaal gebied. Door de hoeveelheid en complexiteit van taken is tegelijk sprake van een toename van opschaling in de vorm van regionalisering, bijvoorbeeld met samenwerkingsverbanden Langstraat en Hart van Brabant en bij specialistische diensten zoals de Veiligheidsregio en Omgevingsdienst. Tegelijk krijgt de gemeente te maken met teruglopende overheidsmiddelen door rijksbezuinigingen en terugloop van eigen inkomsten uit bijvoorbeeld grondexploitatie.

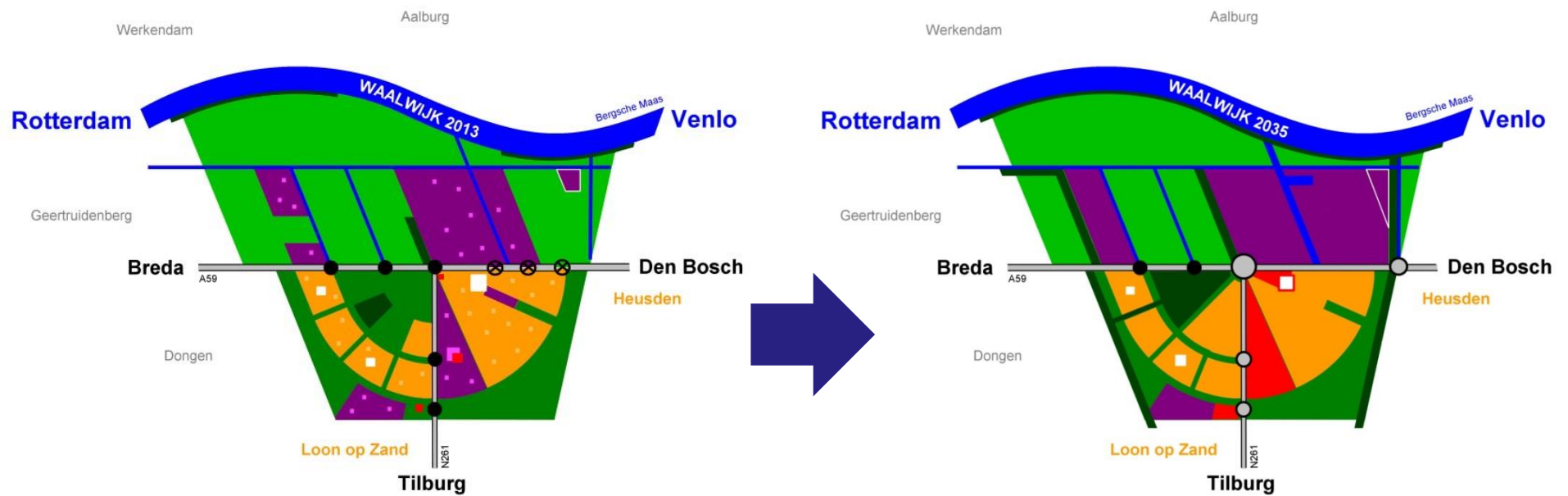
Netwerksamenleving

Belangrijkste conclusie uit deze structurele veranderingen is dat de voorheen 'maakbare samenleving' zich aan het ontwikkelen is tot een nieuwe werkelijkheid in de vorm van een 'netwerksamenleving'. Dat betekent:

- Vraaggericht in plaats van aanbodgericht.
 - Flexibel en snel in plaats van star en langzaam.
 - Samenwerkend (tussen) in plaats van opleggend (van bovenaf).
- Omdat deze ontwikkelingen dusdanig omvattend en ingrijpend zijn, is plannen voor de lange termijn lastiger dan ooit. Dat vraagt om een andere rol en aanpak door de gemeente.

In het vervolg van deze structuurvisie is daarom naast inhoud ook steeds het proces (rol en aanpak) uitgewerkt. Daarnaast zijn de effecten van de trends voor de fysieke leefomgeving waar mogelijk vertaald in de visie.

Beeld Ambitie 2035

In deel B –bijlage Begrippen, afkortingen en legenda is de legenda opgenomen.

3. Ambitie 2035

Op basis van strategische visie, tussenbalans, typering bestaande situatie, recent beleid, recente planvorming en trends zijn vanuit de onderscheidende punten ambities geformuleerd op inhoud en proces. Daarmee kan in dit hoofdstuk antwoord gegeven worden op de vraag **‘Wat willen we zijn in 2035?’**

Abstract Beeld

Vanuit de beschreven procesmatige trends in hoofdstuk 2 is gebleken dat de huidige samenleving op dit moment middenin allerlei structurele veranderingsprocessen zit. Dat maakt het eigenlijk ondoenlijk om te voorspellen hoe de gemeente er over 20 jaar uit gaat zien. Voor sommige processen komt dit vanwege de snelheid zoals bij de digitalisering. Voor andere processen komt dit vanwege een nog in ontwikkeling zijde wet- en regelgevingstraject zoals bij de decentralisaties. Er is daarom niet voor gekozen de ambities te vertalen op een topografische kaart. De topografische verbeelding van de toekomstige plannen komt voldoende tot uiting in de kaarten van de visie 2025 in het volgende hoofdstuk. Wel is de ambitie voor 2035 gevisualiseerd in een abstract beeld.

3.1 Onderscheidend op inhoud

In deel A - [schema f](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De ambities op inhoud zijn geformuleerd vanuit de verschillende schaalniveaus (regionaal en lokaal) en vanuit de [lagenbenadering](#) (ondergrond, netwerken en functies).

Regionaal onderscheidend:

Stedelijk knooppunt in de netwerken van Midden-Brabant

Regionaal gezien is Waalwijk een stedelijk knooppunt en wil de gemeente dit verder uitbouwen. Om de rol als stedelijke knooppunt van Midden-Brabant verder in te vullen is een regionaal netwerk nodig dat robuuste verbanden legt binnen en tussen de functies (wonen, werken en voorzieningen), netwerken (weg, water) en ondergrond (bodem, water, natuur, landschap). Multimodaliteit en een goede bereikbaarheid over weg en water zijn daarbij essentieel. Zie [paragraaf 2.1](#) en [3.2](#) voor

een toelichting op de positie en rol van Waalwijk in de bestuurlijke samenwerking in het regionale netwerk Midden-Brabant.

Lokaal onderscheidend:

Krachtige economische functie in een unieke landschappelijke omgeving

Waalwijk heeft een (boven)regionale functie op het gebied van wonen, werken en voorzieningen. Het schaalniveau daarbij is kleinstedelijk omdat het zich tussen de grote steden en kleine dorpen van Midden-Brabant bevindt. De verschillende karakteristieke dorpse kernen hebben een sfeer van gemoedelijkheid en levendigheid. De kernen liggen precies op de overgang van de besloten, hoge dekzandrug en het open, lagere rivierenland. Er is daarom sprake van een afwisselende, unieke landschappelijke omgeving.

Voor wonen betekent dit een divers aanbod dat is afgestemd op de behoefte van lokale en regionale woonconsumenten. Voor werken is het zaak om de rol van duurzaam regionaal werkgelegenheidscentrum te vervullen. Dat leidt binnen de gemeentegrenzen tot een krachtige lokale economische functie. (Boven) regionale voorzieningen zijn traditioneel in Waalwijk sterk aanwezig. In de dorpskernen van Waspik en Sprang-Capelle is er een basispakket van kleinschalige voorzieningen.

Duurzaamheid

Als thema loopt duurzaamheid door alle ambities heen en is daarom uitgewerkt in een apart hoofdstuk [Duurzaamheidsladder](#). Dat geldt dus ook voor de specifieke onderwerpen energie, erfgoed, milieu en sociaal.

Van de beschreven algemene, inhoudelijke ambitie heeft Waalwijk de volgende specifieke, inhoudelijke ambities afgeleid:

- Onderdeel van een robuuste regionale en unieke lokale wisselwerking tussen bodem, water, natuur en landschap.
- Multimodaal en goed bereikbaar regionaal en lokaal.
- Diversiteit woonomgeving met kleinstedelijke en dorpse kernen afgestemd op regionale en lokale behoefte.
- Toekomstbestendig regionaal werkgelegenheidscentrum en lokaal krachtige economische functie.
- (Boven)regionaal voorzieningenaanbod en lokaal basispakket kleinschalige voorzieningen.

3.2 Verleiden op proces

In deel A - [schema g](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De ambities op proces zijn geformuleerd vanuit de rol en aanpak van de gemeente om de inhoudelijke ambities te realiseren.

Verleiden met netwerkorganisatie en organische gebiedsontwikkeling

Waalwijk wil de samenleving verleiden met een rol als netwerkorganisatie. Dit betekent een regie- en servicegerichte organisatie en bestuur, die vraaggericht, flexibel, snel en samenwerkend zijn. Daarbij hoort een bijpassende aanpak via organische gebiedsontwikkeling zodat snel kan worden ingespeeld op de veranderende vraag en (markt)omstandigheden. Dit betekent een flexibel, globaal eindbeeld en samenwerking om tot oplossingen met draagvlak te komen.

Bestuurlijke samenwerking

Waalwijk verkent de mogelijkheden om meer samen te werken. Reden is dat overheden in de (nabije) toekomst voor grote opgaven staan, zie [paragraaf 2.5](#). Met samenwerking zorgen we ervoor dat op de verschillende schaalniveaus voldoende vermogen aanwezig is om bovenlokale vraagstukken op te pakken.

De bestuurlijke samenwerking tussen overheden is zowel gericht op het operationele vlak (uitvoering) als op het beleidsmatige vlak (strategisch).

Voor wat betreft de operationele samenwerking heeft Waalwijk gekozen voor de beide buurgemeenten: Loon op Zand en Heusden. Een operationele samenwerking op dit schaalniveau garandeert meer kwaliteit, meer efficiency en ook meer slagkracht, vooral niet te ver van huis.

Voor de meer strategische-beleidsmatige samenwerking kiest Waalwijk eveneens voor de beide buurgemeenten maar erkent dat veel belangen zich op een hoger schaalniveau afspelen. Voor de drie Langstraat gemeenten gaat het dan vooral om het gebied Midden-Brabant (regio Hart van Brabant genaamd) en het gebied Brabant Noordoost, zie ook [paragraaf 2.1](#).

Deze visie past bij de uitkomsten van “Krachtig bestuur in Brabant”, een project van de provincie en de Vereniging van Brabantse Gemeenten over de bestuurskracht in Brabant.

Rollen gemeente

Hoofdtak voor de regie- en servicegerichte organisatie is het goed en efficiënt uitvoeren van basistaken en daarbij de samenleving meer betrekken. De gemeente gaat actief (mee) ontwikkelen als een pro-actieve, vitale schakel in belangrijke samenwerkingsverbanden en sleutelprojecten. Dat doen we door te blijven investeren in structuurversterkingen. Waalwijk gaat kansen benutten door vitale, ondernemende gemeenschappen te faciliteren en te stimuleren. We laten meer over aan initiatieven uit de markt: van zowel particulieren als (maatschappelijke) organisaties. We voorkomen bedreigingen door activiteiten te voorkomen die onze ambities bedreigen en via bescherming van waarden en reservering van ruimte. Deze diverse rollen zijn zowel lokaal als regionaal relevant.

Vanuit de inhoudelijke en procesmatige ambities worden in het volgende hoofdstuk over de visie de keuzes voor 2025 gemaakt.

Landschappelijke zones

	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden
	Water

Natuur, water en landschappelijke elementen

	Natuurgebied
	Ecologische verbindingszone
	Te realiseren ecologische verbindingszone
	Ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering
	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Accentuering/ontwikkeling landschappelijke lijnen
	Groene verbinding
	Beleefbaar maken winterdijk

Wonen

	Kleinstedelijk wonen
	Dorps wonen
	Planologisch geregelde woningbouwlocatie
	Ruimtelijke reservering woningbouw
	Ontwikkeling recreatief wonen
	Gemengd wonen in bebouwingslint
	Dynamisch wonen in bebouwingslint

Werken

	Bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Bedrijventerrein met bepaalde menging in functies
	Glastuinbouw
	Agrarisch gebied op kleigronden
	Agrarisch gebied op zandgronden
	Ruimtelijke reservering uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Planologisch geregelde uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied
	Versterken en verbreden landbouw
	Landbouw met ontwikkeling ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard
	Nieuw overslagterrein
	Agrarisch natuurbeheer

Infrastructuur, transport en energie

	Beroepsvaart
	Recreatievaart
	Snelweg A59
	Autoweg N261
	Hoofdontsluiting
	Halvezolenpad
	Optimaliseren A59 en N261
	Zoekgebied nieuwe verbinding
	Entree Waalwijk / aanpassing afslagenstructuur
	Optimalisatie HOV-verbinding
	Ontwikkeling ringweg
	Busstation
	Ontwikkeling vrachtwagenparkeerplaats
	Veer
	Industriële haven
	Havenontwikkeling
	Ontwikkeling Ecopark
	Verdubbeling hoogspanningslijn

Voorzieningen

	Versterken centrumgebied
	Clustering onderwijsfuncties
	Leisure en zorg Zanddonk
	Regionale leisureboulevard
	Versterking poort leisureboulevard
	Versterking recreatieve haven
	Clustering sportfuncties
	Toegankelijker maken agrarisch gebied voor extensieve recreatie
	Recreatieve fietsroute
	Ontwikkeling entree Loonse- en Drunense duinen

Overig

	Invulling nader te bepalen
---	----------------------------

4. Visie 2025

De totale ambitie zoals beschreven in het vorige hoofdstuk kan niet in 2025 volledig zijn gerealiseerd. In dit hoofdstuk gaat het dus om de vraag **‘Wat kiezen we voor 2025?’**.

Belangrijkste redenen hiervoor zijn de structurele veranderingsprocessen zoals beschreven in [paragraaf 2.5](#). Direct gevolg voor de gemeentelijke organisatie is het proces van decentralisatie, regionalisering en teruglopende overheidsmiddelen. Dat betekent dat gemeenten vanuit het rijk en de provincie steeds meer taken erbij krijgen en deze met minder middelen moeten realiseren. De komende jaren krijgen we vooral meer taken op het sociaal-maatschappelijke vlak en de aanpak van bestaand stedelijk gebied, bijvoorbeeld via herstructureren en transformeren. Tegelijk zien we nu al een terugloop van financiële middelen door bezuinigingen vanuit het rijk en terugloop van eigen lokale inkomsten, bijvoorbeeld doordat minder woningbouwplannen ontwikkeld worden. Om de juiste keuzes voor 2025 te maken hebben we een aantal leidende principes geformuleerd, zowel op inhoud als op proces.

Totaalkaart Visie 2013

Samenstelling van de deelkaarten visie ondergrond, netwerken, wonen, werken en voorzieningen welke in de volgende paragrafen zijn opgenomen. Alleen het gebied tussen Sprang en Kaatsheuvel is aanvullend aangegeven als reserveringsgebied voor mogelijke stedelijke functies op de langere termijn (na 2025). Omdat nog niet bekend is of het gaat om wonen, werken en/of voorzieningen is dit onderdeel alleen opgenomen op de totaalkaart. Een aantal elementen van de deelkaarten is op de totaalkaart weggelaten om een overzichtelijk kaartbeeld te krijgen, zoals de secundaire ontsluiting en bestaande voorzieningen. De deelkaarten blijven echter volledig onderdeel van de visie.

4.1 Leidende principes: onderscheidend meer verleiden

Meer onderscheidend op inhoud

Inhoudelijk kiezen we ervoor in Waalwijk het onderscheidend vermogen van de omgevingsfactoren te optimaliseren. Dat betekent werken aan de lokale, typerende omgevingsfactoren als het gaat om de ondergrond, netwerken en functies. Maar ook dat onze gemeente werkt aan een meer onderscheidend profiel in de regio en dat we een bijdrage leveren aan het onderscheidend ontwikkelen van onze regio ten opzichte van andere regio's. Tegelijk is het van belang de omgevingsfactoren zowel lokaal, regionaal als bovenregionaal goed op elkaar af te stemmen.

Meer verleiden op proces

Procesmatig kiezen we ervoor de samenleving meer te verleiden tot investeringen in Waalwijk. Dat doen we op alle schaalniveaus, dus zowel voor (boven)regionale als lokale partijen uit samenleving. Dat geldt ook voor elke rol van de gemeente, dus voor basistaken, voor projecten die we actief (mee) ontwikkelen, om kansen te benutten en om bedreigingen te voorkomen. Wel zullen we steeds meer een rol van 'kansen benutten' kiezen voor het faciliteren en ondersteunen van nieuwe ontwikkelingen.

Hierna zijn de leidende principes nader uitgewerkt vanuit de [lagenbenadering](#), zowel op inhoud als proces. De basistaken zijn in deze paragraaf niet uitgewerkt, deze komen aan bod in de volgende paragrafen. De leidende principes op het gebied van duurzaamheid in het algemeen en de specifieke onderwerpen milieu, energie, erfgoed en sociaal zijn uitgewerkt in het hoofdstuk over de duurzaamheidsladder.

Waarden ondergrond behouden en versterken

Voor de ondergrond staat het behouden en versterken van de veiligheid van het bodem- en watersysteem voorop. Daarnaast kiezen we ervoor de unieke waarden die Waalwijk heeft op het gebied van natuur en landschap te behouden en te versterken.

Bij behoud is het zaak bedreigingen te voorkomen door bescherming van waarden en het reserveren van ruimte. Voor versterking kiest de gemeente ervoor deze alleen bij belangrijke projecten actief (mee) te ontwikkelen en in andere gevallen kansen vanuit de samenleving te benutten.

Bereikbaarheid netwerk optimaliseren

We kiezen ervoor het infrastructurele netwerk te optimaliseren zodat de gunstige ligging van Waalwijk en de bereikbaarheid over weg en water maximaal faciliterend zijn voor wonen, werken en voorzieningen. Voorwaarde is wel dat de leefbaarheid en waarden voldoende gewaarborgd blijven. In veel gevallen gaan we projecten op dit vlak actief (mee) te ontwikkelen. Bij overige projecten om het netwerk te verbeteren heeft de gemeente een voorkeur voor het benutten van kansen.

Vraaggericht functies versterken met kwaliteit

We gaan de functies wonen, werken en voorzieningen in Waalwijk versterken met een voorkeur voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. Bij keuzes op het gebied van wonen, werken en voorzieningen is de (boven)regionale functie leidend. Wel moeten daarbij de leefbaarheid en waarden van de ondergrond voldoende behouden blijven.

Bij bestaande ontwikkelingen maken we het gekozen proces af maar wel vraaggericht, dus met een invulling en tempo afgestemd op de marktvraag.

Als het gaat om nieuwe ontwikkelingen kiezen we belangrijke (sleutel)projecten die we actief (mee) ontwikkelen.

Voor andere nieuwe ontwikkelingen is het zaak kansen te benutten die zich voordoen vanuit de samenleving, ook al betekent dat een getemporiseerde, fasegewijze ontwikkeling.

Tot slot is het van belang om op daarvoor geschikte locaties ruimte te reserveren in de nabijheid van het bestaande netwerk van weg en water voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen,

werken en voorzieningen. Dit is om bedreiging van de ambities op de lange termijn te voorkomen.

Uitwerking leidende principes

In de paragrafen hierna is per ambitie op basis van de leidende principes in de visie gekozen voor een aantal speerpunten van beleid. De speerpunten zijn verder uitgewerkt in thematisering en de rol van gemeente. De duurzaamheidsladder loopt door alle leidende principes heen en is daarom uitgewerkt in een apart hoofdstuk.

Basis

	Water
	Kern
	Bebouwing

Landschappelijke zones

	Uiterwaarden
	Kleigronden
	Veengronden
	Zandgronden

Natuur

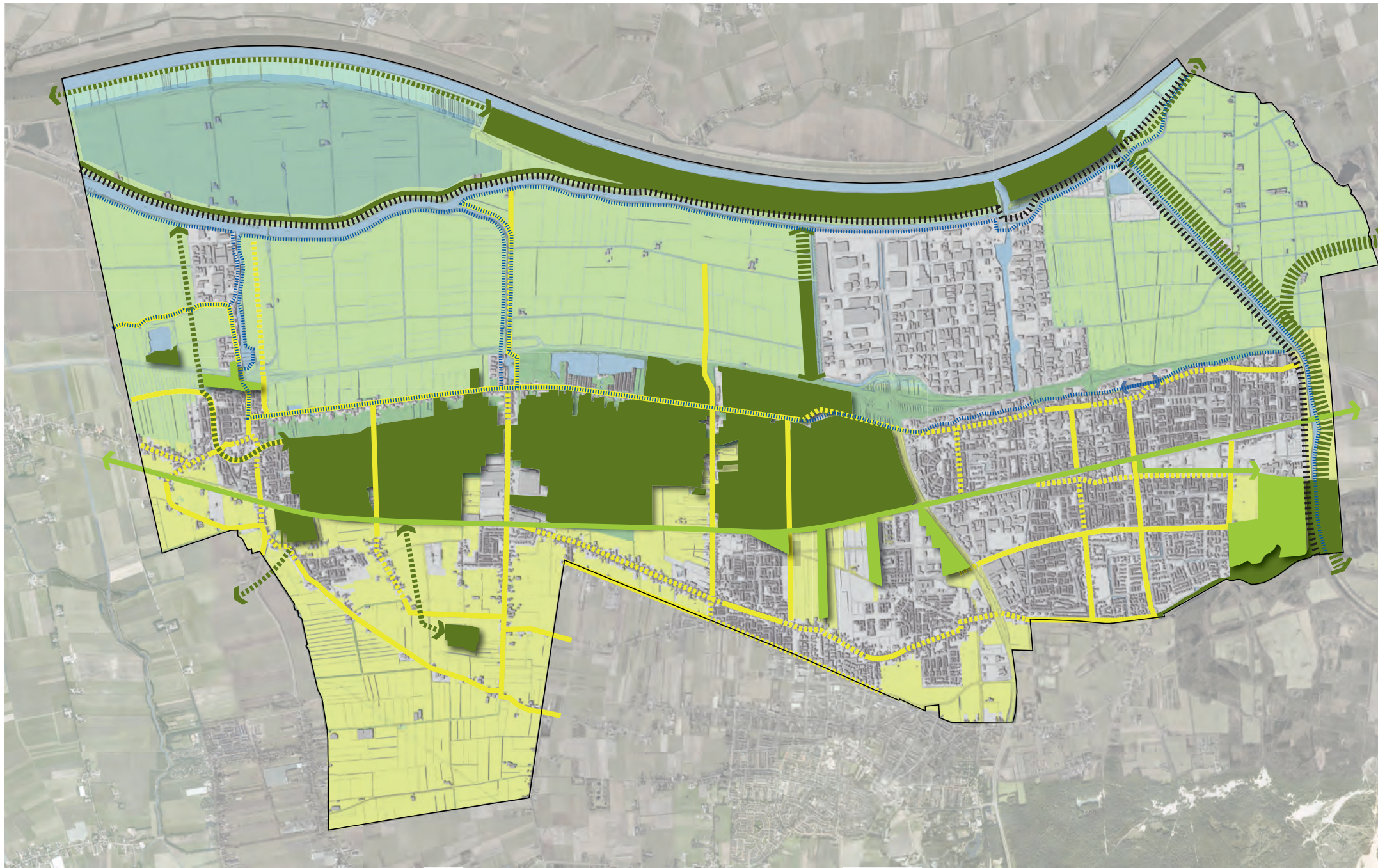
	Natuurgebied
	Ecologische verbindingszone
	Te realiseren ecologische verbindingszone

Water

	Ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard
	Primaire waterkering
	Regionale waterkering

Landschappelijke elementen

	Gerealiseerd landschappelijk groen
	Landschappelijke lijnen
	Accentuering/ontwikkeling landschappelijke lijnen
	Groene verbinding
	Beleefbaar maken winterdijk

4.2 Ondergrond: behouden en versterken

Deelkaart Ondergrond Visie 2025

De typerende structuren van de bestaande situatie zijn op deze kaart aangevuld met de topografisch te vertalen onderdelen van de visie op de ondergrond voor 2025.

De bestaande typerende structuren komen weer terug omdat we deze willen behouden en versterken. Nog te realiseren natuurgebieden, EVZ's, landschappelijke lijnen en groene vlakken zijn aangegeven met een stippellijn. Met een vlak is aangegeven dat de Overdiepse Polder behouden moet blijven als nieuwe uiterwaard in tijden van hoogwater.

4.2.1 Speerpunten van beleid voor de ondergrond

In deel A - [schema h.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Vanuit de ambitie kiezen we op basis van de leidende principes in de visie voor de volgende speerpunten van beleid voor de ondergrond.

Veilig bodemsysteem

Een veilig bodemsysteem betekent dat de (chemische) bodemkwaliteit geen risico's oplevert voor mens en ecosysteem. Door het project spoedlocaties heeft de gemeente zicht op de locaties in de gemeente met risico's voor de mens, verspreiding of de natuur. Locaties met risico's voor de mens worden eerst aangepakt.

Het verbeteren van de chemische bodemkwaliteit vindt plaats wanneer nieuwe ontwikkelingen en projecten op 'vervuilde' locaties plaatsvinden. Verder is de ontwikkeling naar een [duurzaam bodembeheer](#) van belang. Hierbij wordt niet alleen naar de chemische kwaliteit van de bodem gekeken, maar ook naar de mogelijkheden die de bodem biedt voor biodiversiteit, energie, water en ruimtelijke ontwikkeling.

Veilig watersysteem

Bij een veilig watersysteem gaat het om het op orde hebben van zowel de waterkwaliteit als de waterkwantiteit voor mens en ecosysteem. Daarnaast is het van belang om de gemeentelijke waterhuishouding toekomstbestendig te maken voor mogelijke klimaatveranderingen.

Beleid voor een veilig watersysteem wordt bovenlokaal uitgewerkt via het [Deltaprogramma](#) en lokaal via het [Afkoppelbeleidsplan](#).

Een veilige waterkwaliteit betekent voldoende schoon grond- en oppervlaktewater. Drinkwater en water in natuurgebieden heeft een hoge kwaliteitsnorm, andere watersystemen in de omgeving met een mindere kwaliteit worden zo nodig daarvan gescheiden. Van belang is dat de grondwaterkwaliteit zo min mogelijk belemmeringen gaat vormen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. [Gebiedsgericht grondwaterbeheer](#) is een instrument hiervoor.

Een veilige waterkwantiteit betekent dat de gemeente in de bewoonde gebieden zorgt voor droge voeten en dat er ruimte voor water is in aangewezen gebieden. De hoeveelheid water in ons watersysteem beheersen we volgens de voorkeursvolgorde vasthouden-bergen-afvoeren. Water en natuur zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar. Daarbij houden we zeker bij nieuwe ontwikkelingen ook rekening met grotere verschillen in natte en droge periodes door mogelijke klimaatveranderingen.

Ecologische hoofdstructuur behouden en versterken

Op basis van de [provinciale Verordening Ruimte](#) is de gewenste Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aangewezen. Deze bestaat uit natuurgebieden en ecologische verbindingzones (EVZ) en zowel uit bestaande als nog te realiseren gebieden. Doel van behoud en realisering EHS is kwetsbare plant- en diersoorten, aardkundige en hydrologische waarden die hierin voorkomen te behouden en te versterken.

(Thematisering) landschapswaarden behouden en versterken

Om het landschap goed te kunnen beleven is het van belang de diverse landschapswaarden te behouden en versterken op de volgende punten:

- Bestaande contrasten tussen de verschillende landschapszones middels de volgende thematisering: uiterwaarden, kleigronden, veengronden en zandgronden. Zie de uitwerking van deze landschapszones in [paragraaf 2.2](#).
- Landschappelijke lijnen en vlakken accentueren of ontwikkelen vanwege cultuurhistorisch belang of landschappelijke inpassing. Bijvoorbeeld met laanbeplanting en/of andere groenvoorzieningen.

In het buitengebied zijn verschillende landschappelijke structuren aanwezig die een cultuurhistorische oorsprong hebben en doorlopen in de woonkernen van de gemeente Waalwijk. Een groot gedeelte van deze structuren zijn binnen de woonkernen beleefbaar en herkenbaar (denk aan de Winterdijk en het voormalige spoortracé ter plaatse van het Halvezolenpad). Hierdoor is een verweving ontstaan tussen landschap en woongebied. Het is van belang om deze landschappelijke structuren niet alleen buiten, maar ook binnen de woonkernen te behouden en waar mogelijk, op plekken waar ze minder goed beleefbaar zijn, te versterken.

Op plekken waar uitbreidingen (woon- en werkgebieden) plaatsvinden is het van belang deze zorgvuldig landschappelijk in te passen. Door aan de randen robuuste groenstructuren te realiseren, ontstaat een buffer tussen uitbreiding en landschap of natuur. Hierdoor worden landschappelijke en ecologische waarden beschermd. Natuur, landschap en groen in de wijk en de nabij omgeving hebben daarnaast een gunstig effect op de leefbaarheid en gezondheid, zie ook de sociale [paragraaf 6.5](#).

De landschapswaarden zijn verder uitgewerkt in de [Landschapsvisie](#) en [Groenstructuurplan](#).

Landschapsvisie

De gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk hebben voor het hele buitengebied van de drie gemeenten een gezamenlijke landschapsvisie in het kader van het provinciale stimuleringskader Groenblauwe diensten (Stika). Het Stika voorziet in onderhoudsvergoedingen voor bestaand groen en subsidies voor de aanleg van nieuw groen in zogenaamde aandachtsgebieden. Het Stika wordt gefinancierd door Provincie, gemeenten en Waterschappen (voor zover het Natte Ecologische Verbindingszones betreft).

Groenstructuurplan

Het groenstructuurplan is een overzicht van de meest waardevolle groen- en landschapsstructuren van de gemeente Waalwijk. Het maakt inzichtelijk hoe deze behouden en versterkt kunnen worden.

Afkoppelbeleidsplan

Belangrijke gedachte in het Afkoppelbeleidsplan is dat we schoon regenwater niet onnodig vermengen met vies afvalwater. Omdat afvloeiend regenwater niet altijd schoon is zullen we keuzes voor de te treffen voorzieningen moeten maken.

Daarnaast willen we de stedelijke waterhuishouding toekomstbestendig te maken voor mogelijke klimaatwijzigingen. Tenslotte dienen we bij afkoppelen te zorgen voor het waarborgen van de volksgezondheid en leefbaarheid van de openbare ruimte.

Bij nieuwe ontwikkelingen dient in ieder geval rekening gehouden te worden met mogelijke klimaatveranderingen en de eisen die daaraan gesteld worden, bijvoorbeeld door het waterschap.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Op het gebied van grondwaterkwaliteit hebben we in de gemeente te maken met een aantal zware metalen die van nature verhoogd zijn. Hier kan niets aan veranderd worden en saneren is vanuit het oogpunt van risico's niet nodig en heeft geen zin. Deze van nature verhoogde gehalten mogen geen belemmeringen voor ontwikkelingen opleveren. Hiervoor zal aangepast beleid opgesteld moeten worden.

In Waalwijk komen ten zuiden van de A59 een aantal grondwaterverontreinigingen voor met vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen. In de toekomst zal gekeken moeten worden hoe we hiermee omgaan, zodat ze de ontwikkelingen in de Taxandriazone en ten noorden van de A59 niet belemmeren.

Duurzaam bodembeheer

De oorsprong van het bodembeleid is geworteld in de problematiek van bodemvervuiling. Daarbij was de aandacht grotendeels beperkt tot de negatieve gevolgen voor mens en milieu en de beperkingen voor ruimtelijke (ontwikkelings)mogelijkheden. We zien nu een trend dat ingegeven door landelijke beleidsontwikkelingen en richtlijnen onze aandacht en inspanning niet meer enkel en alleen uit gaat naar het schoonmaken van de grond. De focus komt meer en meer te liggen op duurzaam bodembeheer. Dit betekent inzicht verkrijgen in de brede toepassingsmogelijkheden die bodem biedt en daarmee ook kansen benutten voor andere beleidsvelden. De ontwikkeling naar duurzaam bodembeheer wordt op landelijk niveau uitgewerkt in het 'Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties'.

Om in het kader van duurzaam bodembeheer de ondergrond integraal te beschouwen, moeten we zicht hebben op de kansen die de ondergrond biedt. Uit een 'ondergrondscan' is gebleken dat er in de gemeente Waalwijk vooral kansen zijn in relatie tot de ondergrond op de volgende punten:

- Energie en klimaatbeleid: bijvoorbeeld WKO en geothermie, zie paragraaf 6.2 Energie.
- Natuur: bodemkwaliteit is bepalend voor kansen voor biodiversiteit, zie speerpunt EHS. Ook is de kwelstroom bepalend voor de Natte Natuurparel. Deze kwelstroom moet beschermd worden.

4.2.2 Rol van gemeente voor de ondergrond

In deel A - [schema h.2](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Het beleid voor de speerpunten op de ondergrond is verder uitgewerkt in onderdelen op basis van de verschillende rollen van de gemeente.

Basistaken

Op het gebied van bodem- en waterveiligheid en natuur worden een aantal gemeentelijke taken bepaald door regelgeving van rijk, provincie en waterschap. De volgende taken zijn verplicht vanwege wet- en regelgeving:

- Veilig bodemsysteem door:
 - Het in beeld brengen van locaties met bodemverontreiniging die risico's opleveren, waarbij de locaties met een humaan risico door de gemeente worden beheerst of gesaneerd op basis van de Wet bodembescherming. Deze locaties worden humane spoedlocaties genoemd.
 - Hergebruik van grond kan in de regio plaatsvinden op basis van de bodemkwaliteitskaart en de bodembeheernota. Hierbij wordt kwaliteit afgestemd op functie.
- Veilig watersysteem door:
 - Advies te (laten) vragen aan het waterschap indien ontwikkelingen zijn gelegen in de beschermingszone van primaire of secundaire waterkeringen op basis van Keur Waterschap.
 - Via de zogenaamde 'watertoets' de waterhuishoudkundige impact expliciet en op evenwichtige wijze te beoordelen bij ruimtelijke ontwikkelingen op basis van onder andere het Besluit ruimtelijke ordening.
- Behoud van de EHS zoals geregeld in de provinciale Verordening Ruimte die de gemeente door moet vertalen in haar plannen.

Actief (mee) ontwikkelen

Bij (koppeling aan) belangrijke projecten op de speerpunten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling, onder andere:

- Versterken van de EHS door:
 - [EVZ](#) Baardwijkse Overlaat realiseren van Drongelens kanaal naar Elshoutse Zeedijk. Onderdeel van sleutelproject Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL).

- [EVZ](#) Sprangsesloot af te maken welke ten westen van het bedrijventerrein Haven Zeven ligt als onderdeel van het realiseren van dit bedrijventerrein.

Kansen benutten

We benutten kansen door het faciliteren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven op de speerpunten, onder andere:

- Veilig watersysteem door deelname aan het [Deltaprogramma](#) onderdeel rivieren. De benodigde maatregelen voor hoogwaterbescherming langs de Maas zijn gericht op de lange termijn waarbij het rijk trekker is.
- Versterken van de EHS door (koppeling aan) projecten zoals:
 - [Natte Natuurparel](#). Te realiseren in fases met de provincie als trekker van het project en met prioriteit voor het Natura 2000-gebied Langstraat.
- Versterken van landschappelijke waarden door (koppeling aan) projecten.

Bedreigingen voorkomen

Niet alle wensen van de ambitie kunnen voor de visie 2025 gerealiseerd worden. Met de bescherming van waarden en reservering van ruimte voorkomen we bedreiging van de ambities, onder andere:

- Opstellen van gebiedsgericht grondwaterbeheer om ervoor te zorgen dat de grondwaterkwaliteit geen belemmering vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen.
- De drinkwaterwinning in het zuiden van Waalwijk is functioneel (dus voor drinkwater), maar verhelpt tegelijkertijd waterproblemen in met name het zuiden van Waalwijk. Ter plaatse is het in de zomer te droog en in de winter te nat. Behoud van de drinkwaterwinning is daarom nodig.
- Ruimte reserveren voor waterveiligheid in het kader van het [Deltaprogramma](#) rivieren:
 - In buitendijks gebied in de uiterwaarden om te voorkomen dat daar gebouwd gaat worden zonder dat er rekening wordt gehouden met de risico's van hoogwater.
 - Langs de dijken om indien nodig onze dijken te kunnen versterken.
- Ruimte reserveren voor versterking van de EHS en/of landschappelijke inpassing:

- In de uiterwaarden van de Bergsche Maas zodat dit deel van de EHS en EVZ als onderdeel van het Deltaprogramma grote rivieren gerealiseerd kan worden.
- EHS van de Natte Natuurparel.
- EVZ 's-Gravenmoer om de verbinding tussen natura 2000-gebied Langstraat via de Vest naar 's-Gravenmoer te versterken.
- EVZ Eendenest om de verbinding met de Natte Natuurparel te versterken.
- EVZ Drongelens kanaal in afstemming met de mogelijke ontwikkeling van Haven Acht en/of uitbreiding ecopark. Op deze wijze kan de uitbreiding van dit bedrijventerrein op een goede manier landschappelijk worden ingepast.
- EVZ Maasoever Scharlo en landschappelijke inpassing van in afstemming met de toekomstige uitbreidingen van dit bedrijventerrein.
- Bescherming van landschappelijke waarden om bestaande waarden te behouden.

Natte Natuurparel

De Natte Natuurparel 'Westelijke Langstraat' ligt geografisch gezien ingeklemd tussen Waalwijk en Waspik ten zuiden van de rijksweg A59 en ten noorden van het Halvezolenpad. Het gebied ligt in de Brabantse Naad waarin het grensvlak van zand-, naar veen- en kleigronden aanwezig is. Op de overgang van deze gronden komt er een grote hoeveelheid kwelwater van diverse ouderdom aan de oppervlakte met diverse subtiele overgangen of gradiënten. Dit levert omstandigheden op waarin bijzondere plant- en diersoorten kunnen voorkomen. Om deze redenen valt de Westelijke Langstraat binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is het gebied aangewezen als 'natte natuurparel' en maakt het deel uit het Europese netwerk aan natuurgebieden (Natura 2000-gebied Langstraat). Onder trekkerschap van de provincie worden de maatregelen onderzocht die nodig zijn voor behoud en versterking van de natuurwaarden en worden via een gebiedsproces ook alle andere waarden en belangen afgewogen, zoals landbouw, recreatie en cultuurhistorie.

Deltaprogramma

In het kader van Ruimte voor de Rivier is nu de Overdiepse Polder in uitvoering. In het kader van waterveiligheid wordt tegelijk alweer gewerkt aan een nieuw Deltaprogramma. In dit programma komen de maatregelen te staan voor heel Nederland om er voor te zorgen dat we beschermd blijven tegen het water. Voor onze gemeente zorgt het Deltaprogramma voor veiligheid in relatie tot het water van rivier de Bergsche Maas. De maatregelen bestaan voor de rivier de Maas uit een combinatie van ruimte voor de rivierprojecten en dijkversteving. Hierbij komt in Waalwijk de nadruk te liggen op dijkversterking en rivierverruiming door maatregelen in de uiterwaarden. Voor rivierverruimende projecten in andere gemeenten langs de Bergsche Maas geldt voor de inrichting het principe van de Overdiepse Polder.

Klimaatbestendige stad

In het Deltaprogramma is ook aandacht voor de klimaatbestendige stad. De kwaliteit van de leefomgeving in de stad staat onder druk door heviger regenval, langdurigere droogte en meer warme dagen. Het is zaak de hieruit voortkomende schade te voorkomen door opgaven nu al te combineren. Dit betekent dat inwoners en ontwikkelende partijen de momenten van ruimtelijke (her)inrichting en beheer benutten om lange termijn stedelijke wateropgaven te realiseren en tegelijk de stad aantrekkelijker maken. Zij hebben oog voor de samenhang tussen enerzijds hemelwater, oppervlaktewater, grondwater en afvalwater en anderzijds de belevingswaarde en gebruikswaarde van water. Via het Deltaprogramma wordt de klimaatbestendige stad ook voor Waalwijk verder uitgewerkt.

Basis

	Water
	Kern
	Bebouwing

Infrastructuur

	Beroepsvaart
	Recreatievaart
	Snelweg A59
	Autoweg N261
	Hoofdontsluiting
	Secundaire ontsluiting

	Buslijn
	Primaire fietsroute
	Halvezolenpad
	Optimaliseren A59 en N261

 Zoekgebied nieuwe verbinding

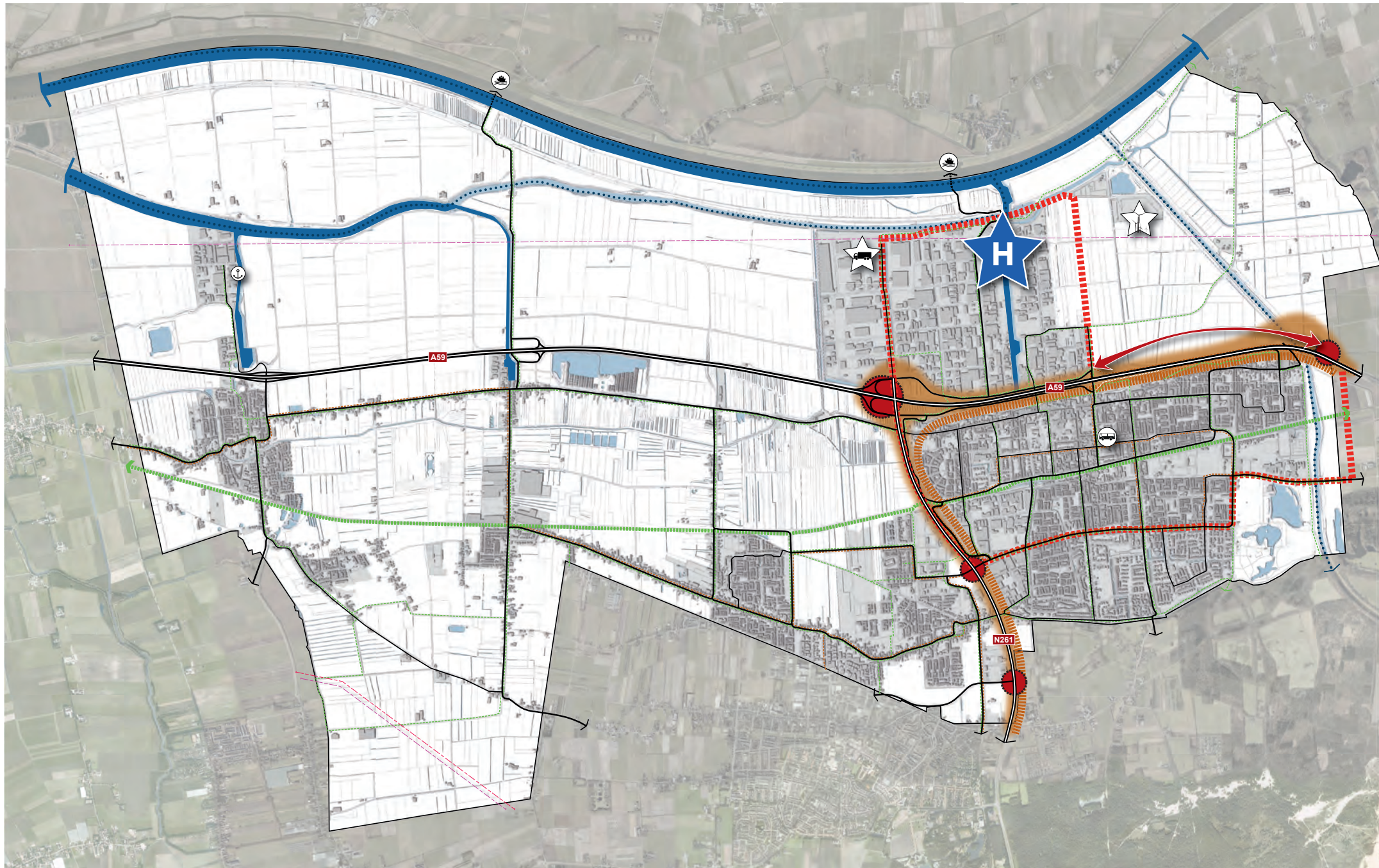
	Entree Waalwijk / aanpassing afslagenstructuur
	Optimalisatie HOV-verbinding
	Ontwikkeling ringweg

Transport

	Busstation
	Ontwikkeling vrachtwagenparkeerplaats
	Veer
	Industriële haven
	Havenontwikkeling

Energie

	Ontwikkeling Ecopark
	Hoogspanningslijn
	Verdubbeling hoogspanningslijn

4.3 Netwerken: optimaliseren

Deelkaart Netwerken Visie 2025

De typerende structuren van de bestaande situatie zijn op deze kaart aangevuld met de topografisch te vertalen onderdelen van de visie op de netwerken voor 2025.

De bestaande hoofdinfrastructuur voor auto, fiets en OV komt weer terug omdat we deze willen behouden en versterken.

Langs de A59 en N261 is aangegeven waar deze snelwegen geoptimaliseerd gaan worden middels een nieuwe afslagenstructuur, aanpak van knooppunten en aanpassing van de parallelstructuur. Ook een hoogwaardige regionale OV-verbinding is in de nabijheid van de snelwegen aangegeven.

Een belangrijke ontwikkellocatie is de nieuwe oostelijke insteekhaven op bedrijventerrein Haven. Met de realisering van een noordelijke randweg door bedrijventerrein Haven en het GOL ontstaat een ringweg door woon- en werkgebieden voor een goede lokale ontsluiting. Langs de noordelijke randweg is de vrachtwagenparkeerplaats aangegeven als locatie om verder te ontwikkelen. Alleen de industriële havenvoorzieningen zijn opgenomen, de recreatieve havenvoorzieningen staan op de deelkaart voorzieningen. Als zichtbare ontwikkelingen op het gebied van energie zijn opgenomen de gewenste uitbreiding van het bestaande ecopark en de verdubbeling van de hoogspanningsleiding in het zuiden van de gemeente.

4.3.1 Speerpunten van beleid voor het netwerk

In deel A - [schema i.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Vanuit de ambitie kiezen we op basis van de leidende principes in de visie voor de volgende speerpunten van beleid voor het netwerk. Het beleid voor het netwerk wordt verder uitgewerkt via het [Mobiliteitsplan](#).

Bereikbaarheid over de weg optimaliseren

Met name het optimaliseren van de regionale bereikbaarheid via het aanpakken van de doorstroming op de A59, N261 en A27 is van belang gezien de [Verkeersprognoses](#). Speerpunt daarbij is de aanpak van onvolledige en onveilige naar volledige en veilige op- en afritten van de A59, N261 en knooppunt Hooipolder. Met de verdere ontwikkeling van

een vrachtwagenparkeerterrein ten noorden van het Havengebied in het verlengde van de N261 wordt Waalwijk aantrekkelijker voor de komst van assemblage- en distributiebedrijven. Dit onderdeel is door de gemeente verder uitgewerkt in het [Ambitiedocument Waalwijk Noord](#).

Daarnaast wordt ook de lokale bereikbaarheid geoptimaliseerd als het gaat om woon-, werkgebieden, en winkelcentra binnen de gemeente en naar buurgemeenten via gebiedsontsluitingswegen, fietspaden, wandelpaden en lokaal OV.

Bereikbaarheid over water optimaliseren en thematiseren

Om de bereikbaarheid over water te optimaliseren kiezen we ervoor om toekomstbestendige havenvoorzieningen te ontwikkelen en te thematiseren. Dit speerpunt is door de gemeente verder uitgewerkt in het [Ambitiedocument Waalwijk Noord](#) en de [Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen](#).

Thematisering industriële havenvoorzieningen:

- Grootschalige industriële havenvoorziening: bedrijventerrein Haven.
- Kleinschalige industriële havenvoorziening: bedrijventerrein Maasoevers-Scharlo

De recreatieve havenvoorzieningen zijn uitgewerkt in het hoofdstuk voorzieningen.

Multimodaliteit optimaliseren

Met het optimaliseren van de bereikbaarheid over de weg en water zoals hiervoor beschreven, ontstaan goede combinatiemogelijkheden voor multimodaal vervoer over weg en water.

Ambitiedocument Waalwijk Noord

De toenemende omvang van het bedrijventerrein, alsmede ook de schaalvergroting die optreedt in de logistieke sector vormen een bedreiging voor de toekomst van het bedrijventerrein en de economische positie van Waalwijk binnen Midden-Brabant. Het Ambitiedocument Waalwijk Noord (raad, 2011) onderkent dit en richt zich op herstructurering van het bedrijventerrein en met name op verbeteringen van de infrastructuur, zowel inzake de bereikbaarheid over de weg als ook over het water.

Hoogwaardige regionale OV-verbinding verder optimaliseren, lokaal OV verbeteren

Openbaar vervoer is met name van belang als alternatief voor de auto en voor specifieke groepen, zoals ouderen, mensen met een zorgvraag en jongeren. Voldoende mobiliteit voor specifieke groepen is belangrijk om deel te kunnen nemen aan de samenleving, zie ook de sociale paragraaf 6.5.

Het verder optimaliseren van de regionale bereikbaarheid via de huidige hoogwaardige OV-route Tilburg-Waalwijk-Den Bosch is het uitgangspunt. Optimalisatie betekent in dit verband bijvoorbeeld het harmoniseren van de regionale en lokale dienstregeling.

Lokaal is het van belang het openbaar vervoer beter te organiseren. Dat wil zeggen het servicegebied verder uit te breiden, zodat nog meer mensen met het openbaar vervoer gaan. Hieronder vallen ook goede overstapmogelijkheden niet alleen tussen regionaal en lokaal OV maar ook op auto en fiets.

Mobiliteitsplan

Het huidige Gemeentelijk Verkeers- en VervoerPlan (GVVP) heeft een looptijd tot 2014. In 2014 wordt een mobiliteitsplan (nieuwe benaming van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan) opgesteld en ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad.

Het mobiliteitsplan is een visie op het gebied van infrastructuur en mobiliteitsgedrag. Het behandelt niet alleen de noodzakelijke en gewenste aanpassingen in de infrastructuur ten behoeve van alle modaliteiten, maar geeft ook een visie op het beïnvloeden van verkeersgedrag.

Verkeersprognoses

Momenteel treden er in Waalwijk relatief weinig files op. Uitgaande van de prognose voor 2025 wordt verwacht dat zonder maatregelen de files voor de afritten Waalwijk-centrum aanzienlijk zullen toenemen. Zowel voor de afrit op de A59 als voor het onderliggend wegennet wordt verwacht dat de capaciteit van de desbetreffende wegen ontoereikend zal zijn. Uitgaande van de huidige wegenstructuur met de bijbehorende capaciteit wordt voorspeld dat het wegennet rondom het centrum met name in de avondspits zal dichtslippen.

Indien de ombouw van de N261 achterwege blijft, wordt voorspeld dat de bereikbaarheid van bepaalde bestemmingen zoals de Efteling in Kaatsheuvel en de woonboulevard in Waalwijk in gevaar komen.

Ook in Capelle is sprake van een verkeersprobleem waar veel doorgaand verkeer via de aansluiting Sprang-Capelle-west zijn weg vindt via de Wendelnesseweg-Oost.

4.3.2 Rol van gemeente voor het netwerk

In deel A - [schema i.2](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Het beleid voor de speerpunten van het netwerk is verder uitgewerkt in onderdelen op basis van de verschillende rollen van de gemeente.

Basistaak

De volgende taken zijn verplicht vanwege wet- en regelgeving:

- De gemeente is privaatrechtelijk verantwoordelijk voor een goede staat van het onderhoud in het openbaar gebied maakt hiervoor een planning in een [Integraal Uitvoeringsprogramma \(IUP\)](#).
- Een gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) waarbij we in het vervolg kiezen voor een benadering vanuit de mobiliteit van de samenleving ([Mobiliteitsplan](#)). In de Planwet verkeer en vervoer is opgenomen dat het gemeentebestuur zorg draagt voor het zichtbaar voeren van een samenhangend en uitvoeringsgericht verkeers- en vervoerbeleid dat richting geeft aan de te nemen beslissingen inzake verkeer en vervoer.

Actief (mee) ontwikkelen

Voor het optimaliseren van weg en water op de speerpunten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling, onder andere:

- Optimaliseren regionale bereikbaarheid met [Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat \(GOL\)](#) als sleutelproject met onder andere de volgende onderdelen:
 - Het aanpassen van de afslagenstructuur van de A59.
 - Lokale noordelijke en zuidelijke (parallel)structuur tussen de kern Waalwijk en de A59.
- Optimaliseren regionale bereikbaarheid met de [ombouw van de N261](#) tot een weg met ongelijkvloerse kruisingen.
- Lokale bereikbaarheid optimaliseren van woon-, werkgebieden en winkelcentra binnen de gemeente en naar buurgemeenten via gebiedsontsluitingswegen, fietspaden en lokaal [OV](#) op basis van Mobiliteitsplan en Integraal Uitvoeringsprogramma.
- Optimaliseren van de multimodale bereikbaarheid over water en weg met de [Havenontwikkeling Waalwijk](#) als sleutelproject op bedrijventerrein haven met onder andere de volgende onderdelen:

- Nieuwe oostelijke insteekhaven voorzien met een rechtstreekse verbinding naar de Bergsche Maas voor klasse V-schepen.
- Noordelijke ontsluitingsroute op bedrijventerrein Haven, de zogenaamde Noordelijke randweg.
- Verdere ontwikkeling van het vrachtwagenparkeerterrein ten noorden van het Havengebied in het verlengde van de N261.

Kansen benutten

We benutten kansen door het faciliteren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven op de speerpunten, onder andere:

- Aanpak A27 met knooppunt Hooipolder.
- Verder optimaliseren van het openbaar vervoer met een hoogwaardige OV-route Tilburg-Waalwijk-Den Bosch.
- Het verbeteren van de lokale bereikbaarheid door de samenleving, bijvoorbeeld door buurtbewoners voor de ouderen in de wijk.
- Vervanging van brug over Drongelens kanaal door Rijkswaterstaat. Onderdeel van sleutelproject GOL.
- Deelnemen in het routebureau voor het optimaliseren van het regionale netwerk voor fiets- en wandelkooppunten

Bedreigingen voorkomen

Niet alle wensen van de ambitie kunnen voor de visie 2025 gerealiseerd worden. Met reservering van ruimte voor de genoemde ontwikkelingen voorkomen we bedreiging van de ambities.

Havenontwikkeling Waalwijk

Voor wat betreft het vervoer over water is tot nu toe de uit 1964 daterende industriehaven met een sluis richting de Bergsche Maas voldoende gebleken. Echter door enerzijds veroudering (sluis) en anderzijds toenemende schaalvergroting in de binnenvaart voldoen de faciliteiten die Waalwijk beschikbaar heeft niet langer. Zeker gezien een sterk groeiend belang bij een bedrijventerrein dat zich meer en meer als logistiek park ontwikkelt. In de uitwerking van het ambitiedocument is daarom uiteindelijk gekozen om, naast een renovatie van de huidige sluis, een nieuwe insteekhaven aan te leggen. Deze zogenaamde 'Oostelijke insteekhaven' zal geschikt zijn voor schepen in de grootste vaarklasse die is toegestaan op de Bergsche Maas (klasse V-schepen). Hierdoor ontstaat voor het achterland van Waalwijk een veel groter potentieel voor vervoer van goederen over water als alternatief voor vervoer over de weg. Bij deze haven wordt een nieuw haventerrein ontwikkeld, uitsluitend bestemd voor container en bulkoverslag. Om optimaal gebruik te kunnen maken van de nieuwe haven worden ook aanpassingen gedaan aan het wegennet. Zie voor een overzicht van de maatregelen ook het hoofdstuk Sleutelprojecten.

Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

Voor wat betreft de bereikbaarheid over de (snel)weg is Waalwijk aangesloten bij de gebiedsontwikkeling oostelijke Langstraat (GOL). Op basis van dit project zullen de komende jaren een reeks van maatregelen worden uitgevoerd, die enerzijds de bereikbaarheid van Waalwijk centrum en bedrijventerrein Haven zullen optimaliseren, en anderzijds door betere geleiding van verkeer over parallelstructuren de leefbaarheid in de stad zullen doen toenemen. Zie voor een overzicht van de maatregelen het hoofdstuk Sleutelprojecten.

Integraal uitvoeringsprogramma

Het Integraal UitvoeringsProgramma (IUP) is een tweejaarlijks vast te stellen programma van civieltechnische en infrastructurele werken die op korte termijn zullen worden gerealiseerd binnen de gemeente Waalwijk.

Ombouw N261

Het project N261 is inmiddels gestart en zal de komende jaren uitgevoerd worden. De N261 zal daarbij blijven bestaan als 2x2strooks autoweg, echter met ongelijkvloerse kruispunten. De bedoeling hiervan is de doorstroming op de N261 te verbeteren en tevens de wachttijd op de zijwegen te verlagen. Bij de ombouw wordt een fietsbrug gerealiseerd over de N261 ter hoogte van de meubelboulevard en de wijk Landgoed Driessen. Tevens wordt rekening gehouden met een fietsbrug over de A59 tussen de Kruisstraat ten zuiden van de rijksweg en de Kleiweg ten noorden van de A59.

Dit project zorgt samen met de vervolmaking van het tangentenstelsel rondom Tilburg bovendien voor vermindering van de verkeersproblematiek in Capelle. Door beide ontwikkelingen wordt de route richting Dongen en Tilburg vele malen sneller via de N261 en de Tilburgse Noordwesttangent. Indien transportbedrijven in de omgeving van Capelle kunnen worden verleid tot een verplaatsing naar een locatie in het Havengebied, kan de verkeersoverlast van gemotoriseerd verkeer over de binnenwegen, nog verder worden teruggedrongen.

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Wonen

Kleinstedelijk wonen

Dorps wonen

Planologisch geregelde woningbouwlocatie

Ruimtelijke reservering woningbouw

Ontwikkeling recreatief wonen

Gemengd wonen in bebouwingslint

Dynamisch wonen in bebouwingslint

4.4 Wonen: vraaggericht versterken met kwaliteit

Deelkaart Wonen Visie 2025

De bestaande woongebieden zijn op deze kaart aangevuld met de topografisch te vertalen onderdelen van de visie op het wonen voor 2025.

Onderscheid is gemaakt in gebieden met thematisering kleinstedelijk wonen en dorps wonen. Het woonthema gemengd is van toepassing op de oude bebouwingslinten. Het stukje lint ter hoogte van het centrum Waalwijk is apart aangegeven als dynamisch gebied.

De grotere uitbreidingslocaties zijn aangegeven met een symbool.

Onderscheid is gemaakt in locaties waarbij de uitbreiding al planologisch geregeld is (hard) en waarbij dat nog niet het geval is (zacht).

Bijzondere uitbreidingslocatie is De Spranckelaer waarbij van het recreatiepark een recreatieve woonlocatie wordt gemaakt.

4.4.1 Speerpunten van beleid voor wonen

In deel A - [schema j.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Vanuit de ambitie kiezen we op basis van de leidende principes in de visie voor de volgende speerpunten van beleid voor wonen.

Bestaande woongebieden vraaggericht herstructureren volgens duurzaamheidsladder en thematisering

De structurele veranderingen in de samenleving, met name de bevolkingssamenstelling maar ook klimaatveranderingen zorgen ervoor dat het nodig is de bestaande woongebieden onder de loep te nemen en waar nodig vraaggericht te herstructureren. De komende jaren wordt voor Waalwijk nog een lichte groei voorspeld. Op termijn wijzen de demografische ontwikkelingen echter ook voor Waalwijk op krimp. Bij herstructurering ligt de nadruk op kwaliteit in plaats van kwantiteit met bijzondere aandacht voor speciale groepen. Kwaliteit van wonen is variatie, keuzevrijheid en een prettige woonomgeving.

Vraaggericht wil zeggen dat sprake moet zijn van bouwen voor de échte vraag in de markt, welke blijkt uit (regionaal) onderzoek. Essentieel daarbij is de afstemming van kwalitatieve en kwantitatieve

woningbouwprogramma's in overleg met de regiogemeenten en de provincie Noord-Brabant.

Vraaggericht betekent ook 'voor iedereen een thuis'. Groepen die specifieke aandacht vragen zijn:

- Ouderen en mensen met een zorgvraag. De juiste woningen en een passende woonomgeving waar nodig gecombineerd met zorg. Hierbij gaat het niet alleen om fysieke maar ook om geestelijke zorg.
- Lagere en middeninkomens. Betaalbare koop en/of bereikbare huur.
- Starters. Instap in de koopmarkt, mede met het oog op beweging in de (koop)markt.
- Arbeidsmigranten. Voldoende toereikende woonvoorzieningen. Dit onderwerp wordt regionaal verder uitgewerkt in een [Convenant Huisvesting Arbeidsmigranten](#) en is lokaal uitgewerkt in de beleidsnota Huisvesting van arbeidsmigranten.

Herstructureren betekent het aanpassen van de woningvoorraad en het openbare gebied van het bestaand stedelijk gebied. We hanteren daarbij de afbakening van het bestaand stedelijk gebied zoals dat is aangegeven in de provinciale Verordening Ruimte.

Voor de woningvoorraad kan herstructurering betekenen aanpassing van bestaande (woon)gebouwen of inbreidingslocaties met als resultaat bijvoorbeeld:

- Meer kleinere woningen voor bijvoorbeeld ouderen en jongeren.
- [Levensloopbestendige woningen](#). Woningen geschikt maken voor langere bewoning door ouderen valt hieronder.
- [Focus op woonlasten](#) via energiebesparende maatregelen.
- Realiseren van op maat gesneden woon-, zorg-, welzijns- en dienstverleningsarrangementen voor de groeiende groep zorgbehoevenden.

Voor het openbare gebied kan herstructurering betekenen dat meer ruimte nodig is voor:

- Waterberging. Klimaatveranderingen zorgen ervoor dat extra waterberging in bestaand stedelijk gebied nodig is.
- Parkeren. Zeker in gebieden met een hoge parkeerdruk.
- Groen. Met daarbij aandacht voor de relatie tussen [gezondheid en groen](#).

Gerichte verdichting, oftewel inbreiding, is in ieder geval wenselijk in combinatie met versterking van de omgevingskwaliteit.

Om de bestaande woongebieden met variatie te herstructureren kiezen we in deze visie voor de volgende thematisering:

- Kleinstedelijk: kern Waalwijk en Landgoed Driessen
- Karakteristiek: dorpskernen Waspik en Sprang-Capelle
- Gemengd: oude bebouwingslinten

Verdere kwalitatieve invulling binnen de gekozen thema's stemmen we zo goed mogelijk af met de verwachte behoefte in de samenleving en is verder uitgewerkt de [Woonvisie 2012-2019](#). Daarnaast zal het beleid voor de oude bebouwingslinten verder uitgewerkt gaan worden in de [Beleidsnotitie Gemengd Gebied](#). De relevante afwegingspunten voor nieuwe ontwikkelingen zijn opgenomen en waar nodig verder uitgewerkt in het hoofdstuk duurzaamheidsladder.

Overige (nieuwe) woningbouwlocaties vraaggericht ontwikkelen volgens duurzaamheidsladder en thematisering

Als gevolg van de economische crisis is er sprake van een ernstige stagnatie van de woningbouw. Om die reden wordt in nauw overleg met betrokken partijen gewerkt aan de stimulering van de woningproductie. De afgelopen jaren zijn voor een aantal ontwikkelingslocaties keuzes gemaakt waarin vooralsnog voldoende capaciteit zit voor woningbouw. Enerzijds harde plancapaciteit en anderzijds zachte plancapaciteit in de vorm van reserveringsgebieden. Op deze wijze is het mogelijk te kiezen voor continuïteit in bouwen en te voldoen aan de marktvraag. Daarmee worden tegelijkertijd lokale volkshuisvestelijke doelen gediend en de economische crisis bestreden.

Gezien de demografische ontwikkelingen en de geraamde woningbehoefte is het niet nodig om geheel nieuwe locaties aan te wijzen, ook niet voor de lange termijn. In de dorpen en wijken zal sprake zijn van een beperkte groei die voorziet in de opvang van de eigen, lokale behoefte. Mocht een nieuwe locatie in de toekomst nodig zijn vanuit de marktvraag dan is het voor grootschalige ontwikkeling van woningbouw van belang een afweging te maken op basis van de duurzaamheidsladder en in ieder geval te kiezen voor goed bereikbare locaties in de nabijheid van de hoofdinfrastructuur.

Om de diversiteit te versterken kiezen we voor nieuwe woongebieden ook voor thematisering. Daarbij sluiten we aan bij de thematisering voor bestaande woongebieden (zie vorige speerpunt).

Verdere invulling en variatie binnen de gekozen thema's is verder uitgewerkt in de [Woonvisie 2012-2019](#) en stemmen we in regionaal verband zo goed mogelijk af met de verwachte behoefte in de samenleving. De relevante afwegingspunten voor nieuwe ontwikkelingen zijn opgenomen en waar nodig verder uitgewerkt in het hoofdstuk duurzaamheidsladder.

Scheiden wonen - zorg

Naast de algemene trend dat ouderen langer zelfstandig willen blijven wonen, wordt nu ook landelijk een scheiding tussen wonen en zorg doorgevoerd. Dat betekent ruimtelijk gezien dat mensen met een zorgvraag langer zelfstandig (moeten) blijven wonen en dat dus aanpassingen nodig zijn in de bestaande en nieuwe woningvoorraad, woningtypen en woonvormen.

Daarbij willen we de samenhang tussen wonen, zorg en welzijn bevorderen. Dit betekent bijvoorbeeld het kunnen aanbieden van geschikte woningen en woonvormen voor alle levensfasen al dan niet met een zorgbehoefte. Daarbij gaat het niet alleen om fysieke maar ook om geestelijke zorg, bijvoorbeeld vanwege een verstandelijke beperking of psychiatrische achtergrond. Dit onderwerp is volop in beweging en wordt verder uitgewerkt op basis van het rapport [Geschikt Wonen](#) en in de sociale [paragraaf 6.5](#). De ruimtelijke vertaling van dit onderwerp maakt onderdeel van de herstructureringsopgave, zie eerste speerpunt in deze paragraaf.

Geschikt Wonen

Met betrekking tot de opgave op het gebied van zorg en welzijn in de bestaande woningvoorraad is het rapport "Geschikt wonen onderzoek" gemaakt.

De gemeente Waalwijk wil naar een op maat gesneden aanbod aan wonen met zorg in de wijken. Een leefklimaat waarin ouderen en mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking of psychische aandoening prettig kunnen blijven wonen en leven. Een adequate afstemming tussen (zorg)geschikte woningen in een daarop afgestemde woonomgeving met bereikbare zorg- en welzijnsvoorzieningen moet dit mogelijk maken. De aanbevelingen uit dit rapport worden samen met de externe (zorg)partijen en andere belanghebbenden verder opgepakt.

Beleidsnotitie Gemengd Gebied

Het plangebied van Gemengd Gebied omvat de oude bebouwingslinten in de gemeente Waalwijk. Deze bebouwingslinten worden gekenmerkt door zowel een ruimtelijke als een functionele diversiteit. Het doel is een actueel ruimtelijk plan voor het plangebied Gemengd Gebied maken, waarbij herkenbaarheid van de lintenstructuur behouden blijft en waar mogelijk versterkt wordt. Belangrijk uitgangspunt hierbij is de bestaande situatie. In de Gemengde Gebieden is sprake van zeer diverse, individuele belangen. Om zoveel mogelijk draagvlak te krijgen voor het beleid in bestemmingsplan Gemengd Gebied, is per deelgebied (Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik) een werkgroep gevormd met vertegenwoordigers van bewoners en bedrijven. Er is voor gekozen eerst een beleidsnotitie en daarna een bestemmingsplan op te stellen.

Convenant Huisvesting Arbeidsmigranten

Op het gebied van huisvesting arbeidsmigranten wordt - samen met werkgeversorganisaties en andere marktpartijen in Hart van Brabant verband - gewerkt aan afspraken om te komen tot een convenant ten aanzien van voldoende toereikende woonvoorzieningen. Mede ter uitvoering van de nota over arbeidsmigranten wordt in samenwerking met het Platform Arbeidsmigranten een dergelijk convenant ook lokaal voorbereid, onder andere met de Waalwijkse beleidsnota Huisvesting van arbeidsmigranten

Beleidsnota Huisvesting van arbeidsmigranten

De Waalwijkse beleidsnota over de huisvesting van arbeidsmigranten erkent het (economisch) belang van arbeidsmigranten voor de bedrijvigheid in haar gemeente. Tegelijkertijd erkent Waalwijk ook het belang van de arbeidsmigranten zelf: een goed onderdak. De meeste arbeidsmigranten blijven hier tussen de zes maanden en drie jaar werken (en dus wonen). Zij willen graag (tijdelijk) goede en betaalbare woonruimte kunnen huren. Veelal gaat de interesse van deze groep uit naar het huren van een kamer. Het aanbod hiervoor is vooralsnog beperkt in Waalwijk. Kortom: tijdelijk werk en dus ook een tijdelijk (t)huis: werken is ook wonen. De gemeente wil daarom goede (kamer)huisvesting stimuleren en in dat verband ook initiatieven nemen om ontwikkelaars/beleggers te interesseren om deze huisvesting te realiseren. Wel is daarbij het uitgangspunt dat binnen stedelijk gebied in de ruimtelijke bebouwde kom naar mogelijkheden gezocht moet worden.

4.4.2 Rol van gemeente voor wonen

In deel A - [schema j.2](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Het beleid voor de speerpunten van wonen is verder uitgewerkt in onderdelen op basis van de verschillende rollen van de gemeente. Schuin gedrukt staan de projecten aangegeven welke te herkennen zijn in het abstracte kaartbeeld voor 2025.

Basistaak

De volgende taak is verplicht vanwege wet- en regelgeving:

- (Sub)regionale afstemming van nieuwbouw, herstructurerings- en transformatieopgaven voor woningbouw op basis van de provinciale Verordening Ruimte met de samenwerkingsverbanden Hart van Brabant en De Langstraat. Over het aanbieden van 'de juiste woning op de juiste plek' vindt daarnaast overleg plaats met corporaties, projectontwikkelaars en buurgemeenten. Met deze afstemming wordt voorkomen dat ontwikkelingen elkaar beconcurreren, waardoor er (te) weinig van de grond komt.

Actief mee ontwikkelen

Bij het afmaken van bestaande projecten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling. Dit doen we vraaggericht en in fases, onder andere bij de volgende projecten:

- De ontwikkeling van Landgoed Driessen 1e fase ten noordoosten van Sprang-Capelle als grootschalige projectmatige woningbouwlocatie.
- De wijk Waesgeerd West ten noordwesten van Waspik met zelfstandig te ontwikkelen woonkavels.
- Locatie De Rugt ten zuidoosten van Waspik Boven met gedeeltelijk projectmatige en gedeeltelijk zelfstandig te ontwikkelen woonkavels.

Bij (koppeling aan) belangrijke projecten op de speerpunten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling, onder andere:

- Het aanpassen van groenvoorzieningen, creëren van ruimte voor parkeren en/of waterberging in de woonomgeving gekoppeld aan werkzaamheden aan weg en/of riool via het [Integraal Uitvoeringsprogramma](#).

Kansen benutten

We benutten kansen door het faciliteren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven voor projecten op de speerpunten voor wonen. In het bijzonder voor speciale groepen zoals ouderen en jongeren. We werken mee aan een locatiekeuze en invulling op basis van de duurzaamheidsladder en gekozen thematisering. Dit doen we vraaggericht en waar nodig in fases, onder andere:

- Inbreidingslocaties in bestaand stedelijk gebied volgens duurzaamheidsladder.
- Uitbreidingsgebieden aansluitend aan bestaand stedelijk gebied volgens duurzaamheidsladder, onder andere Landgoed Driessen fase twee en/of Groene Wig.
- Verbindingen met woningen (en/of voorzieningen) tussen Grotestraat en Winterdijk ontwikkelen. Onderdeel van sleutelproject Centrumontwikkeling kern Waalwijk.
- Recreatiepark [De Spranckelaer](#) ontwikkelen tot een recreatieve woonlocatie waar permanent gewoond mag worden.
- Initiatieven in het kader van collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) - zowel voor koopwoningen alsook voor huurwoningen - en/of mede opdrachtgeverschap (MO).
- Op maat gesneden woonvormen in combinatie met zorg-, welzijns- en dienstverleningsvoorzieningen.

Bedreigingen voorkomen

Voor mogelijke toekomstige uitbreidingen voor wonen is het nodig ruimte te reserveren bij bestaand netwerk:

- De locatie Landgoed Driessen, fase 2 ten westen van fase 1 als grootschalige projectmatige woningbouwlocatie.
- De centraal gelegen Groene Wig in het oostelijke deel van de kern Waalwijk. In het bijzonder het Hoefsvengebied.

Woonvisie 2012 – 2019

De Woonvisie 2010 – 2019 is voor de gemeente Waalwijk een belangrijk beleidsdocument voor wat betreft bouwen en wonen. Hierin liggen beleidsuitgangspunten vast voor de periode tot 2020. Kernpunten van de woonvisie:

- Behoud en versterking van het karakter van de gemeente Waalwijk: stedelijke kwaliteit en een dorpse sfeer
- Voor iedereen een thuis bieden
- Wijken en kernen met een eigen karakter
- Programma voor het wonen: kwaliteit gaat boven kwantiteit

De Spranckelaer

In het coalitieprogramma 2010 -2014 is opgenomen dat een formele woonbestemming via wijziging van het bestemmingsplan bespreekbaar is indien: De eigenaar en alle bewoners van de Spranckelaer de noodzakelijke kosten willen dragen voor die voorzieningen die noodzakelijk zijn voor een reguliere woonwijk. De woningen voldoen aan de te stellen eisen voor een reguliere woonwijk. De provincie hieraan medewerking wil verlenen.

Op basis van "Haalbaarheidsonderzoek De Spranckelaer" van Plan en Project en de rapportage "Oplossing problematiek recreatiepark De Spranckelaer" van Aminfo zijn Coöperatie De Spranckelaer, gemeente en provincie in gesprek over de haalbaarheid.

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Werken

Bedrijventerrein/industriegebied/havengebied

Bedrijventerrein met bepaalde menging in functies

Glastuinbouw

Agrarisch gebied

Ruimtelijke reservering uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied

Planologisch geregelde uitbreiding bedrijventerrein/industriegebied/havengebied

Versterken en verbreden landbouw

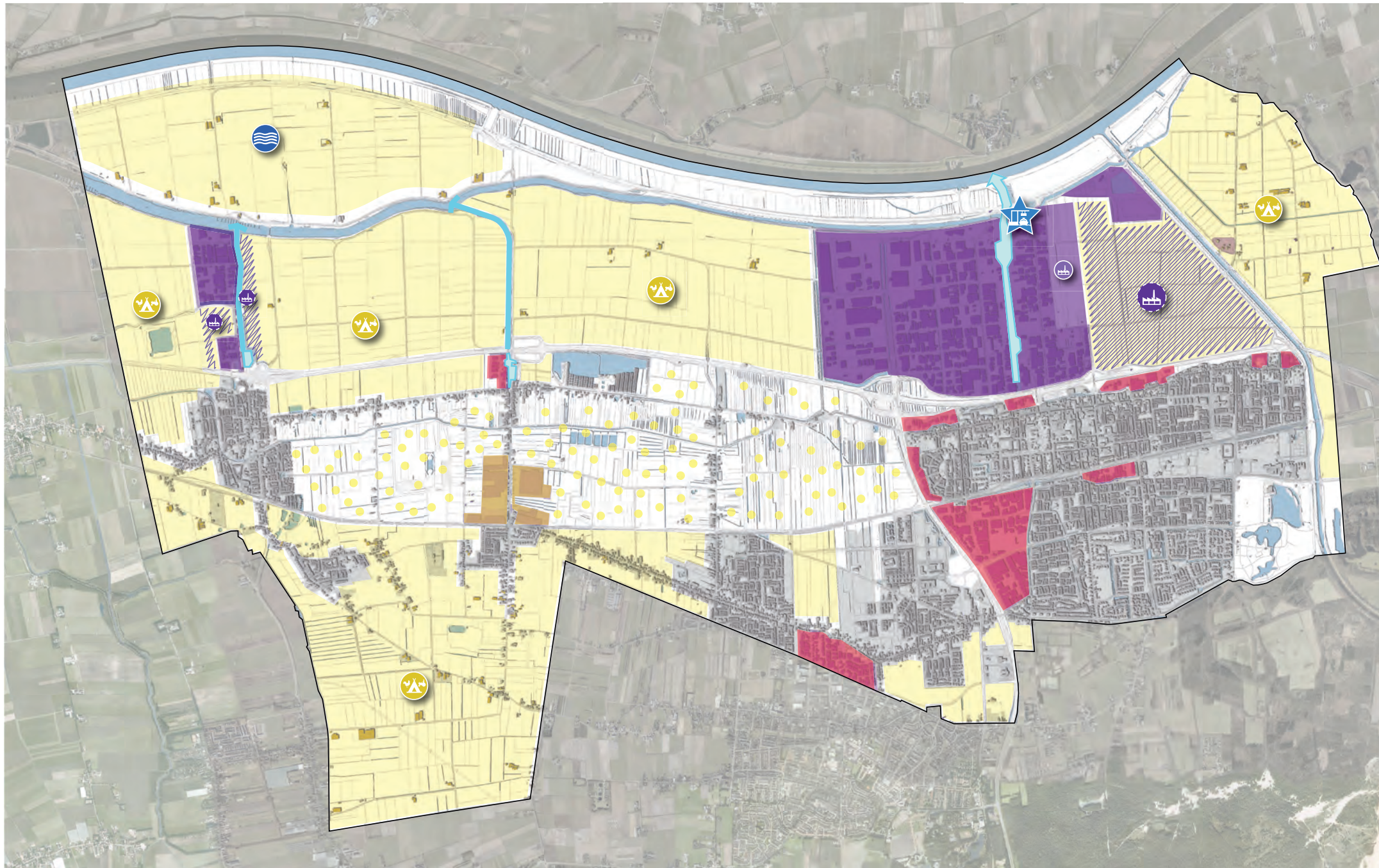
Landbouw met ontwikkeling ruimte voor de rivier, nieuwe uiterwaard

Nieuw overslagterrein

Agrarisch natuurbeheer

4.5 Werken: vraaggericht versterken met kwaliteit

Deelkaart Werken Visie 2025

De bestaande werkgebieden zijn op deze kaart aangevuld met de topografisch te vertalen onderdelen van de visie op het werken voor 2025.

Onderscheid is gemaakt in de volgende soorten werkgebieden:

- Bedrijventerreinen met vooral industrie en logistiek ten noorden van de A59.
- Bedrijventerreinen met bepaalde menging in functies ten zuiden van de A59. Sprake is van een bepaalde menging van verschillende soorten werkfuncties of combinatie met wonen.
- Agrarisch gebied in het buitengebied. Met een symbool is aangegeven dat gestreefd wordt naar versterking en verbreding van de landbouw. Bijzondere gebieden zijn het glastuinbouwconcentratiegebied ten noorden van Nieuwevaart en de nieuwe uiterwaard van de Overdiepse Polder.

De uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen zijn aangegeven met een symbool. Onderscheid is gemaakt in locaties waarbij de uitbreiding al planologisch geregeld is (hard) en waarbij dat nog niet het geval is (zacht).

4.5.1 Speerpunten van beleid voor werken

In deel A - [schema k.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Streven van de gemeente is dat iedereen naar vermogen kan werken bij voorkeur via een reguliere baan. Als dat (nog) een brug te ver is, door op een andere manier te participeren in de samenleving, zie de sociale [paragraaf 6.5](#). Voorzieningen zoals zorg, welzijn en detailhandel zijn ook een belangrijke bron voor werkgelegenheid en verder uitgewerkt in [paragraaf 4.6](#).

Vanuit de ambitie voor werken kiezen we op basis van de leidende principes in de visie voor een aantal speerpunten van beleid voor werken.

Logistieke sector versterken

Regionaal gezien heeft de logistieke sector de komende jaren de meeste groeipotentie. Gezien de gunstige ligging van Waalwijk aan de hoofdinfrastructuur kunnen we de logistieke sector alle kansen bieden, vooral op [Bedrijventerrein Haven](#). De kansen versterken we door de gecombineerde aanpak van bedrijventerrein, havenfaciliteiten en wegennet en is verder uitgewerkt in het [Ambitiedocument Waalwijk Noord](#).

Bestaande bedrijventerreinen vraaggericht revitaliseren, herstructureren, transformeren volgens duurzaamheidsladder en thematisering

Waalwijk streeft ernaar om ondernemers en werknemers op bestaande bedrijventerreinen een prettige, goed ontsloten werklocatie te bieden.

Om de bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te revitaliseren, herstructureren en/of transformeren kiezen we voor de volgende thematisering:

- Grootschalige industrie en logistiek: Haven
- Kleinschalige industrie: Maasoevers-Scharlo
- Gemengde economische zone: Zanddonk
- Kleinschalige woon-werk combinaties: Berkhaag
- Gemengd gebied: Eerste Zeine
- Kleinschalige werklocatie en recreatie: Nederveenweg
- Kantoren: Cartografenweg en Laageinde
- Horeca en ABC-goederen: Van Andelstraat

Hierbij is ook rekening gehouden met de aard, schaal en omvang van de omgeving en ligging ten opzichte van de regionale infrastructuur.

Verdere uitwerking van de gekozen thema's en het beleid voor de bestaande bedrijventerreinen is opgenomen in de [Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen](#). Daarnaast stemmen we nieuwe ontwikkelingen in regionaal verband zo goed mogelijk af met de verwachte behoefte van het bedrijfsleven. De relevante afwegingspunten zijn opgenomen en waar nodig verder uitgewerkt in het hoofdstuk duurzaamheidsladder.

Nieuwe bedrijventerreinen vraaggericht ontwikkelen volgens duurzaamheidsladder en thematisering

De afgelopen jaren zijn voor een aantal ontwikkelingslocaties al keuzes gemaakt, zoals voor Haven Zeven en de afbouw van Haven I-VI. De verplichtingen die hieruit komen, worden afgerond. Daarnaast is het vanwege de komst van een nieuwe oostelijke insteekhaven nodig een nieuw overslagterrein te ontwikkelen.

Indien de economische ontwikkeling aantrekt en er in regionaal verband behoefte is aan nieuwe bedrijventerreinen komen voor Waalwijk als eerst uitbreiding ten oosten van Haven (Haven Acht) en ten oosten en westen van Maasoevers-Scharlo in beeld. Deze locaties zijn als mogelijke toekomstige uitbreidingslocaties op basis van de provinciale Verordening Ruimte aangewezen.

Gezien de economische ontwikkeling en de geraamde behoefte aan bedrijventerreinen is het niet nodig om geheel nieuwe locaties aan te wijzen, ook niet op de lange termijn. Mocht een nieuwe locatie in de toekomst toch nodig zijn vanuit de regionale behoefte dan is het van belang te kiezen voor goed bereikbare locaties in de nabijheid van de hoofdinfrastructuur.

Verdere uitwerking van het beleid en thematisering voor de nieuwe bedrijventerreinen is opgenomen in de [Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen](#). Daarnaast stemmen we nieuwe ontwikkelingen in regionaal verband zo goed mogelijk af met de verwachte behoefte van het bedrijfsleven. De relevante afwegingspunten zijn opgenomen en waar nodig verder uitgewerkt in het hoofdstuk duurzaamheidsladder.

Kweekkasfunctie kleinschalige bedrijven (aan huis)

Een bedrijventerrein is vaak niet geschikt voor kleinschalige en/of startende bedrijfjes. De kweekkasfunctie in de kernen voor dit soort bedrijven is daarom goed voor de lokale economie. De schaal, aard en omvang van een kleinschalige bedrijf (aan huis) dient wel steeds in de (woon)omgeving te passen. Hiervoor zijn met name de oude bebouwingslinten geschikt vanuit de historische gemengde functie. Het beleid voor de oude bebouwingslinten wordt verder uitgewerkt in de [Beleidsnotitie Gemengd Gebied](#).

Landbouw versterken, zorgvuldig en verbreed

De belangrijkste werkfunctie in het agrarische buitengebied is de landbouw. Een gebied ten noorden van de kern Nieuwevaart is specifiek aangewezen voor de verdere ontwikkeling van glastuinbouw in de gemeente. Bijzonder landbouwgebied is de Overdiepse Polder waar het landbouwkundig gebruik rekening moet houden met de mogelijkheid dat bij hoog water dit gebied onder water gezet kan worden.

Voor de ontwikkeling van de landbouw is het van belang dat zorgvuldige keuzes gemaakt worden om enerzijds de landbouwbedrijven een toekomst te geven en anderzijds de leefbaarheid en waarden van de ondergrond voldoende behouden blijven. In de meeste landbouwgebieden bieden wij daarom ontwikkelingsmogelijkheden voor een zorgvuldige, verbrede landbouw. Zorgvuldige landbouw wil zeggen een sector die op een gezonde manier verbonden is met de sociale en fysieke leefomgeving. Verbrede landbouw zijn activiteiten bij een agrarisch bedrijf die voortvloeien uit de agrarische bedrijfsvoering en die ten dienste staan van het agrarische bedrijf, bijvoorbeeld verkoop streekproducten, bed&breakfast, agrarisch natuurbeheer en kleinschalige recreatie. In de toekomstig te realiseren Natte Natuurparel zien wij mogelijkheden voor extensief landbouwkundig gebruik in combinatie en/of nabijheid van natuur.

Het gemeentelijke beleid voor de landbouw is verder uitgewerkt in de [Beleidsnotitie Buitengebied](#). De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw zullen de komende jaren in sterke mate bepaald gaan worden door de uitwerking van de [PAS](#) door het rijk en de [Verordening Ruimte](#) door de provincie.

Verordening ruimte

In de Verordening ruimte staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen. Belangrijke onderwerpen in de Verordening ruimte zijn:

- ruimtelijke kwaliteit
- stedelijke ontwikkelingen
- natuurgebieden en andere gebieden met waarden
- agrarische ontwikkelingen
- overige ontwikkelingen in het landelijk gebied

Voor een paar onderwerpen zijn in de verordening regels opgenomen die rechtstreeks doorwerken naar de vergunningverlening bij gemeenten.

Op 2 juli 2013 hebben Gedeputeerde Staten de ontwerp Verordening ruimte 2014 vastgesteld. De ontwikkelingen op basis van deze structuurvisie passen binnen de Verordening Ruimte.

Zorgvuldige veehouderij

De wijzigingen in de ontwerp Verordening ruimte 2014 met de meeste impact gaan over de landbouw. Deze hebben in hoofdzaak betrekking op het beleid voor veehouderijen en de transitie naar een zorgvuldige veehouderij en het beleid rond mestverwerking.

Om de transitie naar een zorgvuldige veehouderij te bespoedigen, heeft de provincie een voorbereidingsbesluit genomen gericht op de veehouderij. Dit betekent dat aanvragen voor omgevingsvergunning voor veehouderijen moeten worden aangehouden en getoetst moeten worden aan het voorbereidingsbesluit. Hierbij gaat het alleen om bebouwing ten behoeve van het houden van dieren. De provincie wil namelijk alleen nog ontwikkelruimte gaan bieden aan veehouderijen die een betekenisvolle stap zetten richting een zorgvuldige veehouderij.

Onder een zorgvuldige veehouderij verstaat de provincie een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving, waaronder volksgezondheid, en een goede diergezondheid en -welzijn. De Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is een belangrijk instrument om deze ambitie te realiseren. De BZV maakt het handelen van de veehouder op het gebied van volksgezondheid, dierenwelzijn en fysieke leefomgeving inzichtelijk. Wanneer de veehouder relevante aspecten beter regelt dan de wet voorschrijft, haalt hij een hoge BZV-score en kan hij daarmee ontwikkelruimte verdienen.

Bedrijventerrein Haven

Bedrijventerrein Haven in Waalwijk is (verreweg) het grootste bedrijventerrein in de gemeente en is ook regionaal gezien een belangrijke verschafter van werkgelegenheid. De ambitie van Waalwijk is deze regionale rol te behouden en te trachten verder uit te bouwen. De omstandigheden hiervoor zijn gunstig: een strategische ligging aan de A59, bereikbaarheid over het water van de Bergsche Maas en daarmee een belangrijke schakel op de transportas mainport Rotterdam - Venlo en verder achterland en de potentie, in tegenstelling tot de rest van Midden-Brabant, op termijn voldoende uitbreidingsruimte binnen de strategische bedrijfsterreinvoorraad Haven Acht. Voor de korte termijn verwachten wij aan de vraag vanuit de markt te kunnen voldoen door de aanleg van bedrijventerrein Afbouw Haven 1 t/m 6 (in totaal 27 ha, uitgeefbaar vanaf 2014). De laatste jaren zien we met name een groei in de logistieke sector, waarbij de ligging van Waalwijk een belangrijke rol speelt (3^e logistieke hotspot van Nederland).

Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen

De 'Nota wensbeelden, uitgangspunten en bouwstenen bedrijventerreinen' (Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen) gaat over alle bedrijventerreinen in de gemeente Waalwijk. De nota formuleert, mede op basis van het bestaande beleid van de hogere overheden en het eigen gemeentelijke beleid, de Waalwijkse wensbeelden, uitgangspunten en bouwstenen ten aanzien van bedrijventerreinen. Daarbij is ook rekening gehouden met de bestaande ruimtelijke kwaliteiten van Waalwijk en de bestaande situatie van de bedrijventerreinen.

De Nota Wensbeelden Bedrijventerreinen vormt de basis voor een gewenste doorontwikkeling van de bestaande terreinen en voor een weloverwogen ontwikkeling van nieuwe terreinen. Ook is nota de noodzakelijke input (geweest) voor de regionale en provinciale afstemming op het gebied van werken die, voor een groot gedeelte, de context bepalen waarbinnen tot een

Beleidsnotitie Buitengebied

In de Beleidsnotitie Buitengebied komen alle relevante beleidsthema's aan bod die specifiek van toepassing zijn op het buitengebied. Onder andere het gemeentelijk beleid op het gebied van landbouw, natuur, landschap, water en cultuurhistorie in het buitengebied is daarin uitgewerkt. Voor een groot deel van het buitengebied heeft dat geleid tot een vertaling in het bestemmingsplan Buitengebied. Voor het gedeelte buitengebied waar de **Natte Natuurparel** ligt, is ervoor gekozen een apart bestemmingsplan te maken als afronding van het gebiedsproces voor dat gedeelte, zie afzonderlijk kader.

De komende jaren zal de gemeente het beleid voor het buitengebied moeten aanpassen aan wet- en regelgeving van hogerhand zoals de PAS en de provinciale Verordening Ruimte.

4.5.2 Rol van gemeente voor werken

In deel A - [schema k.2](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Het beleid voor de speerpunten van werken is verder uitgewerkt in onderdelen op basis van de verschillende rollen van de gemeente. Schuin gedrukt staan de projecten aangegeven welke te herkennen zijn in het abstracte kaartbeeld voor 2025.

Basistaken

De volgende taak is verplicht vanwege wet- en regelgeving:

- Regionale afstemming van nieuwbouw, herstructurerings- en transformatieopgaven voor bedrijventerreinen en kantoren op basis van de provinciale Verordening Ruimte.

Actief mee ontwikkelen

Bij het afmaken van bestaande projecten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling. Dit doen we vraaggericht en in fases, onder andere bij het volgende project:

- Het afbouwen van bedrijventerrein Haven I-VI ten noordoosten van het bedrijventerrein Haven.

Bij (koppeling aan) belangrijke projecten op de speerpunten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling, onder andere:

- Op bedrijventerrein Haven ontwikkelen van een overslagterrein bij de nieuwe oostelijke insteekhaven om multimodaal transport te optimaliseren. Onderdeel van sleutelproject [Havenontwikkeling Waalwijk](#).

Kansen benutten

We benutten kansen door het faciliteren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven voor projecten op de speerpunten voor werken. We werken mee aan een locatiekeuze en invulling op basis van de duurzaamheidsladder en gekozen thematisering. Dit doen we vraaggericht en waar nodig in fases, onder andere:

- Herstructurering bedrijventerreinen, waaronder Haven.
- Transformatie Eerste Zeine van een bedrijventerrein naar een gemengd gebied met bijvoorbeeld woon/werk-combinaties en voorzieningen.
- Versterking landbouw, in het bijzonder glastuinbouw in Glasnat

Bedreigingen voorkomen

Voor mogelijke toekomstige uitbreidingen voor werken is het nodig ruimte te reserveren bij bestaand netwerk:

- Ontwikkeling nieuw bedrijventerrein Haven Acht ten oosten van bedrijventerrein Haven met als onderdeel uitbreiding van het Ecopark.
- Uitbreiding Maasoever-Scharlo ten zuidwesten en oosten van dit bedrijventerrein.

Basis

Water

Kern

Bebouwing

Voorzieningen

Versterken centrumgebied

Zorgfunctie

Cultureel-maatschappelijke functie

Onderwijsfunctie

Clustering onderwijsfuncties

Leisure en zorg Zanddonk

Regionale leisureboulevard

Versterking poort leisureboulevard

Versterking recreatieve haven

Sportfunctie

Clustering sportfuncties

Toegankelijker maken agrarisch gebied voor extensieve recreatie

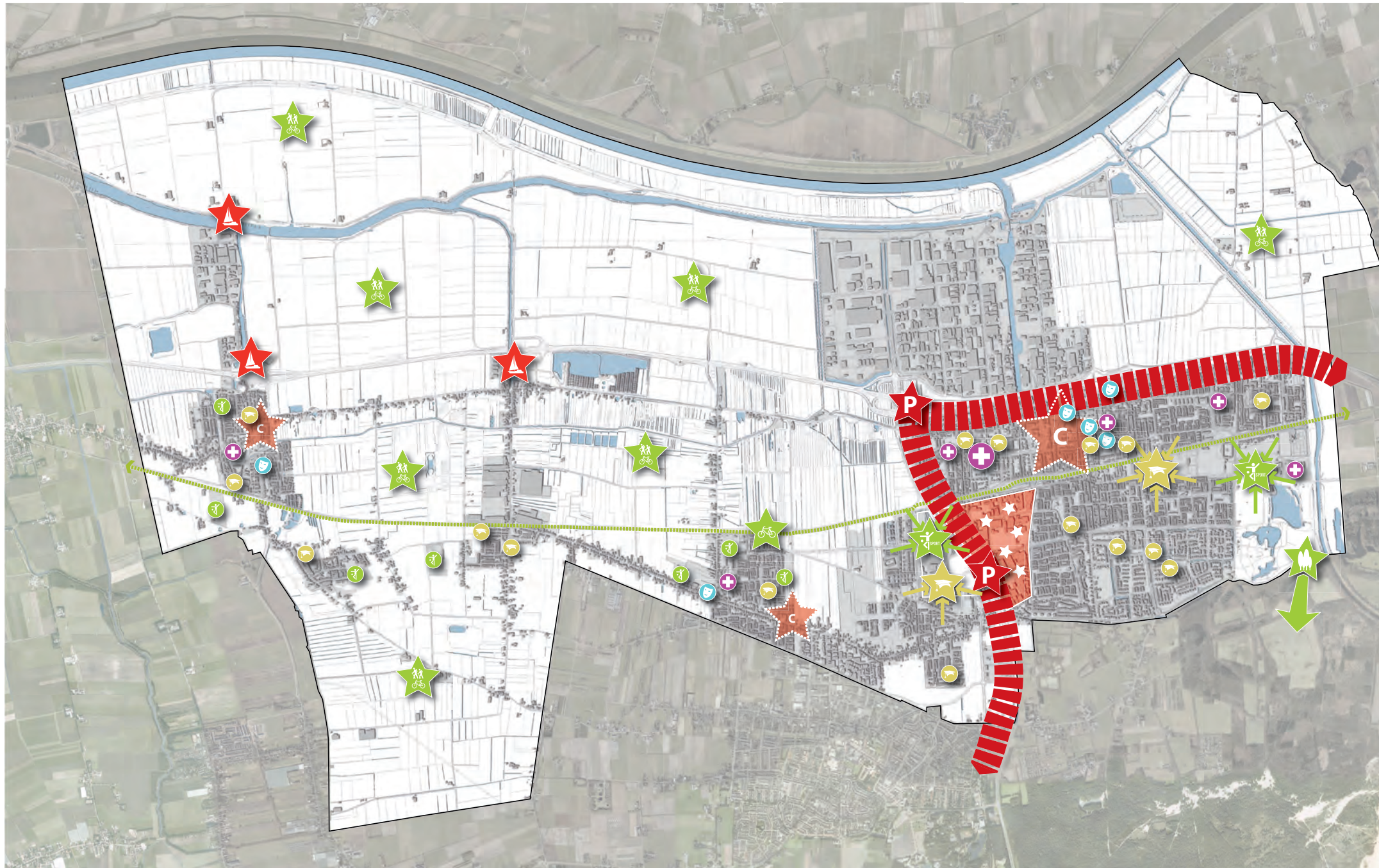

Recreatieve fietsroute

Ontwikkeling entree Loonse- en Drunense duinen

4.6 Voorzieningen: vraaggericht versterken met kwaliteit

Deelkaart Voorzieningen Visie 2025

De bestaande voorzieningen die we willen behouden zijn op deze kaart aangevuld met de topografisch te vertalen onderdelen van de visie op de voorzieningen voor 2025. Waar sprake is van gewenste ontwikkeling van bestaande of nieuwe voorzieningen is dit aangegeven met een ster. Het bedrijventerrein Zanddonk en de zogenaamde 'leisure boulevard' langs de N261 en de A59 hebben een bijzondere aanduiding gekregen voor leisure-ontwikkeling. Om de kaart overzichtelijk te houden zijn alleen de (boven)locale voorzieningen opgenomen met een publieksaantrekkende werking. Voorzieningen op buurtniveau zijn daarom niet opgenomen.

4.6.1 Speerpunten van beleid voor voorzieningen

In deel A [schema I.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Vanuit de ambitie kiezen we op basis van de leidende principes in de visie voor de volgende **speerpunten van beleid** voor voorzieningen.

Regionale voorzieningenfunctie versterken

Waalwijk versterkt de regionale aantrekkingskracht van het centrum in de kern Waalwijk (o.a. theater De Leest), het woonthemacentrum op bedrijventerrein Zanddonk (o.a. Piet Klerx), een medisch cluster met ziekenhuis in Besoyen (o.a. TweeSteden ziekenhuis) en met regionale sport- en onderwijsvoorzieningen in de Groene wig en Landgoed Driessen (o.a. stadion RKC).

Het centrum van de kern Waalwijk moet een breed publiek uit de wijde omgeving blijven trekken. Daarom zal het centrum zich steeds meer gaan richten op recreatief winkelen gekoppeld aan boodschappen doen. Ook het woonthemacentrum trekt bezoekers vanuit de hele regio. Om dit te behouden richt de verdere ontwikkeling van het woonthemacentrum zich op 'wonen, in & om het huis en buitenleven'. Het beleid op het gebied van detailhandel is verder uitgewerkt in de [Detailhandelsvisie](#). Monitoring, regionale afstemming en zo nodig bijstelling van dit beleid is van belang omdat dit onderwerp erg in ontwikkeling is. Daarnaast kan de verdere ontwikkeling van regionale voorzieningen ook plaatsvinden op het niveau van de Langstraat en Hart van Brabant.

Lokaal basispakket in de kernen en wijkcentra vaststellen

Gestreefd wordt naar sociale, levendige gemeenschappen met een bloeiend verenigingsleven. Daarvoor is het in ieder geval nodig in de dorpscentra van Sprang-Capelle en Waspik een basispakket aan voorzieningen vast te stellen welke vooral gericht zijn op de inwoners. In mindere mate geldt dit ook voor een aantal wijkcentra in de kern Waalwijk. Hierbij gaat het met name om voorzieningen voor detailhandel, cultuur/ontmoeting, onderwijs en zorg. Tevens zijn in de dorpskernen en wijken kleinschalige recreatieve voorzieningen mogelijk, zoals bed & breakfast. Vanwege de ontwikkeling scheiden wonen - zorg is bijzondere aandacht nodig voor voorzieningen voor ouderen en mensen met een zorgvraag. Dit onderwerp wordt verder uitgewerkt op basis van het rapport [Geschikt Wonen](#), zie ook speerpunt [scheiden wonen – zorg](#) in de paragraaf wonen en de sociale [paragraaf 6.5](#).

Voorzieningenaanbod verder vraaggericht versterken op basis van duurzaamheidsladder en thematisering

We kiezen ervoor de voorzieningenstructuur verder te versterken met de volgende thematisering:

- Leisure Hart van Brabant: centrum kern Waalwijk, Zanddonk, langs A59 en N261 als onderdeel van de regionale [Leisure-boulevard](#).
- Schoen- en lederthema Langstraat.
- Onderwijs en sport: Groene wig en Landgoed Driessen.
- Zorg: Twee Steden ziekenhuis, Zanddonk.
- Recreatie en toerisme: fietsroute Halvezolenpad, agrarische en natuurgebieden voor extensieve recreatie o.a. voor fietser en wandelaar. Rondom natuur en water kleinschalige, intensieve recreatie, o.a. voor kampeerder.
- Recreatieve havenvoorzieningen: Maasoevers-Scharlo, Nederveenweg en Overdiepse polder. Voor de bestaande recreatieve havenvoorziening op bedrijventerrein Haven moet een andere oplossing komen vanwege de komst van een nieuwe oostelijke insteekhaven.

Hierbij houden we rekening met de aard, schaal en omvang van de omgeving.

Verdere invulling van de gekozen thema's is verder uitgewerkt op basis van de regionale **Leisure-kansenkaart** en stemmen we in regionaal verband zo goed mogelijk af met de verwachte behoefte vanuit de marktvraag. De relevante afwegingspunten voor nieuwe ontwikkelingen zijn opgenomen en waar nodig verder uitgewerkt in het hoofdstuk duurzaamheidsladder.

Detailhandelsvisie

Het detailhandelsbeleid van de gemeente Waalwijk heeft als hoofddoelen: komen tot een goede verzorgingsstructuur voor haar inwoners, een duurzame voorzieningenstructuur, voldoende werkgelegenheid en een sterk ondernemersklimaat voor haar ondernemers. Om de consument zo goed mogelijk te bedienen, wordt gestreefd naar sterke winkelconcentraties die elkaar aanvullen. Aan de ondernemers wordt bovendien zo veel mogelijk ruimte binnen de gestelde kaders geboden om in te kunnen blijven spelen op de dynamiek in de detailhandel (vernieuwing). De visie op de detailhandelsstructuur spreekt zich ook uit over detailhandel op perifere locaties, met name op bedrijventerreinen.

Leisure-kansenkaart

Dit is een regionale verkenning op de kansrijke locaties in de regio Hart van Brabant voor vrijetijdsbesteding (leisure), de ruimtelijke structuur en de economische kansen die daarbij horen. Er is onderscheid gemaakt tussen hoog dynamische en laag dynamische zones. Hierbij is aangesloten bij het al aanwezige aanbod en de infrastructuur. Locaties en zones zijn bewust nog niet teveel ingekleurd omdat dat vooral aan de markt overgelaten moet worden. Wel zijn er een aantal kansrijke locaties specifiek benoemd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen toplocaties, middelgrote ontwikkelingen en kleinschalige ontwikkelingen.

De kaart heeft geen formele juridische status, maar biedt gemeenten ruimte om aan de slag te gaan met kansrijke locaties en verdere invulling van de verschillende zones. De potentiële ontwikkellocaties en zones voor Waalwijk zijn verwerkt in deze structuurvisie. Bijzonder onderdeel op deze kaart is de zogenaamde Leisure boulevard

Leisure- boulevard

Bijzondere aandacht hebben we voor Waalwijk als onderdeel van de regionale Leisure-boulevard. Dit houdt in dat de gemeente zich sterker op het toeristisch-recreatief vlak wil ontwikkelen om zo onderdeel te worden van een dagje uit in de regio met o.a. Efteling en Loonse & Drunense Duinen. Dit kan bijvoorbeeld met versterking van bestaande plekken voor recreatief winkelen in het (woonthema)centrum, uitbreiden verblijfsaccommodaties, aantrekkelijker maken fietsroute van Halvezolenpad maar ook door een nieuwe regionale trekker te ontwikkelen. Potentiële ontwikkellocaties en zones daarvoor zijn uitgewerkt op de regionale Leisure-kansenkaart.

4.6.2 Rol van gemeente voor voorzieningen

In deel A [schema 1.2](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Het beleid voor de speerpunten van voorzieningen is verder uitgewerkt in onderdelen op basis van de verschillende **rollen van de gemeente**. Schuin gedrukt staan de projecten aangegeven welke te herkennen zijn in het abstracte kaartbeeld voor 2025.

Basistaak

De volgende taken is verplicht vanwege wet- en regelgeving:

- Regionale afstemming van nieuwbouw, herstructurerings- en transformatieopgaven voor detailhandel op basis van het Besluit ruimtelijke ordening en de (toekomstige) provinciale Verordening Ruimte.

Actief (mee) ontwikkelen

Bij het afmaken van bestaande projecten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling. Dit doen we vraaggericht en in fases, onder andere bij de volgende projecten:

- Herontwikkeling van het centrum van Sprang Capelle

Bij (koppeling aan) belangrijke projecten op de speerpunten zijn we (mede) actief in de ontwikkeling, onder andere:

- [Centrumontwikkeling kern Waalwijk](#) als sleutelproject met:
 - Raadhuisplein/Markt als hart van de stad.
 - Kwaliteitsimpuls centrum Waalwijk, bijvoorbeeld met het schoen- en lederthema Langstraat.
 - Functies clusteren, o.a. horeca- en winkelconcentratiegebied, kansen in aanloopstraten.
- Sociale voorzieningen, zoals voor zorg, scholen, sport en cultuur met in ieder geval:
 - Zowel in Landgoed Driessen als het Olympiapark wordt nadrukkelijk gekozen voor een koppeling van onderwijs en sport. Zie ook het kader [Hoefsvan & Groene Wig](#).
 - Zorginstellingen die vanwege de ontwikkeling scheiden wonen-zorg die onder verantwoordelijkheid van de gemeente (gaan) vallen.

- Alternatieve oplossing, bijvoorbeeld verplaatsing, van de bestaande recreatieve havenvoorziening op bedrijventerrein Haven vanwege de [Havenontwikkeling Waalwijk](#).

Kansen benutten

We benutten kansen door het faciliteren, stimuleren en ondersteunen van initiatieven voor projecten op de speerpunten voor voorzieningen. Van belang is samenwerking tussen horeca, winkeliers en gemeente. We werken mee aan een locatiekeuze en invulling op basis van de duurzaamheidsladder en gekozen thematisering. Dit doen we vraaggericht en waar nodig in fases, onder andere:

- Voorzieningen centrum Waspik concentreren.
- Op maat gesneden zorg-, welzijns- en dienstverleningsvoorzieningen in combinatie met woonvormen. Bijvoorbeeld (mantel)zorgwoningen.
- Uitbreiding woonthemaparc en leisure op bedrijventerrein Zanddonk.
- Ontwikkeling en bereikbaarheid leisure langs de N261 en de A59 ten westen daarvan. In het bijzonder de knoop N261/A59 en de afslag naar het woonthemaparc en landgoed Driessen.
- Verbindingen met voorzieningen (en/of woningen) tussen Grotestraat en Winterdijk. Onderdeel van sleutelproject Centrumontwikkeling kern Waalwijk.
- Schoen- en lederthema Langstraat verder uitbouwen.
- Recreatiepoorten natuurgebieden, in ieder geval naar de Loonse en Drunense Duinen.
- Recreatieve fiets- en wandelroutes behouden en versterken met ondersteuning van het [Routebureau](#).
- Versterken recreatieve havenvoorzieningen Maasoevers-Scharlo, Nederveenweg en Overdiepse polder.

Bedreigingen voorkomen

Voor mogelijke toekomstige uitbreidingen voor werken is het nodig ruimte te reserveren bij bestaand netwerk, onder andere:

- Ontwikkeling leisure langs (knoop) A59 en N261.

Centrumontwikkeling kern Waalwijk

De ambities voor het centrum van Waalwijk zijn vastgelegd in de Structuurvisie centrumgebied Waalwijk (2000 en geactualiseerd in 2003). Een groot aantal van de daarin genoemde deelprojecten zijn inmiddels gerealiseerd (Vredesplein, St. Jansplein en aanleg promenade); andere onderdelen zijn gedeeltelijk, in een andere vorm of nog niet gerealiseerd.

De economische crisis die zich manifesteert sinds 2008, heeft met name gevolgen voor de detailhandel. Naast economisch moeilijke tijden, worstelt deze sector ook met structurele veranderingen in het aankoopgedrag van consumenten: genoemd kunnen worden: de verdergaande detailhandelsstromen via internet en vergrijzing en ontgroening van de bevolking. Deze factoren hebben mede een rol gespeeld bij het mislukken van de plannen voor vergroting en renovatie van winkelcentrum de Els. Omdat de veranderingen waar de sector mee kampt van structurele aard zijn, heeft het gemeente bestuur van Waalwijk er niet voor gekozen “de storm af te wachten”, maar heeft zij actie ondernomen om toch tot een verbetering van winkelcentrum de Els te komen. Met de oplevering van een aantal nieuwe winkelunits in de zomer van 2013 achten wij het winkelcentrum voor het komende decennium voltooid. Met een eventuele renovatie heeft de gemeente geen bemoeienis: dit is een zaak voor de pandeigenaren.

De Taxandriawegzone was in de structuurvisie beoogt als de kantorenlocatie van Waalwijk. Van het viertal grotere kantoorgebouwen, die de Structuurvisie uit 2003 beschreef, is alleen het stadhuis gerealiseerd. Wellicht dat in de toekomst nog een enkel kantoorgebouw gerealiseerd gaat worden, maar de huidige functie, parkeren, zal voorlopig wel gehandhaafd blijven.

In de nu voorliggende structuurvisie is aan de centrumontwikkeling kern Waalwijk daarom een andere invulling gegeven. Zie voor een overzicht het hoofdstuk sleutelprojecten.

Routebureau

Het routebureau maakt onderdeel uit van het vrijetijdshuis en heeft als doel de recreatieve fiets- en wandelroutes te onderhouden en te optimaliseren. Het routebureau heeft onlangs een gereviseerde visie 2011-2014 uitgebracht. Omdat we tevens partner zijn van het routebureau onderschrijven we als gemeente deze visie.

Hoefsvan & Groene Wig

De gemeenteraad heeft een stedenbouwkundige visie Hoefsvan & Groene Wig vastgesteld. Deze visie schetst een ruimtelijk streefbeeld om sturing te kunnen geven aan uiteenlopende ontwikkelingen in tijd, schaal en aard. Een flexibel ontwikkelingsmodel, dat initiatieven een heldere context biedt.

Voor de Groene Wig zijn in de visie de volgende uitgangspunten geformuleerd: Zichtlijnen in noord-zuid richting openen en het gebied ruimtelijk betrekken op het Halvenzolenpark.

Open breken van het gebied door aanleg van een netwerk van ontsluitingspaden voor langzaam verkeer (ruggengraat oost-west).

Bestaand groen uitbouwen tot een robuuste kamerstructuur. Bebouwing als losse objecten in de deze groene kamers.

Koppeling van onderwijs en sport

Realisatie van nieuwbouw ten behoeve van het Dr. Mollercollege en Walewyc Vmbo past binnen de uitgangspunten voor de Groene Wig. Hetzelfde geldt voor de nieuwe sporthal De Zeine. Deze voorzieningen in het Olympiapark worden onderling verbonden door een promenade, die tevens bijdraagt aan een betere zichtbaarheid en bereikbaarheid van de bestaande sportverenigingen.

In Landgoed Driessen is met het Willem van Oranje college, sporthal De Slagen en sportpark De Gaard een vergelijkbare clustering van voorzieningen gerealiseerd.

5. Sleutelprojecten

In deel A - **schema m** zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. Sleutelprojecten zijn projecten die regionaal van belang zijn voor de functie van stedelijk knooppunt in het netwerk van Midden-Brabant. Deze projecten krijgen daarom prioriteit bij het actief (mee) ontwikkelen door de gemeente. Van deze sleutelprojecten is hierna een overzicht opgenomen van alle onderdelen per project die in het vorige hoofdstuk als losse onderdelen zijn benoemd.

5.1 Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

Dit sleutelproject bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het aanpassen van de afslagenstructuur van de A59. Dit betekent een volledig nieuwe afslagenstructuur tussen Waalwijk en Drunen. De aansluitingen Waalwijk (37) en Drunen-West (40) worden verbeterd. De bestaande aansluitingen Waalwijk Centrum (38) en Waalwijk Oost (39) verdwijnen.
- Lokale noordelijke en zuidelijke (parallel)structuur tussen de kern Waalwijk en de A59 verbeteren. Dit om de lokale bereikbaarheid van de kern Waalwijk en het bedrijventerrein Haven te optimaliseren.
- Vervanging van de brug over het Drongelens kanaal.
- EVZ Baardwijkse Overlaat realiseren van Drongelens kanaal naar Elshoutse Zeedijk.

5.2 Havenontwikkeling Waalwijk

Dit sleutelproject bestaat uit de volgende onderdelen:

- Op bedrijventerrein haven komt een nieuwe oostelijke insteekhaven met een rechtstreekse verbinding naar de Bergsche Maas. Dit betekent een regionale grootschalige havenvoorziening door renovatie sluis en aanleg nieuwe haven voor klasse V schepen.

- Voor een goede bereikbaarheid van de haven voor multimodaal transport wordt een noordelijke ontsluitingsroute op bedrijventerrein Haven ontwikkeld, de zogenaamde Noordelijke Randweg.
- Met de verdere ontwikkeling van het vrachtwagenparkeerterrein ten noorden van het Havengebied in het verlengde van de N261 wordt Waalwijk aantrekkelijker voor de komst van assemblage- en distributiebedrijven.
- Op bedrijventerrein Haven ontwikkelen van een overslagterrein bij de nieuwe oostelijke insteekhaven om multimodaal transport te optimaliseren.

De infrastructurele aanpassingen van sleutelproject GOL zijn ook van belang voor dit project.

5.3 Centrumontwikkeling kern Waalwijk

Dit sleutelproject bestaat uit de volgende onderdelen:

- Thematisering Voorzieningen in relatie tot het centrum van de kern Waalwijk:
 - Leisure Hart van Brabant
 - Schoen- en lederthema Langstraat
- Raadhuisplein/Markt als hart van de stad
- Kwaliteitsimpuls centrum Waalwijk.
- Functies clusteren, o.a. horeca- en winkelconcentratiegebied, kansen in aanloopstraten.
- Verbindingen met voorzieningen en/of woningen tussen Grotestraat en Winterdijk versterken.

6. Duurzaamheidsladder

De recent in het Besluit ruimtelijke ordening verankerde 'ladder voor duurzame verstedelijking' geeft aan hoe een afweging gemaakt kan worden in het proces bij de vestiging van nieuwe functies. De uitwerking van deze 'duurzaamheidsladder' wordt door de gemeente Waalwijk breder opgepakt dan de strikte uitvoering van de wet. We willen een aantal leidende principes, gerelateerd aan deze ladder, gebruiken als denkbijl bij het prioriteren en uitwerken van nieuwe ontwikkelingen. We betrekken hierbij ook het gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaamheid in het algemeen, energie, milieu, erfgoed en sociale aspecten. Dit zijn allemaal thema's die zowel op de laag ondergrond, netwerken als functies doorwerken. Daarom zijn deze specifieke thema's in de paragrafen hierna uitgewerkt.

6.1 Duurzaamheid algemeen

In deel A - [schema n](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven.

Leidend principe

Duurzaamheid is voor onze gemeente een algemeen leidend principe. We beschouwen het als onze plicht om de ontwikkeling van de huidige generatie te bevorderen, maar daarbij de ontwikkeling van de generaties na ons niet te belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes. En dat geldt niet alleen voor mensen in de gemeente Waalwijk, maar ook daarbuiten. Duurzame ontwikkeling is daarmee optimale ontwikkeling niet alleen 'hier en nu' maar ook 'elders en later'. Duurzaamheid is niet zozeer een onderwerp op zich, als wel een manier denken en werken. Het is het maken van integrale afwegingen bij al onze keuzes en beslissingen. Integraliteit betekent dat onder andere sociale, milieu- en economische aspecten worden meegewogen. Zie ook de milieu [paragraaf 6.2](#) en sociale [paragraaf 6.5](#).

Speerpunten van beleid

Bij wonen, werken en voorzieningen is voor de verdere uitwerking van ontwikkelingen steeds verwezen naar de duurzaamheidsladder. Bij deze

functionele ontwikkelingen hanteren we de volgende speerpunten van beleid:

- **Duurzaamheid concreet maken.** Waar mogelijk via de methode van de zogenaamde [Gemeentelijke praktijkrichtlijn \(GPR\)](#).
- **Ruimtelijke plannen actueel houden.** Met actuele ruimtelijke plannen kan worden ingespeeld op de actuele benadering van duurzaamheid en kan duurzaamheid ook juridisch worden geborgd in algemeen verbindende regels. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening is het een verplichte basistaak te beschikken over actuele ruimtelijke plannen, dat wil zeggen niet ouder dan 10 jaar.
- **Zorgvuldig ruimtegebruik.** Voor ruimtelijke ontwikkelingen is zorgvuldig ruimtegebruik een algemeen uitgangspunt bij de behoefteafweging, locatiekeuze en invulling. Concreet betekent dit bij aanvang van een ruimtelijke ontwikkeling in ieder geval het volgende:
 - Toetsen aan de wettelijk verankerde '[ladder voor duurzame verstedelijking](#)' op basis van het Besluit ruimtelijke ordening en de provinciale Verordening Ruimte. Afstemming op de regionale behoefte maakt hier deel van uit.
 - De benadering van de ladder voor duurzame verstedelijking ook [lokaal toepassen voor voorzieningen](#) die bijdragen aan het behoud van de centrumfunctie van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik.
 - Werk met werk maken. Waar mogelijk werkzaamheden combineren, met name als het gaat om versterken van [LNC-waarden](#) en groen- en water in de woonomgeving.
 - Multifunctionaliteit. Waar mogelijk voor een multifunctionele invulling kiezen, bijvoorbeeld via [levensloopbestendige woningen](#).
- **Behouden en versterken van ruimtelijke kwaliteit.** Concreet speelt dit in ieder geval voor de volgende onderwerpen:
 - Variatie. Via de thematisering zoals uitgewerkt in hoofdstuk 4 zorgen voor variatie en keuzevrijheid.
 - Leefbaarheid. Bij een ruimtelijke ontwikkeling moet kwantitatief getoetst worden aan milieunormen en parkeereisen maar ook kwalitatief over bv. voldoende groen in de woonomgeving, sociaal veilig, voldoende zorgvoorzieningen.
 - Landschap en groen. Ruimtelijke ontwikkelingen bij laten dragen van versterking van landschaps- en/of groenstructuur. In ieder geval bij een ruimtelijke ontwikkeling waarbij getoetst moet

worden de provinciale Verordening Ruimte. Daarin is opgenomen dat een afweging nodig is of en in welke mate een bijdrage nodig is voor kwaliteitsverbetering van het landschap. In het regioverband Hart van Brabant zijn werkafspraken gemaakt voor de concrete toepassing buiten stedelijk gebied.

- **Verantwoorde investeringen.** Dit betekent dat bij het uitvoeren van projecten waarin de gemeente participeert een grondige onderbouwing wordt gemaakt en is een sluitende financiering een randvoorwaarde.

Rol van de gemeente

- Basistaak
 - Actueel houden van ruimtelijke plannen
 - Toetsen aan de ladder voor duurzame verstedelijking
 - Toetsen aan milieunormen, parkeereisen
 - Landschappelijke kwaliteitsverbetering
 - Verantwoorde investeringen
- Actief (mee) ontwikkelen
 - Als gemeente zelf het goede voorbeeld geven
- Kansen benutten
 - Gemeentelijke Praktijkrichtlijn (GPR)
 - Werk met werk maken
 - Multifunctionele invulling
 - Uitwerking thematisering
 - Voldoende groen in de woonomgeving, sociaal veilig, zorgvoorzieningen
- Bedreigingen voorkomen
 - Ontwikkelen generaties na ons niet belemmeren door de impact van onze huidige activiteiten en keuzes.

Levensloopbestendige woningen

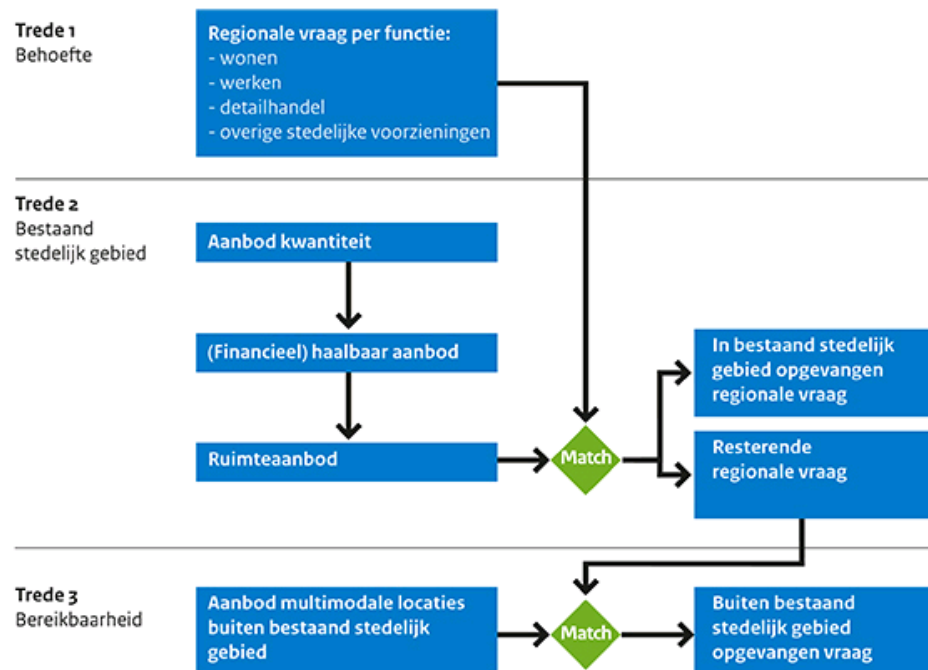
Het begrip levensloopbestendigheid kent verschillende definities. Centraal punt bij het begrip is dat woningen aangepast of aanpasbaar zijn aan de veranderende woonbehoeftes van mensen tijdens hun levensloop. Hierbij ligt de nadruk op de latere fasen van de levensloop, omdat daarin doorgaans de behoeftes van mensen zodanig veranderen dat aanpassingen noodzakelijk zijn om in de woning te kunnen (blijven) wonen. Ook zijn er verschillen tussen nieuwbouw en bestaande bouw en tussen koopwoningen en huurwoningen. Een beleid dat is gericht op het levensloopbestendig maken van de woningvoorraad moet zich richten op alle categorieën, zonder dat het ten koste gaat van de doorstroming op de woningmarkt.

Bij de nieuwbouw van woningen zijn er goede mogelijkheden om rekening te houden met de levensloop in relatie tot de woningvoorraad. Deze liggen met name in het stellen van voorwaarden ten aanzien van toe- en doorgankelijkheid van woningen. Zo kunnen die voorwaarden gesteld worden in het Programma van Eisen bij projecten van enige omvang waarbij een gemeente een rol heeft (bijv. d.m.v. een grondpositie). Ook kunnen aan ontwikkelaars en woningcorporaties voorwaarden gesteld worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Enerzijds verplicht via het Bouwbesluit en anderzijds aanvullend via gemeentelijk beleid.

Het grootste deel van de woningvoorraad is echter bestaande bouw. Omdat levensloopbestendigheid een relatief nieuw fenomeen is, ligt er een grote opgave om bestaande woningen geschikt te maken voor bewoning door mensen gedurende (het grootste deel van) hun levensloop. Vanuit een bredere benadering is het mogelijk om niet alleen woningen levensloopbestendig te maken maar ook te denken aan de wijkvoorzieningen voor zorg en welzijn.

Gemeentelijke praktijkrichtlijn (GPR)

De gemeentelijke praktijkrichtlijn wordt binnen de gemeente gebruikt voor het toetsen van bouwaanvragen voor woningen, kantoren en scholen (bestaand en nieuw). De methode maakt door middel van scores de duurzaamheid inzichtelijk. De duurzaamheidsprestaties zijn ingedeeld in de vijf thema's: energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. Door middel van GPR wordt duurzaamheid eenvoudig meetbaar en bespreekbaar.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De 'ladder voor duurzame verstedelijking' is in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geïntroduceerd en vastgelegd als procesvereiste in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Bro bepaalt dat voor onder meer bestemmingsplannen de treden van de ladder moeten worden doorlopen. Doel van de ladder is een goede ruimtelijke ordening in de vorm van een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Met de ladder wordt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten nagestreefd. De ladder kent drie treden die achter elkaar worden doorlopen:

- Trede 1. Is er een regionale behoefte?
- Trede 2. Is (een deel van) de regionale behoefte op te vangen binnen bestaand stedelijk gebied?
- Trede 3. Zoek een locatie die multimodaal ontsloten is of kan worden voor de resterende regionale behoefte.

In de provinciale Verordening Ruimte 2014 maakt de ladder voor duurzame verstedelijking deel uit van de algemene regels via de toets op zorgvuldig ruimtegebruik.

Duurzaamheidsladder lokaal toepassen voor voorzieningen

De benadering van de ladder voor duurzame verstedelijking gaan we ook lokaal toepassen voor voorzieningen die bijdragen aan het behoud van de centrumfunctie van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik.

Dat betekent dat voor dergelijke voorzieningen drie treden die achter elkaar worden doorlopen:

- Trede 1. Is er een (regionale) behoefte, passend bij de kern?
- Trede 2. Is (een deel van) de behoefte op te vangen in of in de periferie van het centrum van de kern?
- Trede 3. Zoek een locatie die goed ontsloten is of kan worden voor de resterende behoefte.

6.2 Milieu

In deze paragraaf komt het algemene gemeentelijke milieubeleid aan bod en meer specifiek de milieueffecten van deze structuurvisie op basis van een planMER.

6.2.1 Milieubeleid

In deel A - [schema 0.1](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven.

Leidende principe

Voor het milieubeleid hanteren wij het algemene leidende principe van duurzaamheid zoals beschreven in [paragraaf 6.1](#)

Speerpunten van beleid

Voor het algemene milieubeleid zijn de volgende speerpunten van beleid van toepassing:

- Behouden en waar mogelijk versterken van de milieukwaliteit.
- Waar mogelijk milieuproblemen aanpakken bij de bron.

Rol van de gemeente

Bij de aanpak van milieukwaliteit en milieuproblemen kiezen we voor de volgende rol:

- Basistaken tot het verlenen van vergunningen op basis van wet- en regelgeving onder andere de Wet milieubeheer.
- Actief (mee) ontwikkelen door het geven van het goede voorbeeld, bijvoorbeeld door toepassing van [WKO](#) in het nieuwe gemeentehuis.
- Vooral kansen benutten door initiatieven te faciliteren, stimuleren en ondersteunen door anderen in beweging te brengen en gebiedsgericht milieubeheer.
- Bedreigingen voorkomen door te handhaven zodat bijvoorbeeld milieuproblemen niet leiden tot gevaarlijke situaties voor de gezondheid van mens en dier.
- Bij het inrichten van de leefomgeving bijzondere aandacht te besteden aan die milieuaspecten die van invloed zijn op de gezondheid. Waar zinvol en mogelijk zal een [Gezondheid Effect Screening](#) (GES) worden toegepast, zie ook de sociale [paragraaf 6.5](#).

- Bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening houden met een [klimaatbestendige stad](#). Bijvoorbeeld bij het inrichten van de openbare ruimte rekening houden met het voorkomen van hitte-eilanden, zie ook de bijlage [Trends](#) onder klimaat.

Het leidende principe, de speerpunten van beleid en de rol van de gemeente zijn verder uitgewerkt voor de specifieke milieuthema's in het [milieubeleidsplan 2011-2018](#).

Milieubeleidsplan 2011-2018

In het milieubeleidsplan is milieu benaderd vanuit het algemene begrip duurzaamheid. Vanuit een aantal leidende principes voor het algemene milieubeleid gaat het plan daarnaast specifiek in op 9 verschillende milieuthema's die voor de gemeente Waalwijk van toepassing zijn: afval, bodem, energie en klimaat, externe veiligheid, geluid, licht, luchtkwaliteit en geur, natuur en stedelijk groen, water. Elk thema wordt in het milieubeleidsplan verder uitgewerkt op uitgangspositie, Waalwijkse kernwaarden of principes, ontwikkelingen en inzet voor de komende jaren. Met als streefbeeld per thema:

- Afval: bestaat niet meer
- Bodem: veelzijdig toepasbaar
- Energie en klimaat: klimaatneutraal in 2043
- Externe veiligheid: maatschappelijk aanvaardbare risicosituaties
- Geluid: niet meer geluidhinder en excessen aanpakken
- Licht: terugkeer van de kwaliteiten van de nacht
- Luchtkwaliteit en geur: meer frisse lucht voor een gezonder leven
- Natuur en stedelijk groen: waardevol en multifunctioneel
- Water: droge voeten en schoon water

6.2.2 Milieueffecten

In deel A - [schema 0.2](#) zijn de hoofdlijnen van het planMER weergegeven. Tegelijkertijd met het opstellen van de structuurvisie is een milieueffectrapport (MER) opgesteld om de milieueffecten te kunnen beoordelen. Dit [planMER](#) is opgenomen als separate bijlage bij deze structuurvisie.

Onderzoek planMER

De structuurvisie biedt het kader voor diverse ontwikkelingen. Zo zijn in het plan nieuwe woningbouwlocaties opgenomen, aanpassing van infrastructuur en de aanleg van een haven. De milieueffecten van de ontwikkelingen uit de structuurvisie worden beschreven, waarbij wordt uitgegaan van een maximale invulling per locatie ('worst case'). Het gaat namelijk veelal om ontwikkelingen, waarvoor in het verleden al keuzes zijn gemaakt. In veel gevallen liggen de ontwikkelingen al vast in bestemmingsplannen en in sommige gevallen zijn ontwikkelingslocaties al in uitvoering. In het planMER wordt ervan uitgegaan dat alle ontwikkelingen worden uitgevoerd voor 2025. De ontwikkelingen in de structuurvisie zijn onderzocht op [milieueffecten per deelaspect](#) (natuur, landschap, cultuurhistorie, archeologie, water, bodem, verkeer, geluid, luchtkwaliteit, duurzaamheid, klimaat en gezondheid). Uit de [Gezondheidseffectscreening](#) blijkt dat de huidige milieugezondheidskwaliteit ten gevolge van industriële bedrijven, intensieve veehouderijen, het doorgaand verkeer en de hoogspanningslijnen op de plekken waar de meeste woningen staan redelijk tot zeer goed is.

Conclusie PlanMER

Het algemene beeld is dat de meeste ontwikkelingen vrij neutraal scoren. Uitgesproken positief scoren de natuurprojecten zoals realisatie van de ecologische verbindingzones, het deltaprogramma en het Natura 2000-gebied (Natte Natuurparel). De overige projecten hebben een neutrale score, met enkele positieve en/of negatieve scores op een of meer milieuaspecten. De negatieve scores komen bijvoorbeeld doordat beschermde soorten aanwezig zouden kunnen zijn, of het landschap wordt gewijzigd. Dit geldt in ieder geval voor ontwikkelingen zoals aanleg noordelijke parallelstructuur, vervangen van de brug en aanleg van nieuwe woningbouwlocaties. De effecten zijn deels te voorkomen door het treffen van maatregelen, zoals landschappelijke inpassing. Voor

andere ontwikkelingen is eerst nadere uitwerking van het project en vervolgens nader onderzoek naar de effecten nodig. Mocht daarbij blijken dat er nog steeds effecten zijn, dan worden daarvoor passende maatregelen genomen.

Maatregelen

Om (mogelijke) negatieve effecten op het milieu op te vangen kan gedacht worden aan de volgende maatregelen:

- Als algemene maatregel wordt gebruik gemaakt van de duurzaamheidsladder waar mogelijk in combinatie met de [gemeentelijke praktijkrichtlijn \(GPR\)](#). Hiermee heeft duurzaamheid een volwaardige plaats in de planvorming van de ontwikkelingen.
- Nieuw ruimtebeslag is te compenseren door gebieden aan te kopen, dan wel te vrijwaren van bebouwing. De gebieden kunnen dan als groen- en of natuurgebied worden ingericht en beheerd.
- Lokaal kunnen de best beschikbare technieken worden toegepast om stikstofmissie te voorkomen. Het toekomstige [PAS](#)-beleid zet zwaar in op een autonome afname en lokale maatregelen.
- Door het schoonhouden van hemelwater en dat lokaal te laten infiltreren in plaats van afvoeren, is veel van de verdrogingsschade te voorkomen. Dit is vooral van toepassing bij nieuwe bebouwingsvlakken of intensivering van bebouwing. Dit wordt als voorwaarde bij nieuwbouw gesteld. Ook voldoende ruimte voor groen in en om de stad draagt bij aan het voorkomen van verdrogingsschade.
- Landschappelijke inpassing van projecten om een inbreuk op het landschap te verzachten. In bepaalde gevallen is dat zelfs verplicht op basis van de provinciale Verordening Ruimte.
- Om gezondheidseffecten tegen te gaan kunnen verkeersmaatregelen en een ander wegdek oplossingen bieden.
- Voor het aspect gezondheid bij voorkeur gebruik maken van een [gezondheidseffectscreening](#) specifiek voor een ontwikkeling, zodat de milieu- en gezondheidseffecten in samenhang worden beoordeeld.

Nader onderzoek

Het MER is op het abstractieniveau van de structuurvisie afgestemd en beschrijft daarom de milieueffecten op hoofdlijnen. Op het moment dat de ontwikkelingen concreet invulling krijgen in een ruimtelijk plan, is het nodig nader onderzoek te doen op de punten waar dat relevant is. Deze leemte in kennis wordt dan opgelost.

Gevolgen voor de structuurvisie

Gedeeltelijk zijn de projecten in de structuurvisie al in een vergevorderd planvormingsstadium (vastgestelde bestemmingsplannen). Een deel van de ontwikkelingen is echter in een prematuur stadium. Het MER heeft voor die projecten tot meer inzicht geleid. Met name wat betreft cumulatieve effecten van stikstof op natuurgebieden en de gevolgen van aanleg van nieuwe infrastructuur. In de planvorming van die ontwikkelingen zal daarmee rekening gehouden worden.

Op basis van de uitkomsten van het PlanMER is verder in de structuurvisie meer rekening gehouden met:

- Realisering EHS middels natuurgebieden en EVZ's
- Landschappelijke inpassing van ontwikkelingen
- Landschappelijke en cultuurhistorische lijnen in beeld brengen
- Nadere uitwerking van verkeersmaatregelen en ander wegdek in Mobiliteitsplan
- Nadere uitwerking projecten: GOL, aanleg noordelijke parallelstructuur, vervangen van de brug
- Nadere uitwerking projecten: aanleg van nieuwe woningbouwlocaties, overslagterrein bij nieuwe insteekhaven
- Gezondheidseffectscreening en GPR een rol laten spelen bij beoordeling van ontwikkelingen

Waarom een planMER

Voor bepaalde ontwikkelingen uit deze structuurvisie valt niet uit te sluiten dat de drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. worden overschreden. De structuurvisie is daarmee kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten. Ook is op voorhand niet uit te sluiten dat de ontwikkelingen uit de structuurvisie significante effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden hebben. Daarom bevat het planMER tevens een zogenaamde 'Passende beoordeling'.

Milieueffecten per deelaspect

- **Natuur en passende beoordeling**

Door de voornemens uit de structuurvisie worden enkele plant- en diersoorten benadeeld. Deze soorten zijn grotendeels ook in de bestaande natuurgebieden en EVZ's te vinden. Hiervoor is het oordeel over natuur als geheel negatief. Bij de concrete uitwerking van de voorgenomen plannen wordt nader onderzoek gedaan en zo nodig maatregelen genomen om deze effecten te voorkomen.

De structuurvisie heeft voor de Natura 2000-gebieden een neutrale tot positieve uitkomst, met uitzondering van de stikstofdepositie.

De projecten oostelijke insteekhaven en noordelijke ontsluitingsroute en Afbouw Haven' leiden cumulatief voor de Natura 2000-gebieden tot een significant negatief effect als gevolg van stikstofdepositie op de onderzochte Natura 2000-gebieden. In het kader van het bestemmingsplan Afbouw Haven is onderzoek uitgevoerd, waaruit blijkt dat er 'voor Afbouw Haven op zichzelf' geen toename van stikstofoxiden op de omliggende Natura 2000 gebieden is en geen sprake is van significant negatieve effecten. Daarnaast is voor de berekeningen uitgegaan van bepaalde aannames. Zo zijn de berekeningen voor het overslagterrein uitgevoerd met een gemiddeld overslagterrein, met bijbehorende gerelateerde bedrijvigheid. Mogelijk wordt het een overslagterrein zonder gerelateerde bedrijvigheid. Het negatieve effect op Natura 2000 zal daarmee ook minder zijn dan volgt uit de cumulatieve berekeningen en mogelijk zelfs geheel afwezig. Bij nadere uitwerking van het project zal een meer gespecificeerde berekening uitgevoerd moeten worden.

- **Landschap, cultuurhistorie, archeologie**

De te realiseren uitbreiding van de bedrijventerreinen en aanleg van infrastructuur zullen tot een negatief effect op het landschap leiden. Daar tegenover staat het positieve effect dat wordt bereikt door het aanleggen van diverse ecologische verbindingzones en het Natura2000-gebied Langstraat. De voorgenomen ontwikkelingen zullen nauwelijks effect hebben op de cultuurhistorisch waardevolle elementen binnen de gemeente, omdat zij buiten de begrenzing daarvan liggen. De ontwikkelingen liggen veelal in gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde of een reeds verstoord gebied.

Milieueffecten per deelaspect

- **Bodem, water**

Op het schaalniveau van de structuurvisie levert bodemkwaliteit geen problemen op voor de voorgenomen ontwikkelingen. Met de voornemens zal zowel de waterkwaliteit als -kwantiteit niet dusdanig veranderen dat deze een effect zullen hebben ten aanzien van de referentiesituatie. Er zal voldoende waterberging worden gerealiseerd, de ontwikkelingen zullen water-neutraal worden gebouwd en aangelegd.

- **Verkeer, geluid, luchtkwaliteit**

Door de aanleg van de nieuwe infrastructuur wordt Waalwijk beter bereikbaar en worden verkeersknelpunten opgelost of voorkomen. Met name het project GOL heeft effecten op de verkeersstromen in de kern Waalwijk. Daardoor is op enkele plekken sprake van een toename van geluidbelasting. De mate waarin wordt nader te worden onderzocht in het kader van het project GOL. De aanleg van de noordelijke ontsluitingsroute en wegen ter ontsluiting van Afbouw Haven en het Overslagterrein zorgen voor nieuwe verkeersstromen. De intensiteiten zijn acceptabel voor de functie en inrichting van de wegen. Wel is sprake van een toename van geluidbelasting. De overige ontwikkelingen zijn zeer beperkt van invloed op de verkeersintensiteiten. Er is in geen geval sprake van een overschrijding van de norm van 40 µg/m3 voor stikstofdioxide. Ook de norm voor de jaargemiddelde concentratie fijn stof wordt niet overschreden.

- **Externe veiligheid**

De plaatsgebonden risicocontour is niet gelegen ter plaatse van de voornemens en met het voornemen zal ook niet een plaatsgebonden risicocontour worden toegevoegd die buiten de terreingrens van de inrichting valt. Enkele projecten worden binnen een bestaande groepsrisico-contour ontwikkeld waarmee het aantal personen toe zal nemen binnen die zone.

- **Duurzaamheid, klimaat en gezondheid**

Op het gebied van duurzaamheid, gezondheid en klimaat zijn juist de momenten dat ontwikkelingen plaatsvinden kansrijk. De uitbreiding van het windturbinepark is een middel om een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke klimaatdoelstelling.

Gezondheidseffectscreening (GES)

GES staat voor gezondheidseffectscreening. GES is ontwikkeld om bij ruimtelijke planvorming in beeld te brengen wat de werkelijke gezondheidsrisico's zijn rondom enkele milieufactoren, in aanvulling op wettelijke milieunormen of afspraken, die lang niet altijd voldoende zijn om risico's en klachten te vermijden. Niet alleen de feitelijke kwaliteit in de omgeving wordt daarbij in aanmerking genomen, maar ook het aantal blootgestelde mensen.

Met de GES kan blootstelling aan luchtverontreiniging, geluid, stank, externe veiligheid en elektromagnetische velden gezondheidkundig worden beoordeeld. Alle relevante bronnen zoals bedrijven, wegen, spoorwegen, scheepvaart, vliegverkeer en hoogspanningslijnen kunnen hierbij worden betrokken. Daarnaast kunnen de gezondheidseffecten van bodemverontreiniging in beeld worden gebracht. Dit geeft een beeld van de grootte van het gezondheidseffect (GES-score) en het aantal mensen dat er last van heeft (woningscore).

Ter voorbereiding van het MER is een gezondheids-effectscreening uitgevoerd. De huidige gezondheidssituatie in Waalwijk is in beeld gebracht. In de gemeente Waalwijk zijn woningen, doorgaande wegen en bedrijven grotendeels van elkaar gescheiden. Hierdoor is de milieugezondheidskwaliteit ten gevolge van industriële bedrijven, intensieve veehouderijen, het doorgaande verkeer en de hoogspanningslijnen op de plekken waar de meeste woningen staan redelijk tot zeer goed. Echter, in delen de woonkernen van de gemeente Waalwijk zorgt het lokale wegverkeer voor milieugezondheidkundige knelpunten, met name vanwege geluid en luchtkwaliteit. De belangrijkste aanbevelingen die hier uit volgen zijn:

- Behouden en waar mogelijk versterken van de aanpak van de zonering (aparte gebieden voor wonen, wegen en bedrijvigheid) zoals die tot nu toe is toegepast in de structuurvisie en sectoraal beleid zoals de Nota Bedrijventereinen.
- Onderzoek hoe de bestaande milieugezondheidskwaliteit (met name lucht en geluid) ten gevolge van lokaal verkeer verbeterd kan worden.
- Neem gezondheid van het begin af aan expliciet mee bij het uitvoeren van ruimtelijke orderingsplannen.
- In de structuurvisie heeft gezondheid een duidelijke plaats gekregen. In het 'Mobiliteitsplan' als deeluitwerking van de structuurvisie, zal nader worden ingezoomd op het lokale verkeer en zullen passende maatregelen worden opgenomen.

Programmatische aanpak stikstof (PAS)

In de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) werkt een aantal overheden samen om bij Natura 2000-gebieden twee doelen tegelijk te bereiken. Aan de ene kant wordt de achteruitgang van de biodiversiteit in die gebieden, voor zo ver die het gevolg is van stikstofdepositie, tot staan gebracht en omgezet in herstel. Aan de andere kant wordt er weer ruimte gemaakt voor nieuwe economische activiteiten met stikstofuitstoot in de buurt van die gebieden. Die ruimte was er bijna niet meer, want nieuwe vergunningen konden door de rechter worden vernietigd omdat ze in strijd waren met onze internationale verplichtingen op het gebied van biodiversiteit.

Het ligt in de verwachting dat bij de implementatie van het definitieve PAS, meer uitbreidingsruimte ontstaat. Het beoogde PAS-beleid beschouwd minder dan 1 mol N/ha.j per Natura 2000-gebied mogelijk als verwaarloosbaar, waardoor alleen de depositie op het Natura 2000-gebied Langstraat nog een significant effect zou zijn. De benodigde ontwikkelingsruimte wordt per project toegedeeld. Waalwijk streeft er naar o.a. de havenontwikkeling daar deel van uit te laten maken.

6.3 Energie

In deel A - [schema p](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven.

Typering

De gemeente Waalwijk is wat betreft de energievoorziening een traditionele gemeente. De ruimtelijke inrichting is mede bepaald door het gegeven dat energie in onbeperkte hoeveelheden beschikbaar is. Voor de invulling van de energiebehoefte wordt bijna uitsluitend gebruik gemaakt van fossiele brandstoffen. Het grondgebied van de gemeente levert zelfs een beperkte bijdrage aan de beschikbaarheid van fossiele brandstoffen. De afgelopen decennia is hieruit aardgas gewonnen. Het veld is nagenoeg leeg.

Er is een bescheiden begin gemaakt met een bijdrage aan de verduurzaming van de energievoorziening. In het noordoosten van de gemeente staan vijf windturbines en tegen de zuidhelling van de gesloten regionale stortplaats is een grote installatie voor zonne-energie (4214 PV-panelen) geplaatst. Daarnaast zijn op diverse plaatsen in de gemeente kleine installaties voor zonne-energie gerealiseerd en op diverse locaties in de gemeente zijn bodemenergiesystemen aangelegd. Momenteel hebben we voornamelijk zicht op het aantal open bodemenergiesystemen. De open systemen pompen grondwater op om daarmee een gebouw te koelen of te verwarmen.

Ambitie

De gemeente Waalwijk wil op de lange termijn (2043) klimaatneutraal zijn. Een klimaatneutrale gemeente stoot in een jaar geen broeikasgassen uit om tegemoet te komen aan de energievraag. Uitstoot kan eventueel worden gecompenseerd. Het gaat om broeikasgassen zoals CO₂, CH₄, N₂O en CFK's.

Leidend principe

Klimaatneutraliteit is een zeer ambitieuze doelstelling die pas op de heel lange termijn kan worden gerealiseerd, ook als een maximale inspanning wordt geleverd. Om toe te werken naar deze doelstelling gebruiken we de '[trias energetica](#)' als leidend principe.

Speerpunten van beleid

Hoe ver de Waalwijkse samenleving zal zijn richting klimaatneutrale samenleving zal voor een groot deel afhangen van externe factoren die in Waalwijk niet of nauwelijks beïnvloed kunnen worden. Te denken valt hierbij aan technologische innovatie, stijging van de prijzen van fossiele brandstoffen en nationaal en provinciaal beleid in aansluiting op internationale afspraken over klimaatmaatregelen. Deze factoren bepalen de mogelijkheden die in Waalwijk ontstaan. Wat Waalwijk wel in eigen hand heeft is beantwoording of al dan niet gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheden. Speerpunten van beleid zijn daarom:

- **Veilig Energienetwerk.** Het huidige netwerk van hoogspanningsleidingen en kabels moet veilig zijn en voldoen aan de eisen van deze tijd.
- **Afname energiegebruik.** Veel minder energie gebruiken bijvoorbeeld bij woningen en utilitaire gebouwen, in het verkeer, bij fabricageprocessen. Bij iedere activiteit die wordt ondernomen onderzoeken hoe zo weinig mogelijk energie kan worden gebruikt op basis van trias energetica. Bij de ruimtelijke vertaling van dit punt ligt de focus op het treffen van bouwkundige maatregelen aan gebouwen met als doel energiebesparing omdat daar winst te behalen is zowel voor het milieu als de kosten voor energie voor de functies wonen, werken en voorzieningen.
- **Productie duurzame energie.** Op dit moment liggen hiertoe voor Waalwijk kansen bij duurzame energie uit wind, zon, biomassa en [Bodemenergie](#). Dit betekent ook dat Waalwijk geen voorstander is van schaliegaswinning.
- **Afname mobiliteitsbehoefte.** Als een deel van de ritten naar dichtbijgelegen bestemmingen wordt ingevuld met de fiets i.p.v. met de auto heeft dit gevolgen voor benodigde verkeersvoorzieningen. Dit punt is verder onderdeel van het Mobiliteitsplan, zie [paragraaf Netwerk](#).

Bodemenergie

Warmte-koude opslag: het voorkomen van interferentie is een belangrijke randvoorwaarde voor het goed laten functioneren van WKO-systemen. Dit betreft interferentie tussen WKO-systemen onderling en tussen open WKO-systemen en grondwaterverontreinigingen. Met name in het gebied tussen de Taxandriaweg en het Halvezolenpad is sprake van een aantal grootschalige grondwaterverontreinigingen. Met name hier is aandacht voor interferentie nodig. Anderzijds kunnen open WKO-systemen ook worden ingezet voor de beheersing en sanering van grondwaterverontreiniging en zo een bijdrage leveren aan een duurzame kwaliteitsverbetering van de ondergrond.

Geothermie: De diepe ondergrond leent zich voor diepe geothermie. Met diepe geothermie kan elektriciteit worden opgewekt en warmte worden gegenereerd. Het industriegebied Haven en dan met name Haven Acht lijkt de meest logische locatie. Het valt niet uit te sluiten dat er een combinatie te maken is tussen diepe geothermie en CO₂-opslag. Dit kan de haalbaarheid van dergelijke projecten sterk vergroten. De impact van geothermie op de bovengrond omvat de bouw van een energiecentrale waarbij rekening moet worden met de bijbehorende milieucirkels en het leidingwerk.

Trias energetica

De trias energetica is een drie-stappenstrategie voor energiezuinigheid met de volgende prioriteit:

- Op de eerste plaats dient de energievraag zoveel mogelijk verminderd te worden. Dit kan o.a. worden bereikt door kritisch te onderzoeken of functies wel nodig zijn (bijvoorbeeld terrasverwarming), met betere energieprestaties in de nieuwbouw en renovatie (bijvoorbeeld isolatie), met meet- en regeltechniek (bijvoorbeeld daglicht- en bewegingsschakelingen), met technologische vernieuwing (bijvoorbeeld LED-verlichting) en via gedragsverandering;
- Op de tweede plaats dient de overblijvende energievraag zoveel mogelijk uit duurzame bronnen te worden ingevuld (zon, wind, biomassa, aardwarmte, water);
- Op de derde plaats ten slotte dient wat er nog aan fossiele energiebronnen moet worden ingezet, zo efficiënt mogelijk te worden gebruikt. Uiteindelijk doel is dat er geen fossiele bronnen meer worden gebruikt. Zolang dit niet het geval is kan uitstoot worden gecompenseerd.

Rol gemeente

- Basistaken zijn:
 - Ontwikkelingen toetsen aan veiligheidsvoorschriften zoals voor hoogspanningsleidingen.
 - Hoogspanningsleiding in het zuiden van de gemeente wordt verdubbeld om in regionaal verband te kunnen blijven voldoen aan de eisen van deze tijd.
 - Verlenen van vergunningen op basis van het wettelijk vastgestelde energieprestatiecertificaat (EPC).
- Actief (mee) ontwikkelen via (koppeling aan) projecten die leiden tot energiebesparing bij het gemeentelijk gebouwenbeheer.
- Verder vooral kansen benutten door initiatieven te faciliteren, stimuleren en ondersteunen, onder andere:
 - Mogelijkheden voor energiewinning, -opslag en -opwekking met name via zon, wind en biomassa.
 - Bij klimaatneutraal en/of CO2-neutraal bouwen bij nieuwbouw, herstructurering en/of bestaande bouw. Bijvoorbeeld isolatiemaatregelen, meet- en regeltechniek, zonnepanelen op daken, zongericht verkavelen.
 - Voor het uitbreiden van het ecopark ten oosten van het bedrijventerrein Haven in afstemming met de toekomstige ontwikkeling van Haven Acht en/of EVZ langs Drongelens kanaal. Bijvoorbeeld met efficiëntere en/of nieuwe windmolens.
 - Voor elektrisch (openbaar) vervoer. Bijvoorbeeld laadpunten voor elektrische auto's.
 - **Focus op woonlasten** om middels energiebesparing zowel winst te behalen voor het milieu als voor de woonlasten. Indien daarbij prioriteit wordt gegeven aan lagere inkomens heeft deze maatregel een driedubbel effect, zie ook de sociale **paragraaf 6.5**.
- Bedreigingen voorkomen zodat bijvoorbeeld de aanleg van **WKO**-systemen en diepe boringen voor schaliegas winningen geen schade voor het milieu gaat opleveren.

Focus op woonlasten

Duurzaamheid speelt een steeds grotere rol in het wonen, de focus ligt daarbij op energiebesparing omdat daar veel winst te behalen is voor het milieu en de woonlasten. Hiervoor zijn momenteel twee regelingen operationeel: duurzaamheidsregeling voor particuliere woningen en stimuleringsregeling voor de sociale woningbouw.

Het nieuwe energieakkoord biedt vanaf 2014 ruimere mogelijkheden voor gemeenten voor stimulering, verleiding om deel te nemen en ontzorging bij uitvoering van de maatregelen. Vaak zal sprake zijn van collectieve inkoop/deelname waarbij ook nadrukkelijk de marktpartijen leidend zullen zijn in de voorbereiding en uitvoering.

6.4 Erfgoed

In deel A - [schema q](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven.

Typering

De veengebieden op de overgang van rivierengebied naar zandgronden zijn niet alleen voor landschap en natuur van belang maar ook cultuurhistorisch vanwege het nog aanwezige slagenlandschap met de typerende lange, smalle verkaveling.

Cultuurhistorisch waardevolle lijnelementen zijn vooral ontstaan als gevolg van de turfwinning in de vorm van oude wegen, dijken en waterlopen. Dit zijn de landschappelijke lijnen vanuit de ondergrond. In de gehele gemeente blijkt bovendien nog de karakteristiek van het verleden van schoen- en lederindustrie, onder ander uit de cultuurhistorische waardevolle bebouwing.

Met name de omgeving van de oude bebouwingslinten kenmerkt zich met een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Tegelijkertijd zien we dat veel erfgoed op de korte of langere termijn haar gebruiksfunctie dreigt te verliezen, bijvoorbeeld doordat de gebruiksmogelijkheden beperkt zijn. Dit betekent dat het onderhoud en behoud van dit erfgoed op termijn onder spanning komt te staan. Dit vraagt aandacht voor de wijze waarop we met ons erfgoed omgaan.

De [decentralisering van het monumentenbeleid](#), via het omgevingsbeleid, heeft gemeenten direct verantwoordelijk gemaakt voor de zorg van cultureel erfgoed binnen de eigen gemeente.

Ambitie

Onze ambitie is het bestaande erfgoed voor de langere termijn veilig stellen.

Leidend principe

Leidend principe is het Waalwijkse erfgoed in de vorm van cultuurhistorische waarden van ondergrond, lijnen en gebouwen te behouden en versterken.

Decentralisatie monumentenbeleid

Door een verandering in de WRO zijn provinciebesturen niet meer direct betrokken bij inhoudelijke afwegingen van gemeentelijke belangen. Het belang van een goede lokale visie op Erfgoed in Waalwijk dient daarom te worden opgesteld die deze belangen over een langere termijn te waarborgen. De basistaken binnen het RO proces ligt nu primair bij de gemeente zelf. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zal zowel een afweging worden gemaakt over de waarden bovengronds (monumenten, en ondergronds). Deze afweging dient objectief te kunnen worden getoetst aan de gezamenlijke visie. Deze afweging heeft daarna ook direct invloed op de basistaken rondom de vergunningverlening.

Speerpunten van beleid

Erfgoed en monumentenzorg is maatwerk en voor een groot deel ook mensenwerk. Het belang van aandacht voor het menselijke aspect is belicht in de sociale [paragraaf 6.5](#). Speerpunten om hieraan te werken zijn:

- **Stimuleren onderhoud:** doordat er minder geld beschikbaar komt voor het instandhouden van particuliere eigendommen wordt gezocht naar een invulling waarbij advies aan de particuliere eigenaar centraal komt te staan.
- **Stimuleren hergebruik:** Bij hergebruik van erfgoed gaat het om een flexibele functionele invulling van gebieden, objecten en gebouwen waar behoefte aan is met voldoende behoud van de cultuurhistorische waarden. De komende jaren zullen veel gebouwen hun functie verliezen. Dit betekent niet dat deze panden geen toekomst meer hebben. Zo zal een nieuw bestemmingsplan zorgen voor ruimere functiemogelijkheden in de oude linten en daarmee voorzetting van gebruik en dus instandhouding. Daarnaast zullen we eigenaren ondersteunen in hun zoektocht naar mogelijkheden inzake restauratie, herbestemming en exploitatie.
- **Vergroten bewustwording:** de gemeente maar ook de particuliere eigenaren zijn de schatbewaarders van ons erfgoed. Naast de inspecties van de monumentenwacht is er tevens de Ruimtelijke Kwaliteitscommissie welke als onafhankelijk deskundig advies orgaan advies uitbrengt aan eigenaren en gemeente. Door hen is een deskundig advies en het bewust maken van alle betrokken partijen gewaarborgd. Belangrijks is het zoeken naar samenwerking met Heemkundekringen, Onderwijs, het Uitpunt, Museum en Verenigingen om ons Erfgoed onder de aandacht te brengen en te houden. Informatie over erfgoed zal digitaal ontsloten gaan worden.

Rol gemeente erfgoed

- Basistaak tot bescherming monumentale en archeologische waarden en bedreiging daarvan voorkomen op basis van wet- en regelgeving.
- Basistaak tot vaststellen gemeentelijke [Erfgoedbeleid](#). Op basis van onder andere de Monumentenwet 1988.
- Actief (mee) ontwikkelen bij (koppeling aan) andere projecten.
- Verder vooral kansen benutten door initiatieven te faciliteren, stimuleren en ondersteunen, onder andere:

- Informatieverstrekking inzake restauratie, herbestemming en exploitatie.
- Voor versterking cultuurhistorische lijnen, o.a. Winterdijk en Halvezolenpad, zie het hoofdstuk over de ondergrond.
- Door ruimere gebruiksmogelijkheden indien sprake is van (dreigend) functieverlies en leegstand.
- Digitaal ontsluiten informatie over erfgoed.

Erfgoedbeleid

Waalwijk beschikt over een aantal inventarisatie-en waardenkaarten die samen met de Erfgoedverordening de basis voor het Erfgoedbeleid vormen:

- Lange lijnen in het Landschap
- Archeologische waardenkaart
- Cultuurhistorische waardenkaart
- Lijst met gemeentelijke- en rijksmonumenten.

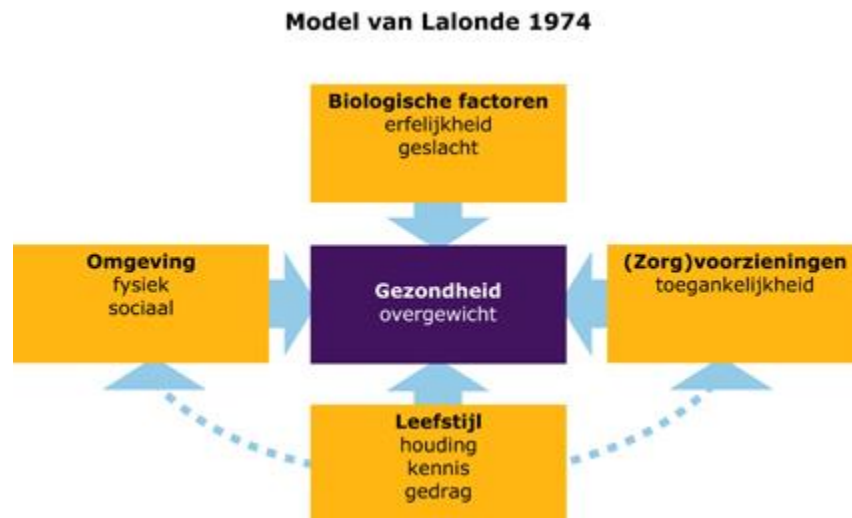
Van belang is dat deze gegevens worden geactualiseerd alvorens tot beleidskeuzes te komen.

6.5 Sociaal

In deel A - [schema r](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven. De verbinding tussen het sociale en ruimtelijke beleidsveld wordt in deze paragraaf ingestoken op basis van een brede uitleg van het begrip gezondheid.

Gezondheidsfactoren

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft als doel om de gezondheid van de wereldbevolking te verbeteren. Volgens de WHO is gezondheid een toestand van lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden. Gezondheid hangt dus niet alleen af van de afwezigheid van ziekte en gebrek; het is een veel breder begrip. De WHO hanteert het model van Lalonde, een model dat op een eenvoudige manier duidelijk maakt dat voor het effectief beïnvloeden van gezondheidsproblemen beleid nodig is dat inspeelt op meer factoren.

Volgens Lalonde wordt gezondheid van mensen bepaald door vier factoren:

- Biologische of genetische aanleg, bijvoorbeeld erfelijkheid, geslacht, leeftijd.

- Leefstijl, bijvoorbeeld voedingsgewoonten, beweegpatroon, alcoholgedrag.
- Sociale en fysieke omgeving, bijvoorbeeld sociale relaties, werk en wonen.
- Gezondheidszorg, bijvoorbeeld de organisatie, toegang en kwaliteit.

Veel van de factoren die van invloed zijn op gezondheid, zijn niet direct vanuit gezondheidsbeleid te beïnvloeden. Hiervoor zijn ook maatregelen nodig vanuit andere beleidsterreinen, zoals onderwijs, ruimtelijke ordening, sociale zaken of milieu. Andersom kan gezondheid een bijdrage leveren aan de doelstellingen van andere beleidssectoren: gezonde kinderen kunnen beter leren, gezonde burgers kunnen aan het werk of op andere fronten meedoen in de maatschappij, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger.

Gezonde leefomgeving

De omgeving waarin we wonen en werken is veel gezonder dan een eeuw geleden. Toch zijn er nog steeds gezondheidsproblemen die direct verband houden met onze fysieke leefomgeving zoals luchtverontreiniging en geluidsoverlast of hierdoor indirect worden beïnvloed zoals overgewicht en te weinig beweging.

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving waarin het prettig is om te wonen, die uitnodigt tot gezond gedrag, en waar de druk op gezondheid zo laag mogelijk is. Gezondheid wordt daarbij dus breed opgevat en ook maatregelen die gezond gedrag beïnvloeden spelen hierin mee, zoals beweging en mobiliteit voor zowel de fysieke als geestelijke gezondheid.

Vanwege het belang van een gezonde leefomgeving zijn in deze structuurvisie waar mogelijk verbanden gelegd tussen fysieke omgeving, sociale omgeving en de effecten op gezondheid. De belangrijkste zijn te vinden in de volgende paragrafen:

- [4.2 Ondergrond](#). Natuur, landschap en *groen in de wijk* en de nabij omgeving hebben een gunstig effect op de leefbaarheid en gezondheid.
- [4.3 Netwerken](#). Voldoende mobiliteit voor iedereen om deel te nemen aan de samenleving. Met aandacht voor specifieke groepen, zoals ouderen, mensen met een zorgvraag en jongeren.

- **4.4 Wonen.** *Geschiedt wonen* aanbieden voor alle levensfasen al dan niet met een zorgbehoefte, aanpassingen in woningvoorraad als gevolg van scheiden wonen – zorg*.
 - **4.5 Werken.** *Iedereen werkt mee** naar vermogen bij voorkeur via een reguliere baan, maar als dat (nog) een brug te ver is, door op een andere manier te participeren in de samenleving.
 - **4.6 Voorzieningen.** Aanpassingen in zorgvoorzieningen als gevolg van scheiden wonen – zorg*.
 - **6.1 Duurzaamheid.** De voorgaande punten komen samen in de uitwerking van de duurzaamheidsladder voor functionele ontwikkelingen.
 - **6.2 Milieu.** *Gezondheidseffectscreening* als methodiek om effecten van ruimtelijke plannen op de gezondheid concreet te maken en mee te wegen.
 - **6.3 Energie.** Minder woonlasten door energiebesparende maatregelen, met prioriteit voor de lagere inkomens.
 - **6.4 Erfgoed.** Focus op stimuleren en bewustwording van mensen.
- Voor de *schuin gedrukte onderwerpen* is hierna vanuit een sociale invalshoek de ruimtelijke impact toegelicht. De punten met een * komen samen terug in de *transities*.

Gezondheidseffectscreening

Het is een taak van gemeenten om gezondheid mee te wegen in het kader van de Wet Publieke Gezondheid. Door vroegtijdig in het ruimtelijke planvormingsproces aandacht te besteden aan de invloed van fysieke omgevingsaspecten op de gezondheid, kan een gezonde leefomgeving worden gecreëerd. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de *Gezondheidseffectscreening (GES)*, een kwantitatieve methodiek om lokale gezondheidseffecten van stedelijke ontwikkelingsprojecten zichtbaar te maken. GES is een succesvol screeningsinstrument om inzicht te krijgen in de gezondheidsaspecten van ruimtelijke planvorming.

Het *planMER* behorend bij deze structuurvisie is mede gebaseerd op de GES. In paragraaf '6.2 Milieu' is dit nader toegelicht. De belangrijkste aanbevelingen uit de GES zijn:

- Behouden en waar mogelijk versterken van de aanpak van de zonering (aparte gebieden voor wonen, wegen en bedrijvigheid) zoals die tot nu toe is toegepast in de structuurvisie en sectoraal beleid zoals de Nota Bedrijventereinen.

- Onderzoek hoe de bestaande milieugezondheidskwaliteit (met name lucht en geluid) ten gevolge van lokaal verkeer verbeterd kan worden.
- Neem gezondheid van het begin af aan expliciet mee bij het uitvoeren van ruimtelijke ordeningsplannen.

Een groene wijk

Wie in een groene wijk woont, voelt zich beter en bezoekt minder vaak de huisarts. Een groene omgeving vermindert stress, nodigt uit tot bewegen en het ontmoeten van buurtbewoners. Daarnaast is groen in de buurt goed voor de ontwikkeling van kinderen en kan het bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling, zingeving en een goed microklimaat. Kortom, groen in de wijk is essentieel voor het verbeteren van de gezondheid van haar inwoners.

Het is daarom van belang het verband tussen *gezondheid en groen* mee te wegen bij het plannen en inrichten van groen in de wijk.

Sportdeelname 75%

Een gezond groenbeleid versterkt ook het gemeentelijke sportbeleid. Het landelijk streven is om met het Olympisch Plan 2028 iedereen zoveel mogelijk aan het sporten en bewegen te krijgen. Het huidige sportbudget dwingt onze focus te richten op haalbare ambities. Met het landelijk streven om een sportdeelname van 75 % te realiseren hebben we onze doelstelling als volgt geformuleerd: we streven ernaar dat minimaal 75 % van de jeugd van 6 t/m 14 jaar in de gemeente Waalwijk wekelijks sport in georganiseerd verband. Door expliciet aandacht te besteden aan een gezonde leefomgeving worden deze, maar ook andere groepen dan alleen de jeugd, gestimuleerd om meer te gaan bewegen.

Transities

De komende jaren worden de gemeenten geconfronteerd met drie grote decentralisaties (ook wel transities genoemd) in het sociale domein.

Delen van de AWBZ (begeleiding) worden overgeheveld naar gemeenten, evenals de jeugdzorg (jeugdhulp 0-18 jr) en de uitvoering van de Participatiewet. In plaats van te kijken naar de afzonderlijke ontwikkelingen die op de gemeente afkomen wordt het totaal van de transities bekeken als een kans om anders met de behoefte, kracht en mogelijke ondersteuning van de inwoners om te gaan. Dit maakt het mogelijk om uit te gaan van de kansen, niet van de bedreigingen;

kiezen voor een eigen benadering: niet de protocollen en regels staan voorop, maar vanuit de inwoners wordt gekeken naar wat er nodig is aan hulp en ondersteuning. Als basis wordt gestreefd naar inwoners die zichzelf kunnen redden, werk en inkomen hebben, hun leven zelf kunnen organiseren, jongeren die succesvol zijn, diploma's halen en aan het werk gaan. Hiermee beperken we het aantal gezinnen dat nog een beroep doet op betaalde ondersteuning, waardoor voor de gezinnen die het echt nodig hebben een goed passend aanbod kan worden gedaan. Zie ook de alinea's hierna over 'Iedereen werkt mee' en 'Scheiden wonen – zorg'.

Iedereen werkt mee

Het kabinet wil dat alle mensen als volwaardige burgers kunnen meedoen aan de samenleving. Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2014 wil het kabinet mensen die nu nog aan de kant staan kansen bieden. Samen met werknemers én werkgevers worden de grote onderwerpen op arbeidsmarkt gebied aangepakt.

We streven naar een zo hoog mogelijke participatiegraad van onze inwoners, waarbij economische zelfstandigheid voorop staat. Deze visie is opgenomen in de participatienota "Iedereen doet mee" van de drie Langstraatgemeenten Waalwijk, Heusden en Loon op Zand. We willen dat niemand aan de kant staat en dat iedereen naar vermogen participeert. In uitvoerende zin is hiervoor [Baanbrekers](#) opgericht.

De verwachting is dat er op termijn door de demografische ontwikkelingen een tekort aan arbeidskrachten zal ontstaan en dat we meer mensen aan het werk moeten krijgen om aan de vervangingsvraag te kunnen voldoen. Dat betekent dat iedereen, ook degene met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, nodig is. We hebben echter op dit moment ook te maken met de effecten van de economische crisis en we zien een krimp van de werkgelegenheid. Daarbij heeft het huidige kabinet plannen om het aantal beschutte werkplaatsen voor mensen met een beperking af te bouwen. Werkgever worden meer verantwoordelijk voor het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De vraag van de werkgever is leidend.

Met een goed onderwijsklimaat waarbij opleiding en werk goed op elkaar aansluiten, zeker voor de sectoren die in Waalwijk veel te bieden hebben bereiken we meer. In regionaal verband werkt de gemeente hieraan via

het [Sociaal-Economisch Team \(SET\)](#) en het [Sociaal-economisch beleidsplan](#).

De gemeente gaat het voor werkgevers aantrekkelijk maken om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (tijdelijk) in dienst te nemen met zo min mogelijke bureaucratie en afspraken bij aanbestedingen. Zo werken we in Waalwijk aan een aantrekkelijk werklandschap.

Scheiden wonen - zorg

De komende decennia zal het aantal zelfstandig wonende ouderen en mensen met een zorgvraag sterk toenemen. Dit vanwege de vergrijzing maar ook als gevolg van de plannen van het rijk om wonen en zorg te gaan scheiden (extramuralisering). Daarbij gaat het niet alleen om fysieke maar ook om geestelijke zorg, bijvoorbeeld vanwege een verstandelijke beperking of psychiatrische achtergrond. Scheiden wonen-zorg betekent bijvoorbeeld dat intramurale voorzieningen zoals verpleeghuis en beschut wonen worden afgebouwd. Hierdoor zoeken meer mensen met een beperking aangepaste woningen met begeleiding. Naarmate mensen ouder worden, krijgen mensen doorgaans te maken met fysieke beperkingen. Dit heeft gevolgen voor de geschiktheid van de woning.

De gemeente Waalwijk wil via haar beleid zorg dragen voor voldoende geschikte, [levensloopbestendige woningen](#) zodat de keuzevrijheid van deze specifieke groepen zo optimaal mogelijk kan blijven.

Baanbrekers

Baanbrekers is de uitvoeringsinstantie van de gemeenten Heusden, Loon op Zand en Waalwijk. De organisatie is op 1 januari 2013 ontstaan door de fusie van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Midden-Langstraat (ISD) en de Dienst Werkbedrijf voor gesubsidieerde arbeid, activering en trajecten Midden-Langstraat (WML). Baanbrekers geeft in de Langstraat invulling aan het sociale vangnet voor mensen die op enig moment op de gewone arbeidsmarkt geen werk hebben gevonden. Baanbrekers voert de wettelijke taken uit van de verstrekking van uitkeringen en het begeleiden van mensen met een indicatie voor de sociale werkplaats. Steeds meer is deze organisatie erop gericht om mensen van werk naar werk te begeleiden of, indien dit niet mogelijk is, te laten participeren in de maatschappij.

Gezondheid en groen

De onderstaande tabel geeft suggesties voor welk type groene inrichting op welke wijze zou kunnen bijdragen aan de gezondheid van bewoners en gebruikers. Dit kan als hulpmiddel dienen bij het plannen en inrichten van het groen in de wijk wanneer bepaalde gezondheidseffecten nagestreefd worden. Bij uitbreidingen begint dit bij het reserveren van ruimte t.b.v. groen. De Nota Ruimte (2006) geeft bij uitbreidingen een richtgetal van 75 m2 groen per woning en is een goed vertrekpunt.

Gezondheidseffect	Inrichting en soort groen
Herstel van stress en aandachtsmoeheid	Kleinschalig groen, zoals hofjes, binnentuinen, buurttuinen, bomenlanen, moestuinen, maar ook parken en plantsoenen.
Stimuleren van bewegen	Groen dichtbij de woning met mogelijkheden voor wandelen, spelen, sporten en tuinieren, zoals parken, speelweides en volkstuinen. Maar ook bijvoorbeeld veilige en aantrekkelijke groene fiets- en wandelroutes van en naar scholen, speelplekken, sportlocaties, winkels en andere voorzieningen.
Bevorderen van sociale contacten	Groen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, omdat er ontmoetingsplaatsen zijn of activiteiten georganiseerd worden. Bijvoorbeeld banken om te verpozen en uit te rusten, het samen tuinieren of onderhouden van het groen.
Ontwikkeling van kinderen	Groen dat uitnodigt tot spelen en leren, zoals avontuurlijke groene speelruimtes, groene schoolpleinen, kinderboerderijen, parken en plantsoenen.
Zingeving	Kleine sociale of 'stille' groenplekjes zoals hofjes, binnentuinen, moestuinen en buurttuinen.
Verbeteren van het microklimaat	Alle soorten groen van kleinschalig groen zoals binnentuinen, daktuinen en geveltuinen naar grootschalig groen zoals parken, bomenlanen en groenstroken.

Sociaal-economisch Team (SET)

Het Sociaal-economisch Team (SET) is in 2012 opgericht om, samen met ondernemers en onderwijs, vorm te geven aan het arbeidsmarktbeleid in de Langstraat. Vraagstukken met betrekking tot werk en werkgelegenheid houden namelijk niet op bij de grenzen van de lokale gemeenschap en overstijgen (vaak) de spankracht van individuele bestuurders en individuele organisaties. Het SET gaat uit van de situatie in de Langstraat en van de gezamenlijke vragen en belangen van de drie gemeenten daarbinnen. Er worden regionale keuzes gemaakt, terwijl de inkleuring naar de lokale situatie de verantwoordelijkheid van elke afzonderlijke gemeente blijft.

Sociaal economisch beleidsplan

Het SET stelt een gezamenlijke visie op voor de kansen en bedreigingen in het sociaal economisch profiel van de Langstraat. Doel van dit sociaaleconomisch beleidsplan is te werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt in de Midden-Langstraat om bij te dragen aan het welzijn van de inwoners. De visie gaat onder meer over het woon- en leefklimaat en de arbeidsmarkt in de Langstraat en over de ontwikkelingen aan de vraagzijde: hoe spelen we in op werkgelegenheidsontwikkeling en vacatures. Maar ook over de economische structuur, werkgelegenheid, het voorzieningenniveau en de bedrijvendynamiek. Kortom het economische EN sociale beleid geïntegreerd.

7. Conclusies en aanbevelingen

In deel A - [schema s](#) zijn de hoofdlijnen uit deze paragraaf weergegeven.

Conclusies

Vanuit de gekozen doelen zijn in deze structuurvisie zowel inhoudelijke als procesmatige ambities voor 2035 uitgewerkt. Om de juiste keuzes voor 2025 te maken zijn leidende principes geformuleerd met speerpunten van beleid. Vanuit de speerpunten volgen inhoudelijke projecten en werkzaamheden waarbij de gemeente procesmatig kiest voor een bepaalde rol. Deze structuurvisie geeft ons daarmee de volgende inzichten:

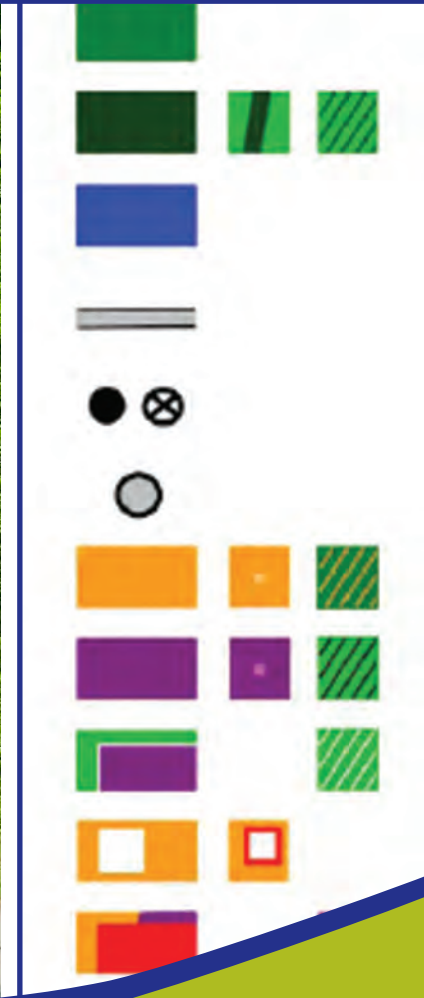
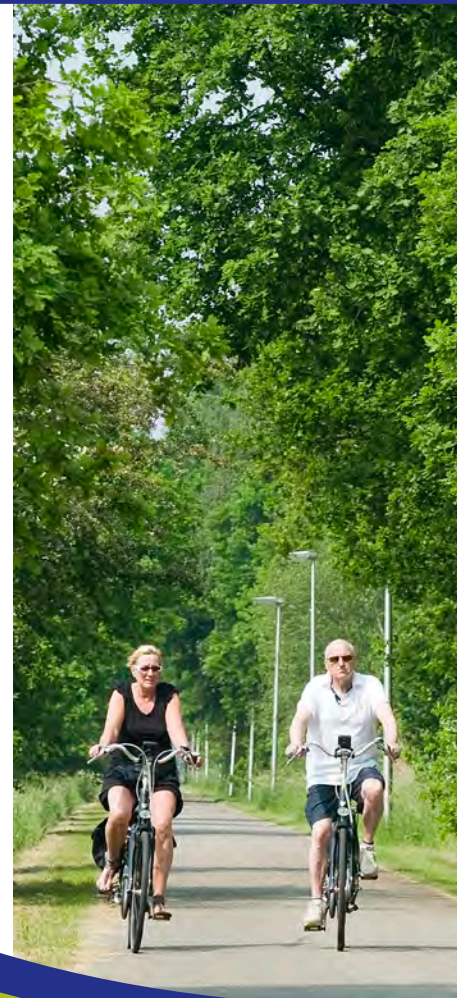
- Afmaken waar we aan begonnen zijn. Het realiseren van al in gang gezette en geplande ontwikkelingen vormen een goede basis voor de periode tot 2025.
- Positiebepaling lokaal, regionaal, provinciaal. Essentieel om de verantwoordelijkheden en belangen van Waalwijk goed te kunnen inbrengen in de samenwerking op lokale, regionale en provinciale schaal.
- Combinaties projecten en verbanden sectoraal beleid. Dit document biedt een overzicht van alle gemeentelijke ruimtelijk relevante projecten. Dat maakt het leggen van verbanden tussen de verschillende sectorale beleidsvelden en het maken van combinaties tussen projecten makkelijker.
- Duurzame, verantwoorde keuzes. De gemeente kan zo verantwoorde keuzes maken voor de korte termijn waarbij het realiseren van de visie op de langere termijn mogelijk blijft.

Aanbevelingen

Deze structuurvisie biedt ons een goede basis voor de te maken keuzes de komende jaren. De maatschappelijke veranderingen gaan in deze tijd echter zeer snel. In een volgende versie van de structuurvisie willen wij daarom in ieder geval de volgende zaken uitwerken:

- Vertaling nieuwe strategische visie. Na de verkiezingen in 2014 zal door de nieuwe raad ook de strategische visie geactualiseerd. Een volgende versie van de structuurvisie zal wederom een vertaling zijn van de nieuwe strategische visie.

- Sociaal-ruimtelijk. In deze structuurvisie is een sociale paragraaf uitgewerkt met verwijzingen naar de ruimtelijk relevante aspecten. In een volgende versie van de structuurvisie is het wenselijk deze op te stellen vanuit een sociaal-ruimtelijke invalshoek. Daardoor worden sociale aspecten vanaf het begintraject meegenomen.
- Visie op trends. Ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, decentralisatie en het klimaat zijn erg in beweging op dit moment. Het nog nadrukkelijker meewegen van deze trends in de visie biedt toegevoegde waarde als het gaat om de visie op de langere termijn.

Bijlagen

Structuurvisie ontwerp

Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden

Bijlagen

Begrippen, afkortingen, legenda

Begrippen

Hart van Brabant

Samenwerkingsverband met de gemeenten Waalwijk, Tilburg, Loon op Zand, Oisterwijk, Dongen, Gilze Rijen, Hilvarenbeek en Goirle. Heusden is ingedeeld bij de regio Noord-oost maar sluit op veel onderdelen wel aan bij regio Hart van Brabant.

Kleinstedelijk

Wonen in een relatief hoge dichtheid, een diversiteit aan doelgroepen, een menging van functies en ook lage hoogbouw op bepaalde plaatsen in het centrum.

Lagenbenadering

De lagenbenadering gaat in deze visie uit van de volgende drie lagen:

- De **ondergrond** bestaat uit water, bodem en het zich daarin bevindende leven. Ook natuur en landschap rekenen we tot deze laag. Deze laag is als 'ruimtelijke drager' van oudsher sturend voor het gebruikspatroon. Met een verandertijd van > 100 jaar voltrekken veranderingen in de onderste laag zich heel langzaam.
- De **netwerken** bestaan uit de infrastructuur van weg en water. Deze 'ruimtelijke structuren' hebben een middellange verandertijd van 20-80 jaar.
- De **functies** bestaan uit de ruimtelijke patronen ten gevolge van menselijk gebruik, ofwel de 'ruimtelijke inrichting' voor wonen, werken en voorzieningen. Deze laag is nauw verweven met de ondergrond en de netwerken, met een hoge verandertijd van 10-40 jaar.

De onderwerpen energie en erfgoed hebben onderdelen die doorwerken in alle lagen en komen daarom aan bod in het hoofdstuk over duurzaamheid.

Langstraat

Samenwerkingsverband met de gemeenten Waalwijk, Heusden en Loon op Zand.

Rollen

Onderscheid wordt gemaakt in de volgende gemeentelijke rollen:

- **Basistaken**
 - Taken die moeten op basis van wet- en regelgeving of waarvan we vinden dat ze moeten.
- **Actief (mee) ontwikkelen**
 - Plannen en projecten die we (mee) willen ontwikkelen. Alleen of samen met partners.
 - Relatief grote investering gemeentelijke middelen (tijd en geld)
- **Kansen benutten**
 - Ontwikkelingen waarvan we vinden dat die moeten kunnen maar die we niet actief (mee) willen ontwikkelen.
 - Inzetten op faciliteren, stimuleren, ondersteunen.
 - Relatief beperkte investering gemeentelijke middelen (tijd en geld) ten opzichte van actief (mee) ontwikkelen.
- **Bedreigingen voorkomen: activiteiten die we willen voorkomen**
 - Activiteiten met negatieve effecten op het publieke belang die we willen voorkomen.
 - Beschermen van waarden en reserveren van ruimte.

Afkortingen

EHS Ecologische Hoofdstructuur

EPC Energieprestatiecertificaat

EVZ Ecologische Verbindingszone

LNC Landschap, natuur en cultuurhistorie

OV Openbaar vervoer

GOL Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat

WKO Warmte Koude Opslag

Legenda Abstract beeld

		Open rivierenlandschap
		Besloten zandgronden
  		Natuur / verbindingszone / uitbreiding
		Water
		Hoofdweg
 		Afslag compleet / incompleet
		Aangepast knooppunt
  		Wonen / herstructurering / uitbreiding
  		Werken / herstructurering / uitbreiding
  		Ecopark / uitbreiding
 		Voorzieningen / leisure shopping
  		Leisure, gemengde economische zone / uitbreiding

Bijlage

Trends

Een aantal trends die zich voordoen in de samenleving zijn in deze bijlage kort beschreven. Daarbij is vooral gekeken naar trends die invloed hebben op het toekomstig ruimtegebruik. Deze trends zullen er niet voor zorgen dat onze fysieke leefomgeving in de komende jaren ineens drastisch verandert. Maar op langere termijn zullen dergelijke ontwikkelingen, als ze doorzetten, van grote invloed zijn op de manier waarop we met onze ruimte omgaan. Een belangrijke bron voor deze bijlage is de Tussenbalans van de strategische visie welke in 2012 door het college is vastgesteld.

Schuin gedrukt is de situatie voor Waalwijk aangegeven indien relevant.

Sociaal-maatschappelijk

Op sociaal-maatschappelijk vlak lijken er binnen de samenleving twee bijna tegengestelde stromingen te zijn. Enerzijds is er sprake van een schaalvergroting of **globalisering**. Er zijn tegenwoordig zoveel mogelijkheden om je blikveld te verruimen, zoals een toenemend gebruik van internet, internationale reizen, sociale netwerken. Tegelijkertijd is er ook een waarneembare trend naar **lokalisering**. Behoeftte aan kleinschaligheid en een betrokkenheid met de directe leefomgeving zijn daarvan voorbeelden. Deze trend noemen we ook wel 'glokalisering'.

Demografie

Op demografisch vlak verandert de **bevolkingsopbouw** van de samenleving. Meest in het oog springend is de toenemende vergrijzing en ontgroening: het aantal pensioengerechtigden stijgt snel, het aantal jongeren daalt. Daardoor stabiliseert de demografische ontwikkeling: de snelle groei van het aantal inwoners van de afgelopen decennia is verleden tijd en in bepaalde delen van het land leidt dit zelfs nu al tot krimp. Dit zorgt ervoor dat een kleinere werkzame beroepsbevolking grotere sociale lasten zal gaan betalen. De gewijzigde bevolkingssamenstelling zal effect hebben op de woningmarkt, de arbeidsmarkt en de (zorg)voorzieningen. Met een grotere toeloop van arbeidsmigranten moet rekening worden gehouden maar zal deze trend niet teniet doen.

De komende jaren wordt voor Waalwijk nog een lichte groei voorspeld. Op termijn wijzen de demografische ontwikkelingen ook voor Waalwijk op krimp.

Klimaat

De opwarming zet door, hierdoor komen zachte winters en warme zomers vaker voor de winters worden gemiddeld natter en ook de extreme neerslaghoeveelheden nemen toe. De hevigheid van extreme regenbuien in de zomer neemt toe, maar het aantal zomerse regendagen wordt juist minder. De **klimaatveranderingen** in het windklimaat zijn op dit moment nog klein ten opzichte van de natuurlijke grilligheid. De zeespiegel blijft stijgen (KNMI, 2009).

Door de temperatuurstijging neemt de kans op hittestress in stedelijk gebied toe. Boven steden kunnen zich bij extreme warmte, helder en windstil weer 'hitte-eilanden' ontwikkelen, omdat het omringende platteland 's nachts sterker afkoelt dan de stad.

Hoe groter de stad, hoe sterker dit effect. Vooral voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en mindervaliden, kan dit een probleem zijn. Door de toename van het aantal hittegolven zal de kans op zomersmog door hoge ozonconcentraties toenemen.

Ook voor Waalwijk zijn de klimaatveranderingen van belang, zeker vanwege de ligging aan de Bergsche Maas.

Fossiele brandstoffen

De wetenschap dat sprake is van **eindigheid van fossiele brandstoffen** zorgt voor een sterkere behoefte aan duurzame opwekking van energie.

Dit speelt ook in Waalwijk.

Digitaal

Verdergaande **digitalisering** en daarmee gepaard gaande oplossingsmogelijkheden ontwikkelen zich in een hoog tempo en zijn nog (lang) niet uitontwikkeld. Toepassingen doen zich voor op allerlei gebieden, bijvoorbeeld logistiek, zorg, onderwijs maar recentelijk ook steeds meer op detailhandel. De toename van internetverkoop heeft ook in ruimtelijke zin gevolgen zoals minder winkels, andere winkelformules, toename koerierdiensten.

Dit speelt ook in Waalwijk.

Economie

De dreigende ineenstorting van de bankensector en de problemen met de overheidsfinanciën van een aantal Europese landen hebben grote gevolgen voor de **economische ontwikkeling**. Er is sprake van een langdurige stagnerende economie, ook in Nederland. De gevolgen van deze economische crisis werkt door op burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Dit uit zich bijvoorbeeld in toename werkeloosheid, faillissementen en afname van financiële middelen, vertrouwen. Dit wordt versterkt doordat banken nu meer zekerheid eisen als het gaat om krediet- en hypotheekverstrekking aan bedrijven en consumenten. Op allerlei manieren wordt geprobeerd de gevolgen van de economische ontwikkelingen de baas te worden. Enerzijds door schaalvergroting, bijvoorbeeld in de bedrijfsvoering en anderzijds door een toename aan kleinschalige initiatieven zoals startende bedrijfjes/zzp-ers, coöperaties. In de woningmarkt is een tegenbeweging gaande in de vorm van daling huizenprijzen, hervorming regelgeving en toename in aflossingen. De huidige economische crisis laat zich hopelijk snel opvolgen door een periode van opleving maar zal wel blijvende veranderingen in de economische structuur achterlaten. *In Waalwijk merken we dit onder andere doordat geplande locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen niet of lastiger te realiseren zijn.*

Organisatie overheid

De komende jaren gaat er veel veranderen bij overheidsorganisaties door **decentralisaties, opschaling en teruglopende middelen**. Decentralisatie betekent dat gemeenten taken overnemen van rijk en/of provincie. Het is daarbij niet vanzelfsprekend dat gemeenten dan ook meer beleidsvrijheid krijgen.

Door de hoeveelheid en complexiteit van taken is tegelijk sprake van een toename van opschaling in organisatie zowel op strategisch, tactisch als operationeel niveau. Opschaling is vooral merkbaar door een toename in regionalisering van diensten en samenwerking tussen overheden. Daarnaast speelt de discussie rondom het huis van Thorbecke. In onderzoek is of de overheid in de toekomst beter georganiseerd zou kunnen worden met grotere provincies en/of 100.000+ gemeenten.

Terugloop van financiële middelen komt door door rijksbezuinigingen en afname van eigen inkomsten (grondexploitatie, OZB). De vanzelfsprekendheid waarmee een gemeente woningbouwplannen kon ontwikkelen om daarmee geld te genereren voor andere ontwikkelingen in het voorzieningenaanbod van de gemeente zijn voorbij.

Een voorbeeld van decentralisaties en teruglopende middelen zijn de zogenaamde transities. Dit betekent dat het kabinet op het terrein van de Algemene Wet bijzondere ziektekosten (AWBZ), de jeugd en de sociale zekerheid taken wil gaan overdragen naar gemeenten. Dit heeft grote consequenties voor de gemeenten. Deze zogenaamde transities gaan gepaard met forse bezuinigingen. Bij de gemeenten ligt de opdracht om deze taken, ondanks de bezuinigingen, adequaat uit te voeren. De Participatiewet is de eerste wet van de decentralisaties die in werking treedt.

Ook Waalwijk moet de gevolgen van decentralisatie en teruglopende middelen vertalen op gemeentelijk niveau. Daarbij wordt tegelijk zo veel mogelijk regionaal samengewerkt.

Regionalisering is in Waalwijk bijvoorbeeld het geval bij specifieke diensten (o.a. Veiligheidsregio, Omgevingsdienst, GGD, streekarchief) en bij samenwerking tussen gemeenten (met name Langstaat, Hart van Brabant).

Netwerksamenleving: vraaggericht, flexibel, snel en samenwerkend

Belangrijkste conclusie is uit de hiervoor beschreven structurele veranderingen is dat de voorheen 'maakbare samenleving' zich aan het ontwikkelen tot een nieuwe werkelijkheid in de vorm van een 'netwerksamenleving'. Dat betekent:

- Vraaggericht in plaats van aanbodgericht
 - Flexibel en snel in plaats van star en langzaam
 - Samenwerkend (tussen) in plaats van opleggend (van bovenaf)
- Omdat deze ontwikkelingen dusdanig omvattend en ingrijpend zijn, is plannen voor de lange termijn lastiger dan ooit. Dat vraagt om een andere rol en aanpak door de gemeente.

Alle veranderingen samen betekenen een extra grote uitdaging voor gemeenten. Met name door de combinatie van demografische ontwikkeling, decentralisatie en afnemende financiële middelen.

Bijlage

PlanMER

(afzonderlijk document)

Colofon

Redactie en vormgeving: gemeente Waalwijk
Beeldmateriaal: gemeente Waalwijk - Studio Piet Pulles - Inbo
Informatie: W: www.waalwijk.nl
E : info@waalwijk.nl
T : 0416-683 456